

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKÇENİN DEĞİŞEN DİL YAPISININ
GAZETE MANŞETLERİNE YANSIMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ

HAZIRLAYAN
NUH AŞAN

MALATYA 2018

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TÜRKÇENİN DEĞİŞEN DİL YAPISININ GAZETE
MANŞETLERİNE YANSIMASI

Nuh AŞAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI
Doç.Dr. Hasan TOPBAŞ

MALATYA -2018

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇENİN DEĞİŞEN DİL YAPISININ
GAZETE MANŞETLERİNE YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.DR.HASAN TOPBAŞ

HAZIRLAYAN
NUH AŞAN

Jürimi, 12.07.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu yüksek lisans/
doktora tezini (oybirliği /oyçokluğu) ile başarılı bulunarak İlehisim Anabilim,
..... Bilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvan Ad Soyadı

İmzası

Doç.Dr. Hasan Topbaş

HCT

Dr. Öğr. Üyesi Tamer KAVURAN

Dr. Öğr. Üyesi M. Burcu YILMAZ

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve
..... sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof.Dr.Mehmet KUBAT

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ danışmanlığında hazırladığım "Türkçenin Değişen Dil Yapısının Gazete Manşetlerine Yansıması" isimli çalışmanın tamamen kendime ait olduğunu, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan tarafımdan yazıldığını ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

NUH AŞAN

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezinin kâğıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylıyorum;

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin.....yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezinin tamamı her yerden erişime açılabilir.

NUH AŞAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danıősam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan, her sorun yaőadıęımda kendisini çekinmeden aradığım, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen ve gelecekteki mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düőündüęüm kıymetli ve danışman hoca statüsünü hakkıyla yerine getiren Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ'a teőekkürü bir borç biliyor ve őükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca çalıőmalarım boyunca maddi-manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve tez konusu dâhil birçok konuda bana ufuk açıcı bilgiler veren sevgili eőim Ayőe Filiz Hanımefendiye ve uzun süreli çalıőmalarımdan ötürü kendilerini zaman zaman da olsa ihmal etmek zorunda kaldığım dünyalar tatlısı çocuklarıma sonsuz teőekkürleri ederim.

ÖNSÖZ

TÜRKÇENİN DEĞİŞEN DİL YAPISININ GAZETE MANŞETLERİNE YANSIMASI

Bu araştırma Türkçenin değişen dil yapısının gazete manşetlerine (haber, röportaj, köşe yazısı...) yansımalarını göz önüne sermeyi amaçlamaktadır. Araştırma ayrıca Türkçe ile aynı anlama gelen yabancı kelimelerin aynı haber yazısında veya farklı bir zaman diliminde farklı haberlerde birlikte kullanıldıklarını da göstermiştir. Bu şekildeki bir yayın politikası ile yabancı kelimeler okundukça tıpkı Türkçe kelimeler gibi genel kabul görmesi ve dahası Türkçe kelimelerin yerine kullanılmaya başlanması düşüncesi bu çalışmanın ana omurgasını teşkil etmektedir. Araştırmanın örneklemini 1948 yılından beri yayında olan Hürriyet Gazetesidir. Hürriyet Gazetesinin seçilmesinde uzun soluklu bir yayın geçmişine sahip olması ve logosunda Türkiye Türklerindir ifadesinden ötürü Türkçeye gerekli önemi vereceği düşüncesidir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak yazılı basının internet ortamına aktarılmış hali kullanılmıştır. Arama motorlarında Hürriyet Gazetesi ve Türkçeye yabancı dilden giren kelimeler birlikte yazılmış ve çıkan yazılar incelenmiştir. Türk Dil Kurumuna (TDK) ait internet sitesi sözlükleri aracılığıyla bu kelimelerin ne anlama geldiği belirtilmiş ancak bu kuruma ait sözlüklerde tespit edilemeyen güncel kelimeler için bir başka internet sözlüğü olan “Sesli Sözlük” internet adresine başvurulmuştur.

Gazetenin Türkçe ile aynı anlama sahip yabancı kelimeleri aynı haber, röportaj, köşe yazısı... vs. birlikte kullandığı görülmüştür. Türkçe ile aynı anlama sahip yabancı kelimelerin okura sunulması, dilsel anlamda bir yozlaşmaya ve ana dile karşı yabancılaşmaya sebep vereceği düşünülmektedir.

Yine sadece yabancı kelimeleri tercih ettiği, aynı anlama gelen Türkçe kelimeleri kullanmadıkları da görülmüştür.

Türk Dil Kurumu'nun (TDK) kullanımda olan birtakım kelimeler için henüz bir tanımlama yapmadığı, özellikle sosyal medyada geçen bazı kavramları ve bazı buluşları

isimlendirmedeği ve güncellikten uzak kaldığı görüldüğünden kurumun dışındaki “Sesli Sözlük” internet sitesine başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Dil Kurumu (TDK), haber, ana başlık, ara başlık, yabancı kelimeler.

ABSTRACT

THE REFLECTION OF THE CHANGING LANGUAGE STRUCTURE OF TURKISH UPON NEWSPAPER HEADLINES

This research intends to unfold the reflection of the changing language structure of Turkish upon newspaper headlines (news, interviews, columns, etc.). This research also shows that foreign language synonyms of Turkish words are used simutenously in the same news article or in a different time in different news articles. The idea that foreign words are generally accepted when they are read with a publishing policy like this and forthermore that these words are put to use instead of Turkish ones constitutes the corner stone of this study. The research sample is the newspaper Hürriyet which has been published since 1948. The reason for choosing newspaper Hürriyet resides on the grounds that it has a long publishing history and the idea that it is giving the necessary importance to the Turkish language because it holds the statement ‘Turkey belongs to theTurks’ in its logo.

In the study, the digitilized printed media has been used as the data collection tool. Newspaper Hürriyet and foreign words that passed into Turkish have been typed in search engines and the articles found were analysed and studied in detail. The meaning of the foreign words were looked up in the dictionaries on the website of the Turkish Language Associaton (Türk Dil Kurumu); however, the meaning of the new words in use that could not be found were looked up on another online dictionary website called ‘Sesli Sözlük’.

It has been observed that the newspaper has been using synonyms of Turkish words from foreign languages in the same news, interviews, columns etc. Presenting synonyms of Turkish words from foreign languages to the reader is thought to cause a corruption linguistically and an alienation to the mother tongue.

It has also been perceived that foreign words are preferred to use without their Turkish synonyms.

Since it has been observed that the Turkish Language Association (TLA) has not yet given any definition for some words in use, that it has not named some inventions and concepts on social media and that it not been up-to-date, the website ‘Sesli Sözlük’ has been used apart from the Turkish Language Association.

Keywords: Turkish Language Association (TLA) , news, headline, topic, foreign words

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	iii
ONUR SÖZÜ.....	iv
BİLDİRİM.....	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖNSÖZ	vii
ABSTRACT.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KÜLTÜR VE DİL İLİŞKİSİ	6
1.1. Kültür	6
1.2. Dil ve İletişim	23

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM	41
2.1. Araştırmanın Modeli	41
2.2. Evren ve Örneklem	42
2.3. Veri Toplama Araçları	43
2.4. Araştırma Soruları ve Hipotezler	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUM.....	45
3.1. TDK Sözlüğünde Olan ve Tek Bir Yazıda (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılmasına Yönelik Bulgular.....	47
3.2. TDK Sözlüğünde Olmayan ve Tek Bir Yazıda (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılmasına Yönelik Bulgular.....	56

3.3. TDK Sözlüğünde Olmayan ve Sadece Yabancı Kelimelerin (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Kullanılmasına Yönelik Bulgular	65
3.4. TDK Sözlüğünde Olan ve Sadece Yabancı Kelimelerin (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Kullanılmasına Yönelik Bulgular	73
3.5. TDK Sözlüğünde Olan, Ancak Farklı Tarihlerde (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Kullanılmasına Yönelik Bulgular.....	80
SONUÇ VE ÖNERİLER	90
KAYNAKÇA.....	93

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. TDK Sözlüğünde Olan, Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılması	47
Tablo 2. TDK Sözlüğünde Olmayan, Tek Bir Yazıda Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılması	56
Tablo 3. TDK Sözlüğünde Olmayan, Sadece Yabancı Kelimelerin Kullanılması	65
Tablo 4. TDK Sözlüğünde Olan, Sadece Yabancı Kelimelerin Kullanılması	73
Tablo 5. TDK Sözlüğünde Olan, Farklı Tarihlerde Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Kullanılması.....	80

GİRİŞ

Mustafa Kemal Atatürk; Türk milletinin dili, Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bizde Türk dili, Türk milleti için mukaddes bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz hadiseler içinde ahlakının, ananelerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, velhasıl bugün kendi milliyetini yapan her şeyi dili sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir (İnan, 1966: 90).

Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk diline verdiği önem ve korunmasına yönelik tavsiyeler ile Türkçenin bugün içinde bulunduğu durum bir problemin varlığına işaret etmektedir: Türkçenin yabancı diller tarafından istilası. Elik'in "yabancı kökenli kelimeleri kullandıkça, Türkçe kelime türetememiş, var olan kelimeleri bile yok etmişiz"(2009'dan aktaran Akbayır, 2011: 48) ifadesi bunun açık bir örneği olarak görülmektedir.

Türkçenin yabancı kelimeler tarafından istila edilmesini Atalay şu sözleriyle eleştirmiştir; "Bir ulus olmayı hak etmiyorsunuz! Bir arada yaşamayı hak etmiyorsunuz! Bağımsız olmayı hak etmiyorsunuz! Kavramlarınız ve düşünceniz olmasını hak etmiyorsunuz! Düşüncenizi ifade etmeyi hak etmiyorsunuz! Dilimizi kaybedersek, her şeyimizi kaybederiz (Atalay 2008:185).

Günlük hayatın içindeki söylemlerden, gazete, televizyon yayınları, internet ve sosyal medyada artık Türkçe olmayan konuşmaların Türkçeymiş gibi algılandığı melez bir dil olgusu varlığını hissettirmektedir. Resmi dilimiz Türkçe olmasına rağmen, ne yazık ki toplum olarak bu konuya gerekli önemi vermiyoruz. Günümüzde özel televizyonların ve radyoların yayın hayatlarına başlamasıyla birlikte, gösterilmesi gereken itina bir yana Türkçemizde yozlaşma, yabancılaşma ve anlatım bozuklukları her geçen gün daha da artıyor (Er, 2011:123). Bu yüzden Türk çocukları okuduklarını anlamıyor. Uluslar arası eğitim değerlendirme testi PISA yarışmasında Türk çocukları okuduklarını anlama konusunda dünya sıralamasında son sıralarda olduğu ifade edilmektedir (Çift, Öteki Gündem:2017). Hâlbuki Mustafa Kemal Atatürk her şeyin dil sayesinde muhafaza edileceğini bildirmesine rağmen daha sonra bulgular kısmında

göreceğiniz gibi yabancı kelimeler ile adeta çepeçevre kuşatılan bir Türk dili gerçekliği ile karşı karşıya kalmamız araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, iletişimin nispeten az olduğu, okuryazar oranının bugüne oranla kıyaslanamayacak bir seviyedeki tek kutuplu dünyasında bile etkileşim sonucu dilde bir miktar değişimin yaşanabilmesi gerçeğine karşı, iletişimin alabildiğine özgürleştiği ve tüm duvarları yıktığı bir zaman diliminde önümüzdeki on yıllarda dilimizin nasıl daha da değişebileceğine dikkatleri çekmektir.

Araştırmanın alt amaçları arasında; Hürriyet Gazetesi ve eklerinin yer aldığı internet haberde, tek bir linkte veya farklı tarihlerde Türkçe ve yabancı kökenli sözcüklerin birlikte kullanılması, bazen de sadece yabancı kökenli kelimelerin kullanılması ve TDK Sözlüklerinin ihtiyaç hissedilen yeni kelime türetme konusunda yetersiz kalınması, tanımlama yaparken bile yabancı kelimelerle tanımlamalar yapıldığını gözler önüne sermektir.

Araştırmada ayrıca TDK'nin tanımlamadığı ama gazete yazılarında yer alan yabancı kökenli kelimelerin kullanımı ele alınmaktadır. Bu nedenle internet arama motoru Google kullanılarak Hürriyet Gazetesi haber başlıkları, ara başlıklar, haber detayları, yorumlar, köşe yazıları, röportajlar... vs. incelenmiş, kullanılan kelimelerin Türkçe olup olmadıkları ve değilse hangi dile ait oldukları ve anlamları Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüklerinde araştırılmıştır. TDK'nin yetersiz kaldığı durumlarda da Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

Önem

Teknolojik devrimlerin artık haftalar ve aylar süresinde gerçekleştiği günümüzde iletişim ortamları açısından yaşanan en büyük devrim hiç şüphe yoktur ki internettir (Eldeniz, L., ve N.S., Sırma, 2010:30). İnternetin toplumsal yaşama hızlı bir şekilde girmesiyle beraber medyanın ulaşım ve etkileşim anlamında birçok sınırı aşarak ceplerimize kadar girdiğini söyleyebiliriz (Arşan vd., 2014: 40). Ayrıca internet ağı bir literatür taraması için yararlı materyaller sağlar. Kolay ulaşma ve makalelerin tamamını elde etme olanağı, bu kaynağı çekici yapar (Creswell, 2014).

Ancak yeni teknolojiler ve dolayısıyla internetin bu çekiciliğinin yanı sıra bazı dezavantajları olduğu gerçeğini de göz ardı etmememiz gerekmektedir. Özellikle de sosyal medya konusunda: Yeni teknolojilerin iletişim engelleri olarak ifade edilen zaman, mekan, sınır kavramlarını ortadan kaldıran ve geribildirim olanaklı kılan kısa sürede bireyin kitlelere ulaşmasını sağlayan avantajlarının yanı sıra bilgi kirliliğine ve manipülasyonlara açık bir mecra olması ve dolayısıyla internetin bu anlamda tehdit edici bir yönünün de olması sosyal medyayı tartışılır hale getirmektedir (Topbaş, 2014:217).

İnternet ve uydu sistemlerinin alabildiğine yaygınlaştığı ve küresel bir köye dönüşen dünyamızda dildeki değişimin bir önceki döneme kıyasla çok daha fazla olabileceğini iddia edilmektedir.

Muazzam bir iletişim ve etkileşim sağlayan internet, cep telefonu ve dijital uydu sistemlerinin olmadığı zaman dilimlerinde bile değişim yaşıyorsa bugün anlık iletilerle en uzak kara parçalarıyla iletişim halinde olan insanın bu etkileşimden etkilenmemesi ve bunu dile yansıtmaması pek mümkün görülmemektedir.

Türkçenin yabancı diller tarafından istila edildiğine yönelik bir farkındalık oluşturmak ve bunu Hürriyet Gazetesi örneğinde somutlaştırmak bu tezin ana konusudur ve Elik'in ifadesiyle (2009'dan aktaran Akbayır, 2011: 48) dilimizin yozlaşmasına bir son vermek, Türkçeye sahip çıkmak bizim en büyük görevimizdir

2017 yılı içinde devletin en saygın makamlarından Türkçenin korunmasına yönelik Resmi Gazete yayınları bu iddiayı teyit eder niteliktedir. 17 Mayıs 2017 tarihli ve 30069 Sayılı Resmi Gazete Türk dili için büyük bir sorunun varlığına işaret etmektedir. Başbakan Binali Yıldırım tarafından imzalanıp yayımlanan genelgede şunlar ifade edilmiştir:

Türk Dili Yılı ile İlgili 2017/9 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yüksek himayelerinde 15 Mart'ta yapılan toplantıyla 2017 yılının "Dilimiz Kimliğimizdir" başlığıyla "Türk Dili Yılı" ilan edilmiştir.

Dünyanın en zengin dillerinden biri ve milli kimliğin ana unsuru Türkçemizi korumak, yaşatmak, zenginleştirmek ve gelecek nesillere güçlü bir şekilde aktarmak, bugünümüzü ve yarınımızı yeni bir bilinç hamlesiyle inşa etmek hem kamu kurum ve kuruluşlarının hem de bütün toplum kesimlerinin ortak görevidir."

Son yıllarda özellikle basın yayın ve teknoloji yoluyla Türkçeye girmekte olan yabancı kelimelerin yanında Türkçe kelimelerin imlasına bile sirayet eden yabancılaşma tehdidi endişe verici boyutlara ulaşmıştır.

Bu kapsamda, 2017 yılının Türk Dil Yılı olarak ilan edilmesi, Türkçenin yerinde, doğru, kurallarına uygun, açık, anlaşılır ve temiz bir şekilde kullanılmasına büyük katkı sağlayacak olup bu konudaki toplumsal bilincin, özenin ve duyarlılığın artmasına hizmet edecektir (Resmi Gazete, 2017:8).

Başbakanlık tarafından Resmi Gazetede yayımlanan Türk diline sirayet eden yabancılaşma tehdidi genelgesini gazete yazılarıyla teyit etmesi bakımından önemlidir.

Bu araştırmada aşağıda verilen şu varsayımlar test edilmiştir.

1. Hürriyet Gazetesi, yayını yapmış olduğu haber, yorum, röportaj..vs. araştırmanın örneğine konu olduktan sonra tekzip etmemiş, değiştirmemiş ve mahkeme kararıyla yayından kaldırmamıştır.

2. Türk Dil Kurumu, Hürriyet Gazetesi ve Sesli Sözlük internet sitelerinin web adreslerine bilgisayar korsanları (Hacker) tarafından bir virüs saldırı olmamış ve dolayısıyla alınan örnek yazılar hatalı değildir

3. Hürriyet Gazetesi haber metinlerinde Türkçe dil yapısına dikkat etmeden haber yapmaktadır.

4. Gazete yapmış olduğu haberlerde aynı anlama gelen hem Türkçe hem de yabancı kavramları birlikte sıklıkla kullanmaktadır.

5. Gazetenin reklam, haber, köşe yazısı... vs. yayınlarında yabancı kelime kullanarak Türkçe dil yapısını bozmaktadır

Bu araştırmada aşağıda verilen maddeler sınırlılıklar olarak kabul edilmiştir

1. Araştırma Hürriyet Gazetesi ve eklerine ait internet sitesi ile sınırlıdır
2. Araştırmada 1999 yılı ve öncesine ait hiçbir yazı örnek olarak alınmamıştır. Sadece 2000 yılı ve sonrası araştırmaya konu olmuştur.
3. Araştırmanın güncelliğine katkısı olması amacıyla kronolojik olarak içinde bulunduğumuz 2017 yılı ve bu tarihe yakın yazılar tercih edilmiş, ancak herhangi bir bilgiye ulaşılamadığında eski tarihli yazılarda (2017'den 2000'e doğru) dikkate alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KÜLTÜR VE DİL İLİŞKİSİ

Dil; sözlü (ve yazılı) göstergelerden oluşan ve insanları diğer canlı türlerinden ayırt ettiği öne sürülen simgesel bir iletişim sistemi (Mutlu, 2012: 77) olarak tanımlanmıştır.

Her dil dünyayı farklı biçimde sunmaktadır ve bu dili konuşan insanların dünyayı ve olayları algılayış biçimleri farklıdır (Mills, 2014:2). Bu yüzden bir milletin dilinde, o milletin bütün bir hayat serüveninin özü saklıdır. Gelmiş geçmiş kuşaklar varlık karşısındaki duruşlarını, düşünce duygularını, yorumlamalarını, değer ve anlam vermelerini söz ve yazı ile dilde objektifleştirmişlerdir (Gökberk 2011:108).

Dilin en çok işlendiği alanlardan biri de medyadır ve medyanın siyasi tercihlerden tutun da kavram ve düşünceleri kendine özgü bir dil ile betimlemesine dair farklı özellikleri olduğuna dair araştırmacıların görüşleri vardır: Medya, siyasi tercihler başta olmak üzere, kültür, algılama, yaşam biçimleri, ekonomik tavırlar ve daha birçok konuda belirleyicidir (Arşan vd., 2014: 11). Medya tarafından hazırlanan mesajlar basit ve açıkça anlaşılabilir gibi görünse de, aslında bu mesajlar kendine özgü kuralları olan, dünya hakkında çok değişik kavram ve düşünceleri içeren, karmaşık görsel ve işitsel bir “dil” kullanmaktadır (Jolls, T., ve E., Thomas 2008 : 11).

Bu bölümde sırasıyla “Kültür” ve kültürel değişimin dinamiklerinden biri olan “Dil” ile ilgili alanyazın incelemesi yapılmıştır. Birinci bölümde kültür ve dil ile ilgili tanımlamalara, ikinci bölümde yöntemle, üçüncü ve son bölümde ise bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1.1. Kültür

Kültür sözcüğü, sahip olduğu geniş anlam ve kullanım yelpazesıyla tüm dillerde tanımlanması en zor kavramlardan biri olmuştur (Güven, 2015:53). Çünkü bireyin gündelik yaşamını etkileyen ve doğanın verdikleri dışında kalan her şeyi kapsamı, soyut ve somut her türlü insan ürünü, kültür çerçevesinde ele alınır (Kartarı, 2014:15). Bu yüzden de kültürle ilgili tartışmalarda, insanın yegâne kültür üreticisi olduğu (Ergur,

2015:3), doğanın dışında insanın, onu dönüştürerek ürettiği her şeyin toplamı olarak da tanımlanabilir (Ergur, 2015:6).

Kültür; toplumun bütün yaratılarını kapsayan, her türlü bilgi, beceri ve iş yöntemleriyle, bilim, sanat ve uygulama ürünlerini anlatan bir kavramdır. Değişik bir değişle, bir topluma ya da halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat yapıtlarının tümüdür diye tanımlanabilir (Karaduman, 2001:136). Kültür teriminin zamanla kapsamının genişlediği ifade edilmiştir:

Öncesinde tarımsal etkinliklere dair “yetiştirme,” “ıslah etme” anlamında kullanılmakta olan kültür terimi, artık insan zihninin geliştirilmesi, gelişme süreci, bu sürecin araçları ve zihnin gelişkin durumu gibi anlam katmanlarını içeren bir anlam evrenine bürünür. Tarımsal etkinliklere ilişkin olarak kullanılmakta olan kültür teriminin Aydınlanma dönemiyle birlikte insan zihninin geliştirilmesi, gelişme süreci, bu sürecin araçları ve zihnin gelişkin durumu gibi anlam katmanlarını içerecek şekilde büründüğü anlam evreni kültürün geçerli olan merkezi anlam katmanlarından birine karşılık gelir (Gökalp, 205:26).

Kültür, insan türüne özgü bilgi, inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddi nesnelere. Toplumsal yaşamın dil, düşünce, gelenek, işaret sistemleri, kurumlar, yasalar, aletler, teknikler, sanat yapıtları gibi her türlü maddi ve tinsel ürününü kapsamına alır. Kültür insanın simgeleştirme yeteneğinin ürünüdür. Yalnızca insana özgü bir zihinsel edim olan simgeleştirme, nesnelere ve olaylara duyuları aşan bazı anlamlar verilmesini sağlar; dil ya da konuşma bunun en iyi örneğidir (Ana Britannica, 1989:175). Ayrıca, insan etkinlikleri içinde, kendine özgü dinamikleri olan ayrıcalıklı bir alandır (Ergur, 2015:18) ve belirli bir (toplumsal) yapı tarafından yaratılır, fiilen mevcuttur, aynı zamanda da sürekli olarak kendini yeniler (Kartarı, 2014:29). Gündelik yaşamın üstünde değil, aksine gündelik yaşamı şekillendiren temel bileşendir (Kartarı, 2014:282). Toplumsal öğelerin birbirleriyle olan ilişkilerinde, bir denge unsuru olarak, ortak değerler, görüşler, eğilimler çerçevesinde ortak bilinci ifade eden, düzen ve sürekliliği sağlayan bir kavram olarak bütünleştirici bir etkiye sahiptir (Güven, 2015:63). İnsan ilişkilerinin ve bireysel davranışların düzenlenmesinin, kültür ile ilişkili olduğu düşünülmüştür.

Her kültür kendi doğru ve yanlışlarının belirlendiği ve bireyin gündelik yaşamında yol gösterici olarak yararlandığı etik sistemlere sahiptir (Kartarı, 2014:276). Kültür, üyelerine iletişim davranış kalıpları empoze ederek onların buldukları ortamdaki, enformasyondan belirli yollardan yararlanmalarını, bireyin neyi algılayacağını, onu nasıl yorumlayacağını ve alınan mesajlara sözlü ya da sözsüz olarak nasıl yanıt vereceğini, bireyin düşünce biçimini

etkileyerek gerçeği şekillendirmesini sağlar (Kartarı, 2014:139). Belirli davranış veya yaşam biçimlerini onaylar ya da reddeder, insan ilişkilerini ve edimlerini düzenleyen kurallar ve normlar koyar ve ödüllerle cezalar kullanarak bunları uygular (Parekh, 2002:201). Toplumu oluşturan bireyler kültürü kendi kişisel, psikolojik ve bilişsel durumları çerçevesinde içselleştirirler. Bireylerin içselleştirdikleri kültür onların davranışlarına yansır ve başkaları tarafından gözlenebilir hale gelir (Kartarı, 2014:228).

Her toplumun üyeleri, içinde yetiştikleri kültürel ortamın etkisiyle, ailesinden, çevresinden ve örgün eğitim kuruluşlarından edindikleri bilgi ve becerileri toplumun kuralları çerçevesinde kullanarak yaşamlarını sürdürürler (Kartarı, 2014:233). İnsanı biçimlendirmesi ve ilişkilerine anlamlar yüklemesi kültürün bir başka özelliği olarak göze çarpar.

Kültür onları duyarlı ve esnek oldukları bir dönemde ele geçirerek kişiliklerini biçimlendirir. Dünyaya belirli bir açıdan bakmayı, insan edimleri ve ilişkilerini birbirinden ayırıp bunlara belirli anlamlar yüklemeyi ve ilişkilerini belirli normlara göre yürütmeye öğrenirler. Aynı zamanda belirli düşünce ve duygu alışkanlıkları, huy özellikleri, yasaklar, tabular, önyargılar ve müzik, damak, giyim, sanat ve benzeri zevkler edinirler. Bir duygu ve anı kümesi oluşturur, belirli türde sesleri, kokuları ve görüntüleri, kahramanları, örnek alınan kişileri, vücut hareketlerini, değerleri, idealleri ve duruşlarla tavırları sevmeye başlar. Tüm bunlar, bilinç dışında az çok iç içe bir yaşam biçimi sürerken edinildiği için, derin kökler salarak insanların kişiliklerinin ayrılmaz birer parçası haline gelir (Parekh, 2002:200).

Kültür, tarih içerisinde yaratılar bir anlam ve önem sistemi, ya da başka bir deyişle, bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemidir. İnsan yaşamını anlamının ve düzenlemenin bir yoludur (Parekh, 2002:184).

Toplumun bütün değerlerini kapsayan kültür; duyuş ve düşünce birliğini sağlar, ortak bir toplumsal kimlik oluşturur. Yapısı yönüyle devingen ve değişkendir. Geçmiş kuşakların bugünkü kuşaklara bıraktığı bir kalıttır (mirastır). Kültür, toplumsal dokunun değişimi ve gelişimi ile de doğrudan bağlantılıdır, toplumsal yapıların gelişim süreçlerine bağlı olarak yeni biçimler alır (Karaduman, 2001:136).

Batı'da medeniyet kelimesinin genelde kültür kelimesi ile eşanlamlıymış gibi kullanılmasına karşı, Batı dışı coğrafyada söz konusu iki kavram genelde farklı muhtevalara sahip kavramlar olarak ele alınmaktadır (Anık, 2012:72). Örneğin, Türkiye'de kültür deyimini genellikle yaşamın eğitim ve sanat yönleri için kullanılır

(Mardin, 2012:21). Kùltürün ifade edilmesinin birçok yolu olmasına rağmen en bildik şekli dil'dir.

Kùltür birçok düzeyde ifade edilir. En basit düzeyde dilde, cümle yapısının, gramerinin ve kelime dağılımının bölünme ve dünyayı tanımlama biçimlerinde yansıtılır. Aynı dili konuşan insanlar en azından bazı kültürel özellikleri de paylaşırlar. Sömürgelerdeki birçok vatandaşın yaptığı gibi bir grup birey tamamen yeni bir dil öğrendiğinde, yenedünyayı anlama yollarını da öğrenir. Bir toplumun kùltürü aynı zamanda atasözlerinde, vecizelerinde, söylencelerinde, ayinlerinde, simgelerinde, toplu anılarında, şakalarında, vücut dilinde, dilbilimsel olmayan iletişim biçimlerinde, törelerinde, geleneklerinde, kurumlarında ve selamlaşma biçimlerinde de yansıtılır. Biraz farklı bir düzeyde sanatında, müziğinde, sözlü ve yazılı edebiyatında, ahlaki yaşamında, mükemmellik ideallerinde, örnek aldığı bireylerde ve iyi yaşam görüşünde de dışa vurulur. İnsan yaşamını biçimlendirip düzenlemekle ilgilenen kùltür, kişinin nasıl, nerede, ne zaman ve kiminle yemek yediğı, arkadaşlık ettiğı, seviştiğı, nasıl yas tutup, ölüyü ne yaptığı ve ailesine, çocuklarına, eşine, komşularına ve yabancılara nasıl davrandığı gibi temel edimleri ve ilişkileri yöneten kurallar ve normlarda da ifade edilir (Parekh, 2002:185).

Kùltürün çok katmanlı bir yapısı olduğu ifade edilmiştir. Zira toplumun doğa ile uyumlu olma ve evren yasalarını açıklama isteğı, inançlar, değerler ve ahlak kuralları ve hatta teknoloji ürünleri toplumsal hayatta ifadesini bulan kùltürü tek bir seviye ile sınırlamayacak, katmanlı bir yapı arz etmesini sağlayacaktır.

Kùltürü düşünürken onun çok katmanlı bir süreç olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu süreçte, en geniş çerçevede, bir toplumun doğaya uyma biçimlerinin bir yansıması ve evreni açıklama şemaları olan inançlar, ahlâk ölçülerinin belirleyicileri olan değerler, bunların yaptırım gücü kazanmış toplumsal kural halleri olan normlar, doğayı dönüştürme yordamlarının alanı olan teknoloji, kùltürün ürünlerini soyut düzeyde temsil eden simgeler ve özel bir simge alanı olarak dil iç içe geçmiş temel bileşenlerdirler (Ergur, 2015:18).

Biliyoruz ki, bir toplumu oluşturan insanlardır ve her toplumun bir demografik, bir etnik yapısı ve bir kùltürü vardır (Yasa, 1970:2). Bir toplumun kùltürüyle ekonomik, politik ve diğer kurumları yakından ilişkilidir. Hiçbir toplum önce kùltürünü sonra kurumlarını, ya da önce kurumlarını sonra kùltürünü geliştiremez (Parekh, 2002: 194). Bugün dünyadaki ülkelerin neredeyse tamamına yakını kültürel bakımdan çeşitlilik göstermekte (Anık, 2012:82), uluslar sahip oldukları özelliklerini, yüzyıllarca yaşattıkları ve geliştirdikleri kùltürlerine borçludur (Ergun, 2008:11). Kùltürün insan yaşamına birçok konuda anlam kattığını yazarın şu sözlerinden anlıyoruz.

Kültürümüz yaşamlarımıza tutarlılık verir, bize dünyaya anlam vermemiz için gereken kaynakları sağlar, kişiliğimize istikrar kazandırır..vs. Değerleri ve idealleri bize ilham verir, ahlaki pusulamız haline gelir ve yaşamda bize rehberlik eder; sanatı, ayinleri, şarkıları, hikayeleri ve edebiyatı bize neşe verir, hayatımıza renk ve güzellik katar; ahlaki ve ruhsal bilgeliği bizi rahatlatarak yaşamdaki kaçınılmaz trajedilerle başa çıkabilmemizi sağlar. Tüm bunlar kültürümüzün bizim için yaptıklarına ilişkindir; ama aynı zamanda kültürümüzün ideallerinin, anlam sisteminin, ruhsal ve diğer alanlardaki başarılarının değerli bir insan yaşamı görüşü oluşturarak insanlığın kültürel ve ahlaki sermayesine eşsiz bir katkı yaptığını da düşünebiliriz (Parekh, 2002:204-205).

Kültür, bilgi ve toplum kavramlarının aynı çerçeve içerisinde ele alınması on sekizinci yüzyıl sonu on dokuzuncu yüzyıl başlarından itibaren karşımıza çıkmaktadır. Zira bu dönemde ilk olarak kültür artık tek tek insanın değil de bir topluluğun, bir halkın karakteristiğini oluşturan şeylerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Tunç, 2015:105). Bu yüzden kültürün estetik, ahlaki, edebi, toplumsal, ruhsal ve diğer boyutları vardır (Parekh, 2002:219). Bu yüzden de kültürel normlar ve değerler, toplumsal yapının derinlerine yerleşmiş gündelik davranış ve alışkanlıklarımızın temelinde yer alırlar (Güven, 2015:78) Bir kültürel topluluğun temelini oluşturan ve devamını sağlayan normlar, gelenekler, değerler ve adetler yapısı uzun bir dönem içinde oluşmuştur. Onu miras alırız, ondan yararlanırız (Parekh, 2002:207).

Toplumun hiyerarşik düzeninde bireyler arasındaki farkın rol ilişkileri etkisi de kültürden kültüre değişir (Kartarı, 2014:237) ve her kültür, üyelerini, bireyler arasındaki ilişkilerin derecesine göre belirli iletişim davranış kalıbını uygulamaya zorlar (Kartarı, 2014:147).

Hiçbir şey kültürümüzle veya onun diğer üyeleriyle olan bağlarımızı tamamen koparamaz. Dilini, toplu anılarını, davranış biçimlerimiz gibi bazı parçalarını ve ayinlerine, müziğine, yiyeceğine vs. duyduğumuz bağlılığın bir kısmını kaybetmeyiz (Parekh, 2002:208).

Her ne kadar imkânsız olsa da, hem kültürümüzden hem de onunla olan komünal bağlarımızdan kurtulsak bile, yabancılar bizi onunla özdeşleştirmeye devam ederek ondan tamamen kopmamızı çok zor ve akılsızca bir hareket haline getirebiliriz (Parekh, 2002:208).

Bir kültürel topluluğun, insan yaşamında, gönüllü bir birliğin oynayamayacağı bir rolü vardır: Üyelerine bir köken hissi, varoluşçu bir istikrar, eski ve sisli kökene sahip

süregelen bir topluluğa üye olma duygusu ve iletişim kolaylığı sağlar (Parekh, 2002:208).

Ortak bir dili, dini ve sivil otorite yapısını paylaşan bir insan grubunun sırasıyla dilbilimsel, dini ve politik bir topluluk oluşturması gibi ortak bir kültürün birleştirdiği bir grup insan da kültürel topluluk oluşturur (Parekh, 2002:198).

Kültürle topluluk belirli bir kültür şeklinde bir içeriğe ve o kültürü paylaşan bir grup kadın ve erkek biçiminde bir toplumsal tabana sahiptir (Parekh, 2002:198). Bir kültürel topluluğun içinde doğmak, o topluluğun kültürel içeriğinden ve toplumsal tabanından büyük oranda etkilenmek (Parekh, 2002:201), topluluk içinde büyümek ise aynı zamanda o topluluğun diğer üyeleriyle ortak bağlar kurmak ve bir dayanışma hissi geliştirmek anlamına gelir (Parekh, 2002:200).

Herhangi bir topluma bağlı bir kimse kendi kültüründen başka bir kültür ortamı içinde yetişmiş olsaydı, düşünce ve davranışları doğmuş olduğu toplumun düşünce ve davranış kalıplarına değil, çevresinde yetiştiği yabancı toplumun davranış kalıplarına benzeyecekti (Yasa, 1970:8).

Bir toplumun teknoloji, fetih, savaşlar, hatta doğal afetler gibi birçok başka etkene tepki olarak da, genellikle anlayamadığı, hatta fark edemediği bir biçimde değişebilir (Parekh, 2002:196 -197).

“Youtube ve benzeri sitelere düzenli olarak muazzam miktarda video yükleniyor. Sadece Youtube’a her bir dakikada 24 saatlik video yükleniyor” (Handley, A., ve C.C.C. Hapman 2013:275). Bundan ötürü denilebilir ki teknolojik gelişmenin toplum yapısının özdeksel ve tinsel öğelerini etkilediği ve böylece büyük değişme ve gelişmelere taban hazırladığı tarihsel bir gerçektir (Yasa, 1970:127). Teknoloji, kültürün vazgeçilmez bir parçasıdır; çünkü bizatihi kültür üretmek, doğayı belli bilgi, yordam ve araçlarla dönüştürmek demektir (Ergur, 2015:13) ve büyük teknolojik değişimler, hem üretim süreçlerini hem de ilişkilerini dolayısıyla da toplumun ekonomik, politik ve kültürel düzeni etkiler (Parekh, 2002:197).

Kültür ekonomik, politik ve diğer kurumları biçimlendirirken onlar da kültürü biçimlendirir (Parekh, 2002:186). Çünkü kültür tek başına var olamaz. İlgili toplumdaki ekonomik ve politik düzenlemelere, teknolojik gelişim seviyesine kopmaz bağlarla bağlanmıştır ve bunlardan etkilenir (Parekh, 2002:202).

Gelişmiş iletişim olanakları kültürlerin karşılaşmasına, yan yana akmasına olanak verirken (Aslanoğlu, 2000:166) televizyonun kullanılmaya başlanması kadar basit bir şey bile, bir kültürde önemli değişikliklerin başlangıcı olabilir (Parekh, 2002:197). Çünkü kültür, hiç değişmeyen sabit bir alan değildir Değişmez gibi görünen kültürler, aslında çok yavaş değişmektedirler (Ergur, 2015: 12).

Bir topluluğun kültürü değiştiğinde, ya da bir başka kültür için terk edildiğinde topluluk aynı kalır, ama artık onu birleştiren başka bir ortak kültürdür. Kültürel kimliği farklıdır, ama üyeleri, tarihsel devamlılığı vs. değişmediği için toplumsal yahut etnik kimliği aynı kalır (Parekh, 2002:199).Dinamik bir yapısı olduğu kabul edilen kültürün değişim ve dönüşümden etkilenmemesi mümkün değildir.

Hiçbir kültür çekişmelerden ve değişimden uzak kalmaz. Sınıflar, cinsiyetler, kuşaklar arasındaki çatışmalar ve diğerleri tüm kültürlerde vardır ve uygun kültürel ifade biçimleri ararlar. Bu yüzden kültür edilgen bir miras değil, etkin bir anlam yaratma sürecidir, sabit değil, devamlı yeniden tanımlana ve yapılandırılan bir şeydir. Bir kültür, takipçilerinin bilinç biçimlerini şekillendirirken takipçileri de onu yeniden tanımlayıp yapılandırır, bilişsel ve değer biçen kaynaklarını genişletirler. Kültür başka birçok açıdan olduğu gibi bu açıdan da dile benzer, insan seçimlerinin bir ürünü olduğu gibi aynı zamanda onların ön şartı ve bağlamıdır; hem bir kısıtlama kaynağı hem de yaratıcılık ortamıdır (Parekh, 2002:196). “Bizim” kültürümüz, yaşadığımız, bizi biçimlendiren ve kendisiyle özdeşleştiğimiz kültürdür. Onun inançlarını paylaşan ve adetlerini uygulayanları da kültürel topluluğumuzun üyeleri olarak görürüz (Parekh, 2002:199).

Bir kültürün diğerinden farklı olduğunu karşılaştığımız hal, tavır, davranış, düşünce tarzı, dünya görüşü, inanç, değer, kurum ve kurallarına bakarak söyleyebiliriz (Kartarı, 2014:73). Kültürel farklılıklar bir taraftan kavgaya, savaşa, kırıma, ölüme yol açarken diğer taraftan da farklı bakış açılarının, yeniliklerin, keşiflerin, icat ve buluşların, sinerjinin ortaya çıkmasını sağlayan başat bileşen olması nedeniyle araştırmacıların dikkatini üzerine çekmektedir (Kartarı, 2014:11).

Kültürlerarası etkileşimin artması, bir açıdan farklılıkların belirginleşmesine neden olur (Anık, 2012:44). Kültür sistemi aynı zamanda dönüşebilir ve değişebilir. Mevcut sistem içinde oluşturulan yeni tavır ve davranışlar, kültürü diğerlerinden farklı bir yönde değiştirebilir. Kültür sistemi karşılıklı idrak edilir, müştereken girilir ve derinden hissedilir. Yani sembol sistemleri ve kalıplar kültür grubuna mensup bireylerin içinde yaşadıkları sosyo-kültürel yaşamla özdeşleştirilebilir. Bu tür semboller ve

kalıplar sanki sağduyuyu ifade ediyormuş gibi kabul edilir ve kullanılır (Kartarı, 2014:33-34). Multidisipliner bir yapı arz eden kültürlerarası iletişim bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir.

Kültürlerarası iletişim; iletişim bilimleri, sosyoloji ve antropolojinin yanında, giderek daha çok disiplinin araştırma konuları arasına girmiş ve dilbilimden yabancı dil eğitimine, işletmeden siyaset bilimine, psikolojiden güzel sanatlara ve hukuka kadar çeşitli alanlardan araştırmacıların ilgisini çekmeye başlamış (Kartarı, 2014:12), ama aynı zamanda taraflar arasında, sürekli çatışma ve uzlaşmayı da içeren bir tartışma süreci olduğu için anlaşılması güç, karmaşık bir süreç (Kartarı, 2014:15) halini almaya başlamıştır.

Farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşimi sonucunda gerçekleşen alış veriş kültürlerin değişmesi sonucunu doğurmuştur (Kartarı, 2014:34). Anadolu'da çok sayıda farklı kültürlerin birbirleri içinde erimiş izlerini görmek mümkündür (Ergun, 2008:14). Ancak yinede içinde bulunduğumuz zaman diliminde köken olarak hangi uygarlığın varisi olduğumuzdan çok içinde bulunduğumuz toplumun kültürel yapısı ve bize kazandırdıkları çok daha önemli görülmektedir.

İnsan mutluluğunun önemli parçaları olan köken hissi, zahmetsiz iletişim, düzenlenmiş bir ahlaki yaşam ve karşılıklı anlayış, istikrarlı bir kültürel topluluğa üyeliğin kendiliğinden oluşan ürünleridir (Parekh, 2002:201). Kültürel bir topluluğa üye olmak, salt köken hissini tatminini sağlamaz. Kişiyi kimlik kazandırır ve bir grubun üyesi olma ve onlarla özdeşleşme imkânı sağlar.

O zaman bir kültürel topluluğa üye olmanın iki önemli sonucu vardır. Bireyin kişiliğini belirli bir şekilde yapılandırıp biçimlendirir ve buna bir içerik veya kimlik katar. Aynı zamanda onu belirli bir insan grubunun içine sokar ve onlarla özdeşleştirir. Kimlik ve özdeşleşme yakından ilişkilidir. İnsan bir grup erkek ve kadınla onlarla ortak bir kimliğe sahip olduğu için özdeşleşir ve onlarla özdeşleşmesi, o kimliğe toplumsal bir taban, duygusal bir enerji ve bir miktar istikrar ve nesnellik katar (Parekh, 2002:201).

Kültürle özdeşleşmek kültürel toplulukça kabul edilen davranışlar sergilenmesi sonucunu getirir. Bağlı olunan kültürel topluluğa ait çeşitli sembolleri ifade eden sözcük, resim, jest veya çeşitli nesnelere sembol ve inanç sistemlerinin içselleştirilmesini, benimsenmesini, etkin bir grup üyesinin uygun davranışlar göstermesini sağlayacağından önemli olarak görülmektedir.

Kültürel kimlik, anlamların yorumlanmasını etkiler. Bir kişi kendini bir kültürle özdeşleştirdiğinde, yani kendini o kültürün mensubu sayarak kültürel kimliğini o gruba göre tanımladığında o kültürün sembol ve inanç sistemlerini anlar ve grubun diğer üyeleri ile birlikte ve etkin bir grup üyesi olarak uygun davranışlar göstermeye başlar (Kartarı, 2014:137). Semboller, aynı kültürün üyeleri tarafından tanınabilen ve belirli anlamları olan sözcükler, jestler, resimler ya da nesnelere. Her kültürde kısa zamanda yeni semboller oluşur ve eskileri kaybolur. Bir kültür grubuna ait semboller zamanla başka kültürün üyeleri tarafından taklit edilir (Kartarı, 2014:95-96).

Kültürün anlam ve normlar sistemi, çatışan çıkar ve emeller arasında tarafsız değildir ve olamaz. Belirli tipte bir toplumsal düzen yaratıp bunu meşrulaştırır ve bazı gruplara diğerlerinden fazla fayda sağlarlar. Kültürün üyeleri için çok önemli olduğunu ve saygıyı hak ettiğini kabul ederken, bazı üyelerine, hatta hepsi verdiği zarara da eleştirel bir açıdan yaklaşmamız gerekir (Parekh, 2002:201).

Kültürel bir topluluğun üyeleri diğer kültürlerle temas kurabilir veya en azından onlar hakkında bir şeyler duyup okuyabilirler. Bu onlar için karşılaştırma yapabilecekleri bir nirengi noktası oluşturarak insan yaşamının birçok farklı şekilde algılanıp düzenlenebileceği, kendi yaşam biçimlerinin tesadüfî ve değiştirilebilir olduğu gerçeğini fark etmelerini sağlar (Parekh, 2002:203). Bu temasların bir sonucu olarak bir takım değerlerin bir toplumdan ötekine farklı olabileceği gerçeğini görmemizi sağlar.

Bir toplumun kültürü incelenirken üzerinde durulması gereken önemli bir sorun, toplumu oluşturan kişi ve gurupların birbirleri ile olan çeşitli ekonomik, toplumsal ve kültürel eylemleri, tavır ve davranışları, çevrelerindeki özdeksel öğeleri ne yollarla ve hangi ölçülere göre değerlendirdikleridir. Herhangi bir yer veya ülkede bir kültür öğesinin belirgin bir önemi olduğu halde, başka bir ülkede aynı öğe sadece tiksintiyle karşılanan bir değer olabilir. Örneğin, Müslüman ülkelerde domuz tiksinti uyandıran bir yaratıktır. Batı ülkelerinde ise, aynı yaratık büyük bir ekonomik değer taşıyor ve halk bu yaratığa karşı sevgi duyar (Yasa, 1970:9).

Aslında kendi kültürümüz bizim için ne kadar anlamlı ve değerliyse, başka kültürler de onların üyeleri için o kadar değerli ve anlamlıdır (Gökalp, 2015:33) ve hiçbir kültür tamamen değersiz değildir, çünkü öyle olsaydı üyelerinin bağlılığını koruması ve uzun süre ayakta kalması pek mümkün olmazdı. Yetersiz kaynaklara sahip bir kültür bile insan yaşamına istikrar kazandırır, insan ilişkilerini düzenler, üyeleri arasında biraz güven duygusu oluşmasını sağlar ve az da olsa bir miktar iyiliğin kaynağıdır. Bu nedenle kültürümüzün sadakatimizi istemeye hakkı vardır, ancak eğer verdiğimiz yargı olumsuz yönde ise bu hak çığnenebilir (Parekh, 2002:205).

Kültüre sadakat değerleri, idealleri, anlam ve önem sistemi, ahlaki ve ruhsal duyarlılıklarıyla bir yaşam sistemine sadakati kasteder (Parekh, 2002:204).Eğer mevcut kültür üyelerinin sadakatine sahip değilse onu ayakta tutmanın hiçbir yolu yoktur (Parekh, 2002:217).

Kültürümüzün yeterince zengin olduğunu varsayarak ona karşı duyduğumuz sadakat birçok göreve yol açar. Ona yaratıcı katkıda bulunan ve zor zamanlarda ona destek olan kişilerin anısını korumak ve hem şükranımızın bir ifadesi, hem de kültürel mirasımıza bağlılığımızın teminatı olarak, içindeki en yüce fikirleri hayata geçirmek gibi görevlerimiz vardır (Parekh, 2002:205). Bunu yaparken de unutulmamalıdır ki, insanlar kendilerini o an sahip olduğu fikirlerle eşitleme eğilimindedir (Albert 2002:77). Bu yüzden ki bir kültüre sadakat aynı zamanda sahip olduğu kaynakları keşfetmek, derinleştirmek, zenginleştirmek ve kusurlarını yok etmek gibi görevleri de getirir. Hiçbir kültür mükemmel değildir; değerlerine ve ideallerini yakışmayan sapkın inanç ve adetler bulundurmaya eğilimlidir. Kültürünü sevmek onun iyiliğini istemek demektir ve bu da onu eleştirmeyi, kusurlarını gidermeyi gerektirir (Parekh, 2002:206).

Ailemize, okullarımıza, siyasi ve dini topluluklarımıza borçlu olduğumuz ve genellikle onlara karşı hissettiğimiz sadakat hissi gibi bir hissi, kültürel topluluğumuza karşı da borçluyuz. Bir kültür ancak bir topluluk tarafından korunabileceği için insan, bazen korkutucu zorluklara rağmen büyük fedakârlıklarla kültürü ayakta tuttuğu için de topluluğa borçludur (Parekh, 2002:206).

Kültürel topluluklar kulüpler, siyasi partiler ve baskı grupları gibi gönüllü kuruluşlar değildir ve öyle oldukları düşünülürse tamamen yanlış anlaşılırlar (Parekh, 2002:207).

Kültürel topluluklar, uzun süreli toplu kavga ve başarı anılarına ve yerleşmiş davranış geleneklerine sahip tarihsel topluluklardır. Onlara katılmaz, içlerinde doğarız ve onların üyeleri olmaktan çok birer parçasıyızdır. Gönüllü birliklerin aksine kültürel topluluklarımız tarafından derinden biçimlendirilir, değerlerimizi ve ideallerimizi onlardan alırız (Parekh, 2002:207).

Gelişmiş eğitim kurumlarının Batıda yoğunlaşması ve dünyanın geri kalanının kendilerine özgü kurumlar yaratamaması nedeniyle bu bölgelerdeki geleceğin seçkinleri Batıya gitmekte ve evlerine dönerken Batının bazen yarım yamalak anladıkları

kültürünü geri getirip, orada kendi kültürlerinden küçük parçalar bırakmaktadır (Parekh, 2002:208).

Her kültürel topluluk diğerleriyle beraber bulunur ve kaçınılmaz bir şekilde onlardan etkilenir; teknolojilerini alabilir ve teknoloji hiçbir zaman kültürel açıdan tarafsız değildir. Aynı zamanda diğer kültürlerin inanç ve adetlerinden bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde etkilenebilir (Parekh, 2002:209). Kùltürler iletilmekte, karşılaşmakta ve zaman zaman birbirinin içine geçmekte (Aslanoğlu, 2000:174).

Belki en ilkel ve yalıtılmış olanlar hariç, kùltürlerin birbirlerinden etkilenmediğini düşünmek zordur (Parekh, 2002:210). Kùltürler arası etkileşim akımı son yıllarda büyük hız kazanmıştır. Küreselleşme sayesinde dünya çevresinde özgürce hareket eden teknoloji, üzerinde kültürel izler taşımaktadır (Parekh, 2002:209-210). Kendimize özgü değerlerimizi dışlayarak antropologların “kùltürel iktibas” diye belirledikleri primitif topluluklara dönüşmüş oluruz. Yaratıcı yeteneklerini kaybeden bu gibi toplumlar, bilindiği üzere ileri teknoloji toplumların uydusu durumuna gelmekten kendilerini kurtaramazlar (Türkdoğan, 2004:724).

Bu tür toplumların yapabileceği tek şey, kùltürlerini yaratıcı biçimde yeniden yorumlayarak batı kùltürünün onayladıkları ve asimile edebilecekleri kısımlarını almaktır. Bu, kültürel liderlerinin görevidir, hükümetin işi de geniş ölçüde ulusal bir diyalog için şartları hazırlamak, kültürel deneyleri teşvik etmek, dış etkenlerin iç tartışmaları yönlendirmesini ve bozmasını engellemek ve yerli kültürel hareket ve “endüstrilere” adil teşvik ve desteği vermekle sınırlıdır (Parekh, 2002:211).

Batı kùltürünün elinde büyük ekonomik ve politik güç, prestij ve saygınlık olduğu bir gerçektir. Diğer kùltürlerle etkileşimleri çok eşitsiz şartlarda gerçekleşmekte ve alıcı tarafında olanlar genellikle özerk seçimler yapmakta zorlanmaktadır. O zamana kadar yaşamlarına anlam katan ve onları bir topluluk halinde bir arada tutan geleneksel kùltürlerinin parçalanmasını önleyemedikleri için gerçek bir ahlaki panik yaşar (Parekh, 2002:211).

Batı kùltürünün eleştirilmeden ve toptan kabul edilmesi sorunlarına cevap olmayacaktır, çünkü miras aldıkları kùltürü bir elbise gibi atamaz ya da yenisini uygun biçimde yerleştirmeden asimile edemezler (Parekh, 2002:211).

Kültürleri yıkmak kolay ancak yaratmak çok zordur. Dolayısıyla yüzyıllar boyunca oldukça iyi dayanmış bir şeyi yıkmak pek akıllıca değildir. Üstelik ileride yaratabileceğimiz yeni kültürler daha iyi veya eşit derecede iyi olabileceği gibi daha kötü de olabilir ve insan varoluşu açısından bu kadar önemli konularda insanın dikkatli olması ve postmodernist macera ruhuna direnmesi gerekir (Parekh, 2002:217).

Yukarıdaki ifadeler sonucunda her ne kadar kültürel değişim bir takım sakıncalar içeriyorsa da bunun istisnalarının olmadığı da iddia edilemez.

Üyelerinin geniş kısmının büyük sorunlar yaşamasına neden olan, derinlere işlemiş cinsiyet ayrımcısı, ırkçı ve diğer eğilimleri yüzünden tüm mevcut kültürlerin kökten değişikliklere ihtiyacı vardır. Her çağın kendine özgü gereksinimleri, deneyimleri, ülküleri vardır ve kültürler insanların gelişmesini sağlamak istiyorlarsa bunlara uyum sağlamalıdır. Aslında her kültürel çağ farklı zaman, gelenek, benlik, uzay vs. kavramlarının ortaya çıkmasına yol açtı için daha önceki çağlara uyan kültür türü bizimkinde yararsız ve uygulanamaz olabilir. Kısaca, bir kültürel topluluğun, ahlaki değerlerini ve görüşünü savunma hakkına sahip olmasına rağmen deneylere ve yeniliklere de izin vermesi, süreklilikle değişim arasında adil bir denge sağlaması gereklidir (Parekh, 2002:217).

Bununla birlikte hiçbir toplum sosyolojik anlamda homojen değildir (Türkdoğan, 2008:191) ifadesine karşın kültürün homojenliğini ifade edenler de olmuştur:

Kültürel bakımdan homojen bir toplumun güçlü yanları vardır. Topluluk ve dayanışma hissini güçlendirir, kişiler arası iletişimi kolaylaştırır, kalın bir kültürü kaldıracabilir, bir arada tutması görece olarak daha kolaydır, psikolojik ve politik bakımdan ekonomiktir, üyelerinin bağlılığına güvenebilir ve bu bağlılığı kolaylıkla harekete geçirebilir (Parekh, 2002:218).

Küreselleşme dünya yüzeyindeki sosyal ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlanmalıdır (Aslanoğlu, 2000:175). Küreselleşme ve modern teknolojinin değişen doğası sayesinde günümüzde hiçbir toplum kendisini dış etkilerden yalıtamaz. Sermaye, teknoloji, insanlar, fikirler vs. ülke sınırları arasından serbestçe dolaşır yeni düşünce ve yaşam biçimlerini tanıtabilmektedir (Parekh, 2002:219). Kültürün küreselleşmesinin ivmesi teknolojik gelişmeler ve ekonomi kaynaklıdır. Teknolojik gelişmeler geniş kapsamlı zaman-mekân deneyimlerini küresel olarak mümkün hale getirmektedir (Aslanoğlu, 2000:166).

Bir kültür durağan değildir ve hem artık rafa kaldırılmış eski inançların kalıntılarını hem de yeni ortaya çıkmakta olanların işaretlerini taşır (Parekh, 2002:223) ve aynı şekilde hiçbir toplum da durgun değildir. Sürekli olarak değişme içindedir (Yasa, 1970:126). Kültür ortamını oluşturan öğeler değiştirilebildiği ölçüde her ulus, bugünkünden ayrı ve daha ileri olma gücüne kavuşabilir (Yasa, 1970:8) ve bir kültür, çağının sorunlarına ve taleplerine yanıt veremezse ayakta kalamaz (Parekh, 2002:225).

Tüm kültürler diğerlerine açıktır ve kendisini onlarla karşılaştırmaktan kaçınmaz (Parekh, 2002:224) ve de diğer kültürleri yargılamak onları kendimize benzetmeye çalışmamalıyız (Parekh, 2002:227).

Üyelerinin bir kısmı başka kültürlerin inanç ve adetlerinden etkilenebilir ve bunları ya oldukları gibi kendi geleneklerine alır, ya da bu ithali meşrulaştırmak için yeniden yorumlar. Kadınların eşitlik mücadelesi buna iyi bir örnektir (Parekh, 2002:224).

Her topluluk diğeri kadar kültürünü korumak hakkına sahiptir ve eşitsizlik için bir dayanak yoktur (Parekh, 2002:227).

Kültüre saygı duymak, topluluğun kültürünü koruma hakkına ve o kültürün içeriğiyle karakterine saygı duymak demektir (Parekh, 2002:226). Kültüre olan saygımız içeriği ya da üyelerine sağladığı yaşam hakkındaki değerlendirmemize bağlıdır. İnsan yaşamına istikrar ve anlam kattığı, üyelerini bir topluluk halinde tuttuğu, yaratıcı enerji sergilediği vs. için her kültür saygıyı hak eder (Parekh, 2002:227).

Eğer bir kültürel topluluk, insan kıymeti ve itibarına saygı duyuyorsa, temel insan çıkarlarını kaynakları dâhilinde koruyorsa, yabancılar için bir tehdit oluşturmuyorsa, çoğu üyesinin sadakatine sahipse ve böylece temel iyi yaşam koşullarını sağlıyorsa saygı gösterilmesini ve rahat bırakılmayı hak etmektedir (Parekh, 2002:227).

Hiçbir kültürel topluluk reformcu kaynaklardan yoksun değildir, onu oluşturan inanç ve adetler en iyi içeriden değiştirilebilir ve bir yabancıнын kültürün ne kadar karmaşık olduğunu anlaması pek olası değildir (Parekh, 2002:227). Reformcu kaynakları bünyesinde bulunduran kültür, üyelerinin reformist bir yaklaşım gösterebilmesini bir anlamda fayda- zarar çerçevesinde kimlikle de ilişkilendirmek mümkündür. Kimliğin inşasında üyeler ulusal kimlik, bir topluluğun parçası olma, ahlak ve politik duruşun yanı sıra aidiyet hissi gibi çok güçlü duygular ile donatılacaktır. Bir

yazarın da belirttiği üzere kişinin gerek kendini gerekse de ötekilerini tanıma ve tanımlama süreci aracı olan kimlik, önce algılama ve akabinde bir inşa sürecini kapsar (Anık, 2012:9). Bu inşa sürecinin sonunda kazanılan kimlik üyelere bir takım faydalar sağlamaktadır:

Ulusal kimlik hissi, birey ve nesilleri bağlar ve neden hepsinin tek bir topluluğun parçası olduğunu ortaya koyup açıklar. Üyelerini ortak bir kendine bakış etrafında birleştirerek ortak aidiyet hislerine bir odak ve enerji kazandırır. Aynı zamanda onlara belirli bir toplu imgeye uygun olarak yaşamaları ve belirli erdemleri geliştirmeleri için ilham verir, topluluğun çoğalmasını ve nesiller arası sürekliliği destekler, ortak bağlılıkları geliştirir, ahlaki ve politik yaşamlarını düzenler. Yalnızca düşüncede kalmaz, ulusal ayinlere, simgelere ve törenlere yansır ve üyelerinin duygularıyla iç içe geçer (Parekh, 2002:294).Ulusal kimlik tanımı tüm vatandaşları kapsamakla kalmamalı, aynı zamanda onları topluluğun eşit derecede değerli ve meşru üyeleri olarak kabul etmelidir (Parekh, 2002:297).

Toplumları millet yapan dil, din, ahlak, örf ve adetler, milli alışkanlıklar ve zevkler, hukuk, sanat, milli tarih şuuru, ideal birliği ve sanat eserlerinden meydana gelen ahenkli bütüne "Milli Kültür" diyoruz. Başta Türkiye olmak üzere, bütün Müslüman ülkelerin kültürleri, kültür emperyalizmine maruz kalarak tahrip edilmektedir (Baştürk, 2006:74).

Milli kültür olmadan millet, millet olmadan devlet var olamayacağı gibi, milli kültürlerini kaybeden milletler yok olmaya mahkûmdur. Tarihte bunun sayısız misalleri vardır. Kültür emperyalizmi, milli kültürü tahrip etmeyi hedef alan sinsî savaştır (Baştürk, 2006:5).

Nitekim başka kültür, din ve törelerin istilası ile yok olarak silinmiş milletler kaybedilmiş vatanlar çoktur: Asurîler, Firikiyalılar, Normanlar, Hunlar, Urartular, Berberiler, Hititler... Bunlar, zelzele ile düşman gücüyle veya sömüren emperyalizmle değil, başka kültürlerin eziciliği altına girerek tükenmişlerdir (Kabaklı, 2009: 20). Bugün bu tükenmişliğin başat rolünü artık medya üstlenmiştir.

Emperyalist stratejilerin uygulanmasında medya çok önemli rol oynamaktadır. Dış güçler hedef ülkelere doğrudan söyleyemediklerinin onlara duyurulmasında medyayı kullanmaktadır (Baştürk, 2006:60).

Emperyalistlerin girdikleri ülkede şunları yaptıkları görülmektedir:

- 1- Yer, şirket, yayın organları vb. isimlerini yabancı isimlerle değiştirirler.
- 2- Eğitimi yabancı dilde yaparlar.
- 3- Ülkenin resmi dilini de yabancı dil yaparlar.
- 4- Milli tarih yerine yabancı tarih okuturlar.
- 5- Milli kültür yerine yabancı kültürü benimsetirler (Baştürk, 2006: 64).

Dış güçler hedef ülkeleri daha çok içeriden işgal etmeyi tercih ederler. Bu işgal, kültür emperyalizmi ile birlikte hedef ülkelere giren yabancı kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla olmaktadır (Baştürk, 2006:71).

Medya ve iletişim araçlarına yönlendiren, ekonominin can damarlarını elinde tutan ve halkından ziyade dış kanallarla akış sağlayan “aydın” tabaka, halka yöneleceği ve onunla bütünleşeceği yerde tamamen halkın değerlerine ters düşen bir saplantının içindedir. Bu nedenle, Türkiye'nin davası aydınının “millileşmesi” ve milleti ile bütünleşmesi olgusunu gerçekleştirmesine bağlıdır (Türkdoğan, 2004:713).

Hedef ülkelerin kültürlerini yıkmak için medya, kültür emperyalizminin aracı olarak kullanılmaktadır. Sanayileşmiş ülkeler, kendi kültürlerini geri kalmış ülkelere aşlamak suretiyle, onları bir yandan kültürel bağlarla kendilerine bağlarken, öte yandan kendi mallarının pazarı durumuna getirdikleri bu ülkeleri kendilerine ekonomik yönden bağımlı kılmaktadırlar (Baştürk, 2006:77).

Milleti ayakta tutan manevi güç, milli kültürdür. Bunun için geri kalmış ülkelerde yıkılması hedef alınan ilk unsur milli kültürdür. Türkiye, milli kültürü Tanzimat'tan beri yıkılmak istenen hedef ülkedir. Hedef ülkelerin milli kültürleri, psikolojik harbin silahları olan yıkıcı fikirler, zararlı duygular ve kötü alışkanlıklarla tahrip edilmektedir (Baştürk, 2006:78).

Batının ülkemize uyguladığı kültür emperyalizmi 1839 yılından itibaren artarak günümüze kadar gelmiştir (Baştürk, 2006:73).

Her toplumun kendine özgü ritim ve biçimde yaşadığı kültürel dönüşüm, Türkiye toplumunda, tarihi sıfırdan başlatmak isteyen, devlet gücüyle donanmış bir tahayyülün açtığı yaralarla kısa zamanda onarılması güç biçimde sakatlanmıştır (İnsel, 2009:13).

Türkiye toplumu bir yüzyıldan beri dünya değıştirme sancısıyla yaşıyor. Geleneksel kurum ve toplumsal referans noktalarının yerlerini modern dünyanınkilere bırakması doğal, sancısız ve kendiliğinden gelişen bir süreç değil (İnsel, 2009:7).

Cumhuriyetten sonra Türk fikir alanı, uzun bir süre ‘çağdaş uygarlık düzeyi’ olarak nitelenen, Batılılaşma ve Batıcı dünya görüşünün egemenliği altında kaldı. Cumhuriyet ideolojisi, fikir alanında, kültürün laikleştirilmesi diye tanımlanabilecek pozitivist düşüncenin bir varyantı sayılabilir. Bu yüzden de, Cumhuriyet ideolojisinin karşı karşıya kaldığı önemli sorun, Türk kültüründe ‘dinsel’ olan ile ‘ulusal’ olanı, bu aşırı pozitivist görüşe uygun olarak birbirinden ayırmak olmuştur (Yavuz, 1996:13). İdeoloji, rasyonel akıl yürütmenin ve iç görünümün çarpıtılması anlamına gelir ve ‘patolojik’ dışsal güç odaklarının ağırlığını, sömürüyü vb. temsil eder (Zizek, 2013: 33). Belki de bu yüzden Batı kültürünün klasik yapıtlarının çevrilmesi işi tutkuyla yürütülürken, Türk-Osmanlı kültürünün irdelenmesi konusunda herhangi bir yaklaşım 1950’lere kadar görülmemiştir (Yavuz, 1996:15).

1960’lara kadar kültür alanında bürokratların girişimleri, toplumsal formasyonları bütünüyle göz ardı eden, kuramsal temellerden yoksun, seçmeci girişimlerdir (Yavuz, 1996:16).

Kendi kültür ve özüne dönmekte geç bırakılmış, yabancı kültür hayranı veya o kültürlerle angaje aydın ve idarecilerin eline düşmüş milletlerin, şahsiyetsiz ve perişan kalmasının, kaçınılmaz olduğunu gösteriyoruz (Kabaklı, 2009:11). Böylelerinin, duydukları aşağılık ve yabancılık kompleksi dolayısıyla yapacakları ilk iş elbette bu kültürden, bu dinden, bu dilden, bu sanattan, bu ahlaktan velhasıl bu kendilerini rahatsız eden tarih mirasından kurtulmaktır (Kabaklı, 2009: 25).

Günümüzde sağlıklı olmayan kültür değışme süreçlerinin oluşturduğu tortuların neden olduğu önemli gerginliklere tanık olmaktayız. Özellikle, zihinsel yaratıcılık yerini alıntı türü kültürel iktibaslara terk ettiğinde “yerlilik” kimliği tarihsel rolünü artık oynayamaz duruma gelmiştir. Bu defa, Batıdan alıntı kültür normları ile yerli kültür unsurları arasında derin çatışmalar ortaya çıkmaktadır (Türkdoğan, 2004:710).

Her kültürün, ona kendi kimliğini kazandıran, kendine özgü bir dili vardır. Ve bu dil, ait olduğu kültürün bütün özelliklerini, ‘ötekilerden olan ayrımını’, ve tarihsel-

toplumsal tüm birikimlerini içinde barındırır. Bu bağlamda dil öğrenmek, o kültürü tanımakla eş anlamlıdır denebilir (Asutay, 2007:10).

Dil, bir toplumu oluşturan kimselerin işbirliği yapmalarına ve birbirlerini etkilemelerine yardım eden bir takım simgeler örgütüdür. Kültürün sürekliliğini sağlayan en temel öge dildir (Yasa, 1970:14).

Kültür, aynı zamanda ortak bir dilin paylaşımını da getirir (Ergur, 2015:19). Dilin yalnızca göstergeler dizgesi değil, aynı zamanda bir kültür demek olduğu kabul edilirse, dil ile kültürün birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği görülür. O halde dil öğrenimi ve öğretiminde ‘Kültür’ unsurunu hiçbir zaman unutmamak gereklidir. Aksi halde dil, çok tekdüze, mekanik ve sıkıcı gelecektir. Dil; bir göstergeler dizgesi olduğuna göre, o dizge içersinde yer alan her göstergenin dış dünyada işaret ettiği bir gönderme alanı, bir dış dünya gerçekliği vardır ve gönderme alanı da kültürle ilgilidir. Göstergelerin anlamları da bu şekilde oluşmakta, kültür ögesi ile tamamlanmaktadır (Asutay, 2007:10).

Bir kültürel topluluğu yok etmenin en emin yolu kültürel başboşluk, hiççilik, sığ çıkarları ve geçici istekleri tatmin etmek için kültürel ve ahlaki sınırları çiğnemek vs. olduğuna göre, bu ayartmalara karşı koymak üyelerin görevidir (Parekh, 2002:207). Bunun farkında olan büyük devletler daha 19. asrın üçüncü yarısından itibaren yerli kamuoyunu, bir takım misyoner, gazeteler veya besledikleri gazeteciler aracılığıyla etkilemeye başlamışlardır (Ortaylı, 2012:142-143). Bizde de Cumhuriyet’in kurulmasıyla birlikte gazetecilere uygulamaya konan yeni reformları topluma benimsetme görevi verilmiştir (Sözeri, 2015: 8).

Göstergebilimsel yaklaşım, köklerini dilbilimden alarak, kültürün de dil gibi farklı öğelerin bir araya gelerek bütünsellik taşıyan büyük ve anlamlı bir yapı taşıdığına işaret eder. Kültürün dilde yaşadığı, geliştiği ve biriktiğini, dilin de kültürün hazinesi ve bilincini oluşturduğunu gösterir (Güven, 2015:63).

Dil bir kültür ürünüdür, bu nedenle de her dil ait olduğu kültürün değerlerini yansıtır (Kartarı, 2014:158) ve unutulmamalıdır ki dildeki değişimler, bir kültürü oluşturan diğer unsurlardaki değişimleri de ifade ederler (Ergur, 2015:15).

Bir toplumun yapısı, kültür kavramı içine giren dil, din, bilgi, inançlar, sanat, ahlak, kanun, gelenekler, yarattığı nesnelere, araçlar ve icatlardır (Yasa, 1970:102-103).

Yazar, evrensel kültür öğelerini ve toplumsal yapıyı çözümlene bölümünde şu maddeleri belirtmektedir: Aile ve akrabalık örgütü, konuşulan dil, toplumun tarih ve gelenekleri, din, eğitim-öğretim kurumları, siyasal örgüt yani devlet (Yasa, 1970:13).

Bir toplumun yapısı içinde dil kavramının yanı sıra başka kavramlarından varlığı kabul edilmiştir. Kültür ve dil ilişkisi bu tezin konusu olduğundan diğer maddeler incelenmemiştir.

1.2. Dil ve İletişim

Kişinin hem kendi hem de toplum ile iletişime geçebilmesini sağlayan dildir (Morva, 2013: 77). Bu yüzden toplumu düzenleyen ve ona milli bir yön kazandıran kurumlar, din, ahlak, hukuk, töreler, gelenek ve görenekler yanı sıra dil (Çongur, 2002: 20) denilmiştir.

Toplumun inşasındaki ana araç olduğu söylenen dil (Newman, 2016: 29) çok değişik görünümde sunan, ancak bir soyutlama işlemiyle birbirinden ayrı olarak ele alınabilecek yönler içeren karmaşık bir bütündür. Düşünce eylemi ve düşünce açısından ele alındığında insanı insan yapan her şeyin büyük ölçüde dilde yer aldığı ya da dile yansıdığı görülür. Gerçekten de, dil bireyin bilincini oluşturan, benliğini biçimlendiren temeldir (Vardar, 2001: 11-12). Bu yüzden bazı sosyologlar çocukların benlik kazanabilmesi için birçok şeyin yanı sıra ana dillerini öğrenmeleri gerektiğini (Newman, 2016: 74), ana dilin, öğretimin başladığı ilk yer ve temel taşı olduğunu (Mills, 2014: 5) ve dilin devamlı gelişen bir varlık olmasından ötürü dil öğreniminin de hayat boyu devam edecek bir süreç olacağını (Mills, 2014:81) ifade etmişlerdir.

Dil, gerçekliğin inşasında önemli rol oynayan; bizlerin onu tanımlamamıza, düşünmemize, yorumlamamıza olanak sağlayan bir araçtır. Dilsel kategoriler, insan hayatı ile ilgili ve anlamlı kültürel unsurları yansıtır (Newman, 2016: 44).

Dilin bir düşünme, davranış, iletişim ve anlaşma aracı olduğunu söyleyen tanımlar dilin işlevsel yönünü ölçüt almıştır (Mills, 2014:4). Öte yandan kendimizi dil aracılığıyla tanır, hayata, dünyaya ve kendimize dil aracılığıyla anlam veririz. Dil aracılığıyla düşünür, dilin mantığıyla hayatı ve dünyayı görürüz. Düşüncelerimizi, duygularımızı dil aracılığıyla aktarıyoruz (Atalay 2008:183).

Dil, insanların duygularını, düşüncelerini anlatmak için kullandıkların hareket, söz veya yazı aracılığı ile aktarılan işaretler, simgeler sistemidir (Er, 2011: 15) ve aynı zamanda büyük bir duygusal muhtevaya sahiptir. Sözcükler bizi mutlu ya da mutsuz edebilir, tiksinti uyandırabilir ya da kızdırabilir, hatta bizi şiddete yöneltebilir (Newman, 2016: 29).

Lacan'a göre, bilinçdışı dil gibi yapılanmıştır (Bowie, 2007: 11) ve insanın bilinçaltına inen, ferdin içinde yaşadığı toplumla güçlü bir bağ kurmasını sağlayan ana dil ise düşünce ve duyguların insandan insana aktarılması sayesinde milli ülkü ve isteklerin meydana gelişini hazırlayıp, yön verip hızlandırmasını sağlamıştır (Çongur, 2002: 17). Yine de bireyin dilden aldıkları ile dile verdikleri karşılaştırılırsa, ikincisinin birincisi yanında pek küçük kaldığı görülür. Bunu en büyük dil yaratıcıları için de söyleyebiliriz. Çünkü hiç kimse yüzyıllar boyunca birikmiş ve kuşaktan kuşağa geçmiş olan bir dil hazinesinin bize sunduğunu, yaklaşık olarak bile ortaya koyamaz (Gökberk 2011: 72).

Wittgenstein, her ne kadar dil için, “felsefenin temel olgusu, dilin kendi kendisine sınırı olduğunu” (dil, dil olarak ifade edilemez) kabul ettiği içindir ki felsefenin ve kendi incelemesinin anlamı olmayan önermelerden oluştuğunu ifade etmiş olsa da (Hadot, 2011: 33), “dil, sembolize etmenin bütün yollarını organize etmede bize yardımcı olduğu gibi, üst düzeyde organize olan tecrübeyi temsil eden sistematik vasıta” (Karakaya, 2007: 49) açıklaması dili sistematığı olan bir yapı olarak tanımlamamızı sağlıyor.

“Düşüncenin, tüm boyutlarına ulaşabilmesi için dil gereklidir; kendisine belli bir biçim verecek anlatım kalıbı bulunmayan yerde düşüncede gelişemez. Bu yüzden dille düşünce birbirini sürekli biçimde etkiler, dil düşüncüyü, düşünce de dili destekler, geliştirir, güçlendirir” (Vardar, 2001: 13-14).

Dil, bir bakımdan, ortak dünyamızdaki nesnelere işaretleri, bilgilerimizi içlerine döktüğümüz kalıpların bir dizgesidir. Bilgilerimiz ancak dil formunu aldıktan sonra hem kalan hem de başkalarına bildirilebilen bir nitelik kazanırlar. Bilgilerimizi taşıyan dil kalıpları ne kadar ışıklı ve aydınlık, ne kadar anlaşılır olurlarsa, bunların başkalarına bildirilmeleri, başkalarınca kavranmaları da o kadar kolay olur (Gökberk, 2011: 79).

Dil sadece bildirmeye aracılık etseydi yine de az bir şey yapmış olmazdı. Bu aracılığı ile de dil, gerçi bireyler arasında bir bağ kurardı; ama bu kadarla kalsaydı, bireyin düşünme, duyma ve kavramasını içinden biçimlendirmemiş olurdu. Ancak durum böyle değil. Dil, sözleri, deyişleri, tümce yapısı ile kavranana belli bir form da kazandırır: Kavrananı böler, ayırt eder, birleştirir, sınıflar. Bu yüzden dil hazinesi kendisini benimseyene önceden biçimlendirilmiş bir düşünmeyi de sunar. Bunun için, "dil bizim için düşünüyor" diyebiliriz. Dil, bizden önce bizim için başarılmış bir düşünme olarak karşımıza çıkar (Gökberk 2011:70-71).

Zihin ile dil birbirine karşılıklı olarak bağlıdır: Bir yandan zihin olgunlaştıkça dil de zenginleşir. Herkesçe anlaşılır bir dil de zihnin gelişmesini sağlar (Gökberk, 2011: 90) ve eylemlerimiz de zihinsel sürecin bir parçasıdır (Morva, 2013:67). Öte yandan dil, zihnin bir anlatma aracıyken, öbür yandan da zihni yoğuran bir şeydir. Dil, kalıplarını hazır bulduğumuz için, bunların içinde gizli olan mantık zihnimize biçim verir. Bu kalıplar açık, aydınlık ve anlaşılır ise, zihnimiz de açık ve aydınlık olarak işler (Gökberk, 2011: 79-80). Ancak biz dilde yalnız bir düşünmeyi değil, bir değerlemeyi de hazır olarak buluruz. Sözcüklerimizde belli birtakım değerlemeler nesnellik kazanmışlardır. Bu yüzden dilin değer duygumuz ve bununla birlikte davranışlarımız üzerinde de bir etkisi vardır (Gökberk 2011: 71). Bu yüzden bütün büyük dil bilimcileri dil ile sosyal etkileşim çevresi arasındaki ilişki sürecinde dili inceler. Çevremizi rasyonelleştirmede dili kullandığımız gibi yaşadığımız çevre dilimize ve dil alışkanlıklarımıza etki eder (Karakaya, 2007: 70). Ayrıca dil insanlara kültürel kimlik ya da grup kimliği kazandırır (Newman, 2016: 31).

Bunun içindir ki konuşma ve akıl yürütme gücü, doğal olarak insan hayatının üst düzeyde karakteristik özelliğidir ve diğer varlıklardan insanın farklılığıdır (Karakaya, 2007: 47). Çünkü insan diğer organizmalar gibi duyma ve ses çıkarma organlarına sahiptir fakat onlardan farklı olarak yapabildiği şey dili kullanabilmesidir (Morva, 2013:77).

Şüphesiz dilin öğrenilmesi, nörolojik gelişim ile yakından ilgilidir. Fakat bireyin kendi dilinin nüanslarını kavrama yeteneği, diğerleri ile ilişkiyi gerektirir (Newman, 2016: 65). Bu ilişki yani iletişim, insanın kendini sosyal bir varlık olarak ifade etmesi için zorunludur. Çünkü insan, çevresi ile iletişim kurarak yaşar (Doğa Yayınları S:43)

ve iletişimin olmadığı durumda toplumsal yaşamın varlığı da söz konusu değildir (Morva, 2013:130).

İnsanın dış dünyayla ve öbür bireylerle ilişkilerini yansıtan ve biçimlendiren, düşünceyle birlikte tüm ruhsal ve toplumsal kişiliğini oluşturan dil, gerçeklik ya da nesnelere üstünde etki aracı olduğu gibi, kimi yönleriyle de başkalarını etkileme, yönlendirme, yöneltme aracıdır da (Vardar, 2001: 17). Dil bize, ruh durumlarımızı ve ortak dünyamızdaki nesnelere betimlenirken (Gökberk, 2011: 72) yalnız gerçekliğe ilişkin deneyimleri aktarmakla kalmaz, belli amaçlarla gerçekliğe şu ya da bu görüntüyü verme yöntemi olarak da kullanılır (Vardar, 2001: 17).

Dille düşüncenin ortak kökenini oluşturan simgesel işlev salt dirim-bilimsel (biyolojik) bir evrimin ürünü değildir. Toplumsal etkenlerle, ortak yaşama ve çatışma koşullarıyla, insanoğlunun geliştirdiği araçlarla ve uygulamayla da yakından ilgilidir. Bu durum, dilin de düşüncenin de toplumsallığını ortaya koyar (Vardar, 2001: 15). Bu yüzden düşünme ve değerlemeyi taşıyan yönü ile dil, kültürün öteki birtakım alanlarına sıkı sıkıya bağlı olur; onlarla birlikte ayakta durur, onlarla birlikte değişir. Yaşayan bir kültür, bulunduğu durumu söz hazinesi halinde de biçimlendirir. Bu yüzden ölmüş bir dil bile, bize bir zamanki bir kültürün içeriğini bildirebilir (Gökberk, 2011: 71).

İnsan topluluklarına kimliklerini veren ve onları birbirlerinden ayırt eden özelliklerin toplamına kültür diyoruz (Mutlu, 2012:205). Kimliğin oluşumunda kültür ne kadar önemliyse bir başka parametre olan dilinde o denli önemli olduğu düşünülmektedir. Dilin kültür ve kurumsal olgu oluşumuna katkısı konusunda şunlar ifade edilmiştir;“Edimsel ifadeler kurumsal olguları yaratmada çok yaygındır (Searle, 2006:131). İnsanların bir nesneyi başka bir şey yerine geçecek, onu temsil edecek, ifade edecek ya da sembolize edecek şekilde kullanma yeteneklerini, dilin bu temel sembolleştirme özelliğini, kurumsal olguların temel bir şartı olarak sayıyorum (Searle, 2006:175), çünkü “bana göre dil temel insani kurumdur” (Searle, 2006:175) “İnsan demek, dil demektir, ama dil demek de, birçok bakımdan toplum demektir. Hem bireylerle özdeşleşir dil, hem de onların üstünde ve dışında yer alır, öznel gerçekliğinin yanı sıra bireyi zorlayıcı nesnel bir gerçeklik taşır (Vardar, 2001: 15).

Dilin toplum olabilmesi için iletişim bir zorunluluk olarak görülmektedir. Mills’in ifadesiyle dil, öncelikle sosyal yaşamın bir zorunluluğu olarak doğmuş bir iletişim

aracıdır (2014: 81). Sosyalleşmenin sağlanması için kişiler ve sosyal gruplar arasında iletişim zorunludur. Böylece iletişim, toplumların devamını sağlayan zorunlu bir süreçtir (İçel, K., Y, Ünver., 2012: 3).

Benliğimizin oluşumunda, toplum belli boyutlarda etkilidir (Newman, 2016: 74). Bireyi toplumsallaştıran, dilsel topluluğu, birçok durumda ulusu oluşturan temel öğedir dil ve birincil işlevini toplumsal bağlamda yerine getirir. Toplumsal yaşamla karışır, kaynaşır, birçok bakımdan onun yazgısını paylaşır. Bildirişim ya da iletişim işlevidir bu. Gerçekten de dil, her şeyden önce anlaşma sağlayan bir düzen, bir araçtır (Vardar, 2001: 15).

Anlaşma sağlayan dilin tek tüze bir yapısı yoktur, sürekli bir devinim halindedir dil. “Biz konuşurken, yazarken dili hep yeni baştan yaratır, yeni baştan gerçek kılarız. Çünkü yaşayan bir dilin, bu bizim kendisini kullanmamızın dışında ayrı ve başlı başına bir hayatı yoktur. Biz dili nasıl kullanırsak, o da öyle olur” (Gökberk 2011: 74).

“İletişim bireylerin mutlu olabilmeleri için çevrelerindeki doğa ve bireylerle uyum sağlamaları amacına yöneliktir. Bireyler çevredeki doğa, toplum ve bireyleri algılayacaklar, bunlara ilişkin değerlendirmelerini başka bireylere aktaracaklar ve karşılıklı iletişimin getirdiği uzlaşmalara uygunluk sağlamak için ya çevreyi kendilerin göre değiştirecekler ya da kendi davranışlarını çevreye uyduracaklardır” (İlal, 1997: 15).

Toplumsal gelişim iletişim-etkileşim sayesinde mümkün mümkündür ve bu kuşaklar arası bir devamlılık ile sağlanabilir. Bazı araştırmacılar bu konuda şunları ifade etmişlerdir: “Toplumsal gelişme her ne kadar zaman alsa da, bir toplum, topluluklar ve kuşaklar arasındaki etkileşim üzerine temellenir (Skirbekk, G., ve N., Gilje, 2011: 334). Zira Toplumunu olanaklı kılan dildir, dili olanaklı kılan da toplumdur. Gerçekten de, her dil belli bir toplum içinde, kendine özgü bir ekin ve uygarlık çerçevesinde biçimlenir, işlevini böyle bir çerçeve içinde yerine getirir. Bu nedenle, her dilin belli bir toplumu yansıttığı söylenebilir. Bir başka deyişle, dış dünyayı, toplumsal, ruhsal, fiziksel gerçekliği her dil kendine özgü biçimde yoğurur ve yorumlar, kavramlaştırır ve yapılaştırır; bir dünya görüşü, dünyaya bakış açısı getirir. Dil bu yönüyle, belli bir toplumda yaşayan bireylerin gördüklerini, duyduklarını, duygularını, gözlem, istek ve buyruklarını, kısacası var olan ve düşlenen her şeyi belirtmekle kalmaz; gerçekliğin, kendine özgür bir görünüm almasını sağlar, onu kendine göre çözümler, düzenler,

yeniden biçimlendirir. Bu açıdan dil, dış dünyayı yorumlama yöntemidir (Vardar, 2001: 15-17).

Dış dünyayı yorumlarken tanımlamalarımızı kelimeler ile ifade ederiz. Aynı kelime farklı bağlamlarda, farklı anlamlar taşır ve bir kelimenin ne anlama geldiği sorusu sadece kullanıldığı somut duruma işaret edilerek cevaplanabilir, tek başlarına alındıklarında kelimeler ve cümleler sadece potansiyel anlamlara sahiptir (Skirbekk, G., ve N., Gilje 2011: 551).Bu yüzden cümleler ve sözcükler, dilin bir parçası olarak anlamlara sahiptirler. Bir cümlenin anlamı, sözcüklerin anlamı ve sözcüklerin cümlede sentaksa göre düzenlenişiyle belirlenir (Searle, 2006:160).

Cümleler ve söz edimleri bir semantiğe sahip olmaları bakımından kesin bir biçimde anlamlı (Searle, 2006:177) olmakla birlikte simgesel tanımlamalar konusunda bir takım farklılıkların olduğu da bilinen bir gerçekliktir. Dili, geniş anlamda sözcükler ya da davranışlarla aktarılan simgesel tanımlamalar olarak ele alırsak, değişik çevrelerin ve yaşam biçimlerinin bu simgelerin değişik yapılanmalarına yol açtıklarını belirleriz. Örneğin Türk kültüründe “evet-hayır” anlamına gelen baş sallamalarının başka kültürlerde hiçbir anlamı yoktur. Gene Türk kültüründe ayıplanan bir sövme simgesi olan bir ele işareti Latin kültüründe bir uğur ve bereket simgesidir (İlal, 1997: 19).

Dil, kullanıcının miras aldığı, başkalarının aracılığıyla tanıştığı bir şey değil midir? Daha da ötesi dil özneler arası ve sosyal-tarihsel bir şeylerde ifade etmez mi? (Skirbekk, G., ve N., Gilje, 2011: 554) sorularına şu şekilde cevap verilmiştir:

Her dilin kendine göre bir dünya görüşü vardır. Her dilde bu evren düzeninin başka bir biçimde yorumlandığını görürüz. Bu ayrılığı yapan, dillerin başka başka gelişme basamaklarında bulunmalarından, nesnelere her dil için ayrı önemleri olmasından ve bir de dillerin türlü bilgi alanlarına ayrı açılardan gitmelerindedir. Dillerin bu çokluğu bize, dünyamızın düzen ve anlamını çeşitli bakımlardan yorumlama olanağını kazandırmıştır. Kısaca söylesek, bir dilde bireysel bir insan grubunun, bir ulusun özel ruh ve yaşama biçimi tinsel bir form kazanır. Onun içindir ki, bu ulusun özelliği en iyi dilinde kavranır. Yine bunun için, bir ulusu yok etmenin en kestirme yolu, bu ulusun dilini ortadan kaldırmaktır (Gökberk, 2011: 73).

İnsanlar, ortak dillerine dayanarak iletilerini aktarırken, toplumsal-ekonomik yaşam biçimine ve çevre koşullarına uygun yöntem ve araçlar kullanmaktadırlar. Örneğin, yoğun ormanlarla kaplı bir yörede insanlar birbirlerini kolayca göremedikleri için, özellikle uzaktan iletişimde tam-tam gibi işitsel araçlara başvurmuşlar, buna

karşılık dağlık bölgelerde ve uzakların kolayca görülebildiği ovalarda dumanla verilen görsel simgeler kullanmışlardır (İlal, 1997: 20).

İletin aktarımında çevresel faktörlerin yanı sıra dilin kendisi de o toplumun farklı kuşaklarını birbirine yakınlaştırabiliyor. Örneğin, biz bugün Türkçeyi kullanırken bizden önceki Türk kuşaklarının işledikleri düşünce kalıplarını hazır bulup kullanıyoruz ve kullanırken de bunların içindeki anlam ve değer vermeler bizim de düşüncemize bir şekil veriyor. Böylece dil, kuşakları birbirine bağlama işini görüyor ve bu işi görmekle millet birliğini kuran başlıca bir etken oluyor (Gökberk, 2011:108).

Aynı zaman da dil, deneyimlerimize ad vermek ve sahip çıkmaktır. Deneyimlerin ifade edilmesi ile dünyamızı oluştururuz (Karakaya, 2007: 109). Sahip olduğumuz dünyanın inşası tecrübeylemdir. Beklentilerimizi geçmiş tecrübelerimizden çıkarırız ve olanın aydınlığında dünyanın bizde temsilini şekillendiririz (Karakaya, 2007: 54). Dil, sembolize ettiğimiz dünyanın anlamı, kendimizle yüzleşmenin, şekillenmenin ve bireyselleşmenin bir aracıdır (Karakaya, 2007: 61). Bu yüzden öncelikle bir dilde konuşmak sistematiktir, sosyaldır, kişiseldir ve anlamlıdır (Karakaya, 2007: 70).

İnsanın diğer insanlarla teması hep dil aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bunun sözden yazıya, işitsel öğelerden görsel öğelere geçişi temel öğretiyi değiştirmemiş, sadece onun mecrasını genişletmiştir (Coşar, M., ve B, Güneş., 2009:76). Bu yüzden dil için istisnalar haricinde her zaman, her yerde ve her insan tarafından kullanılabilirdi için en üstün iletişim aracıdır (Kartallıoğlu, 2009: 39), denilmiştir.

İletişim sürecinin temelini, iletiyi üreten ve tüketen bireylerin üzerinde anlaştıkları ortak kavramların bulunması oluşturmaktadır (İlal, 1997: 19). Böylelikle sözcükler; kavramları, düşünce ve yaşam biçimlerini birlikte getirmektedirler (İlal, 1997: 98). İlkel insanda bu ortak kavramların azlığı bir iletişim sıkıntısı yaratırken, giderek bu kavramların çoğalması dilleri yaratarak iletişim sürecini zenginleştirmekte ve karmaşıktırmaktadır. Artık sorun, değişik çevre koşullarında ve değişik toplumsal ekonomik yapılarda oluşan yaşam biçimlerinde, değişik kültürlerde ortaya çıkan değişik diller arasında iletişimin gerçekleşmesine dönüşmektedir (İlal, 1997: 20). Diğer yandan, çevredeki nesne ve yaratıkların, yaşam biçiminin değer yargılarına ve çevre koşullarına uygun biçimde simgelerle dizgeleştirilmesine dayanan diller, bu dizgelerle oluşturulan

bilgilerin saklanmasıyla kendilerini sürdürmektedirler. Bu da resimden, hiyerogliften yazıya giden uzun bir süreci oluşturmaktadır (İlal, 1997: 20).

Tarih boyunca dil ve dil öğretimi üzerine araştırma yapan uzmanlar bunun nasıl gerçekleştiğini çözmeye çalışmışlardır (Mills, 2014:81). Dil, doğanın kucağındaki bir bitki gibi, kendiliğinden serpilip gelişen bir şey midir? (Gökberk, 2011: 65) sorusuna karşı verilebilecek cevap; biz dilin nasıl var olduğunu bilmiyoruz. Dilin doğuşu ve kökleri üzerinde modern dil bilginlerinin farklı teorileri ve spekülasyonları azaltma eğiliminde olmalarına rağmen, faydalı hipotez gerçekleştirmede basitçe yeterli sebeplere sahip değiliz (Karakaya, 2007: 68). Söyleyebileceğimiz tek şey dilin işlendiği alan toplumdur (Karakaya, 2007: 76) ve toplumsal bir anlaşmaya, bir sözleşmeye dayanan dilin bireylerin dışında ve üstünde yer aldığıdır (Vardar, 2001: 45).

Bu yüzden dil bireyüstü bir yapıdır. İlkın, dilin asıl karakteristiği olan anlamın bilinç edimleri ile birlikte başlayıp bitmemesi, bunlardan kopup bunları aşan bir varlık kazanabilmesi, dili bireyüstü yapar. Dili bir kişi yaratmamıştır, biz bu dokunun içine doğar, onun içinde büyürüz, dilin bireyüstü oluşu bir de bu yüzdendir. Dil insan aklının şu veya bu nedenle bulmuş olduğu bir şey değildir. Pozitivistlerin sandığı gibi konuşma edimlerinin bir toplamı da değildir. Aksine, bu anlaşma olanağı derin bir hayat temelinden gelir. Dile şeklini veren biz değilizdir; o bizi şekillendirir (Gökberk, 2011: 69).

Dilin insan üzerindeki bu gücü karşısında “dilsiz bir dünyayı hayal etmek ve hayal edilmeksizin bir dili kullanmak mümkün müdür? sorusu bizi şaşırtır, sarsar ve belki de belli ölçüde dilin oynadığın rolün gücü karşısında hayrete düşürür” (Karakaya, 2007: 7-8) denilmiştir. Dil bizim üzerimizde bir güçtür; düşünmemizi, değerlemelerimizi belirleyen bir güç. Biz onu hazır buluruz, yapısı içinde büyüüp gelişmekle kendimizi ona göre biçimlendirmiş oluruz (Gökberk, 2011: 71).

Çok küçük, nispeten sıkı sıkıya bağlı toplumlarda, bilginin yayılması ve paylaşımı konuşarak gerçekleştirilir (Newman, 2016: 18). Yine de İnsan olmanın en önemli özelliği dil tek anlaşma yöntemi değildir. “Unutmamak gerekir ki dil bir anlatım ve anlaşma yöntemidir, ama –insansal olsun olmasın- bütün anlatım ve anlaşma yöntemleri birer dil değildir”(Vardar, (2001:12) denilerek dil-konuşma yetisi sayesinde anlatım ve anlaşma sağlanabileceği gibi konuşmanın dışında da bir kendini ifade edebilme

durumunu vurgulanmıştır. Ancak bu ifadeler bile tek başına dilin öneminden bir şey eksiltmez:

“Dil”, insan gelişiminin bütünüyle hem bir araç ve hem de en önemli sonuçlarından birisi olarak ilişkilidir. Bu anlamda dil, insan olmanın en can alıcı özelliğidir. Eğer size dil olmaksızın bir dünya hayal etmenizi denemeniz sorulursa, ilk cevabınız belki de böyle bir dünyanın iletişimindeki vasıtaların noksan olduğunu söylemek olacaktır. Dil olmaksızın kişilerin bir diğerine en basit konularda herhangi bir şeyi iletebilmesi mümkün olmayacaktır. İnsan dilini geliştirdiğinde; değerlendirmeleri yapar ve ileriye yönelik büyük bir atlamalı değişimi gerçekleştirir. İnsan başkalarıyla düşünceleri paylaşmakla yalnızca daha kişisel kabiliyetleri değil, aynı zamanda bu düşünce alanı ve kalitesini de yükseltir (Karakaya 2007: 111-112).

Dil sayesinde iletişimin önemini şu cümlelerden anlıyoruz; “Her birimiz dünyamızı inşa ederiz ve inşa ettiğimiz dünyanın çoğunluğu genel içinden meydana gelir. Bunu da başkalarıyla iletişimle sağlarız (Karakaya, 2007: 48). Dil, biri diğerinin düşüncelerini formüle etmesinde yardımcı olmak için araçtır (Karakaya,2007: 115). Ayrıca bireyin konuştuğu dil, onun dünya algısını ve sonuç da davranışlarını etkileyecektir (Karakaya, 2007: 40). Zira sözcükler, kavramları, düşünce ve yaşam biçimlerini birlikte getirmekte (İlal, 1997: 98), sosyal gerçekliğe şekil ve anlam kazandırmaktadır (Newman, 2016: 31).

Bu yüzden dil birey üzerinde en yüksek bir güce eriştiği yerde, aynı zamanda bireyin yaratıcılığını da geliştirecektir (Gökberk, 2011: 72). Dil sayesinde yaratıcılığın artması bir yana o dilin imkânları oranında hazır düşünceler de yine bireyin kazanımlarından biri olacaktır.

Dilin bize bir yığın hazır düşünceler sağladığını göz önünde bulundurursak, onun bize biçim vermede ne büyük bir yeri olduğunu açık olarak anlarız. Tek kişi dilini yaratmaz, bu dili konuşulan dil olarak hazır bulur ve konuşa konuşa bu dili edinir. Çocuğun doğarken birlikte getirdiği şey, sadece, konuşmayı öğrenmek ve konuşulanı anlamak yetisi ile bunun için doğal bir eğilimdir. Çocuk da, böylece, dili alırken olanaklarını harekete getirip çalışır, bu kendiliğinden davranışında çocuk, dilin şekil zenginliğine göre kendini şekillendirir. Ama dili bir kere edinin ona egemen oldu mu, kendi düşünmesi de dil tarafından şekillendirilmiş olur, artık dil onun düşünmesine egemen olmuştur. Bunun için diyebiliriz ki; dile egemen olmak, daha çok onun üzerimizde bir egemenlik kurmasıdır (Gökberk, 2011: 70).

Dilin üzerimizdeki bu egemenliği sayesinde diğer varlıklardan farklılaşan insan türü erken dönem olarak ifade edebileceğimiz çocukluk çağında konuşma ve düşünme

yeteneklerini eş zamanlı ortaya çıkarabilmiştir. Çünkü “çocuk konuşma ve düşünme yetilerini aynı anda geliştirirken”(Searle, 2006: 174), bir tür olarak insanın tarihinde ve bireyin gelişiminde konuşmanın önce geldiğini vurgulamıştır (Karakaya, 2007: 68).

Dil açısından diğer varlıklardan farklı olmamızın yanı sıra dil aileleri bakımından da birbirimizden farklıyız. Dil ailelerinin sayısına ilişkin saptamalar birbirini tutmaz ve büyük bir değişkenlik gösterir. Kimi dilbilimcilere göre dil ailelerinin sayısı 30-40 dolaylarındadır, kimilerine göre ise 100’ün üstünde dil ailesi vardır (Vardar, 2001: 148). Yeryüzünde yaklaşık 3.000 dil olmasına karşın (Vardar, 2001: 19) konuşma sesleri olarak farklı dillerde yaklaşık 20 ile 50 ses çeşidi kullanıldığı ileri sürülmektedir (Karakaya 2007: 68).

Dil konusunda bu kadar farklılığın olması dilin toplum ve uygarlık açısından önemini gölgelemeyecek, bilakis önemini perçinleyecektir. Bu yüzden ifade edilebilir ki dil, uygarlığın güçlü taşıyıcısı, yeni atılımların ve buluşların ifade aracıdır. Diline böyle bir görevi yeterince veremeyen ve dilini değerlendirmeyen bir toplum, uygarlıkta ve toplumlararası uygarlık yarışında geri plana düşmeyi peşinen kabullenmiş görülür. Çünkü yeni nesillerin hayata başladığı uygarlık seviyesi, kendilerinden öncekilerin getirdikleri gelişme seviyesidir. Dil kuşaklar arası ilgili devamlılığı sağlayan sürecin aracıdır (Karakaya, 2007: 7). Çünkü her dil hem tarihsel bir kalıt, çağlar boyunca oluşmuş bir ürün görünümü sunar; hem de sürekli biçimde değişen, kullanıldıkça dönüşen, konuşuldukça ayrımlaşan devingen bir düzen, kırılğan bir düzlem, geçici bir denge durumu, oluşum içinde bir etkinlik biçiminde algılanır (Vardar, 200: 19). Dilin statik olmayan bu durumu için şunlar ifade edilmiştir;

Dilin kullanılışı, kullanana ve bir de içinde yaşanılan tarih dönemine göre değişir. Önce, bir ulusun bireylerinden bir kısmı, daha önceki kuşaklardan geçerek kendisine aktarılmış olan dili -deyişlerinde özel ruhunun katmış olduğu belli belirsiz renk bir yana bırakılacak olursa- bulduğu gibi, kendisine verilende hiçbir değişiklik yapmadan kullanır. Bunlar, gelenekle gelmiş olanı saklayanlardır. Bir kısım bireyler ise, benimseyip içinde yoğruldukları dili sadece saklamakla yetinmezler, bulduklarında bir değişiklik de yaparlar. Bunlar da, dilin yaratıcı kişileridir; bunlar, anadilleri kendilerine ta derinden işlediği için dillerini işleyebilenlerdir (Gökberk, 2011: 74).

Bir yandan geleneği, bir alışkımlar bütünü olarak geçmişini sürdürür bu araç; bir yandan da çeşitli koşulların zorlamasıyla yoğrularak hızlı ya da yavaş, ama sürekli bir

dönüşüm geçirir. Bir başka deyişle, gelenekle geleceğin arakesit noktasında yer alır ve her an hem aynıdır, hem başka (Vardar, 2001: 19). Bunun içindir ki yaşayan bir dil durmaz, sürekli olarak değişir (Gökberk, 2011: 71). Zaman içinde olduğu gibi kalan, hiç değişmeyen bir dil yoktur. Her dil zamanla az veya çok değişir. Örneğin bize bugün öteden beri olmuş bitmiş, olgunluklarına erişmiş gibi gelen büyük Avrupa dillerinin 3-4 yüzyıl önceki şekillerini bu dilleri konuşanların hepsi hemen anlayamaz, bunları okuyup anlamak için ayrıca öğrenmek gerekir. Neden diller böyle boyuna değişiyorlar? Denebilir ki, kuşaktan kuşağa aktarılırken dil bir yoruma uğrar; her kuşağın dünya ve hayat anlayışı içinde yoğrulur. Boyuna değişmenin bir nedenini bu olayda arayabiliriz (Gökberk, 2011:103).

Canlı bir varlık olan dil, yaşanılan çağın şartları ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bir takım gelişmeler gösterebilir ve değişimlere uğrayabilir. Çünkü dilin doğası bunu gerektirmektedir. Tarih boyunca da Türkçe zamanın şartlarına ve Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre bir takım gelişme ve değişimler göstermiştir (Tekin, 2009: 55).

Dil ve konuşma ile ilgili değişimleri doğa kanunlarına benzetenler de olmuştur; Dil ve konuşma, her dilin kendi kurallarıyla, o dille gerçekleştirilen konuşma şekli ve üslubu arasında, zaman içinde gelişme gösteren kanunlara tabidir. Fizik-Kimya kanunları, nasıl belli şartlar altında belli sonuçlara varılacağını gösteriyorsa, bu, dil ve o dilin konuşulması içinde geçerlidir (Çongur, 2002: 20).

Dil değişiminin bir başka etkeni ise teknolojidir; Teknoloji dili etkiler. İnternet üzerinden yoğun mesajlaşanların, sözcükleri kısalttıkları ya da cümlelerde ağırlıklı kısaltmalar ve duygusal semboller kullandıkları herkesçe malumdur (Newman, 2016: 30). Gerek dilsel evrim/değişim ve gerekse teknoloji kullanımı olsun, dilin değişimi ve gelişimi toptan bir şekilde olmayıp tıpkı kültürel değişim gibi bir süreç çerçevesinde gerçekleşecektir.

Dilin evrim geçirerek değiştiğini ifade edenler; kullanılan her şey gibi dil de değişir, belli bir toplumsal bağlam ve süre içinde evrim geçirir, durmaksızın yenilenir. Değişmezlik bugün artık hiçbir toplumun kullanmadığı dillerin özelliğidir (Vardar, 2001: 117), demiştir. Dildeki değişimin anlaşılır bir şey olmasına karşın baştan aşağı bir değişimin mümkün olmadığını iddia edenler de olmuştur. Dildeki değişimin en önemli

parametrelerinden biri olan kültür, yüzyıllar içinde bir değişim geçirdiği gibi bu değişimin dile yansması makul kabul edilebilir:

“Yüzyıllar boyunca birikmiş, şekil kazanmış olan dili baştan aşağı değiştirmek kimsenin elinde değildir. Çünkü dil yalnız başına değişmez, Ancak, ulusal kültürün bütünü gibi, yaşayan dil de devinen bir şeydir, geçmişten gelerek bugün üzerinden geleceğe doğru sokulan bir oluşturdur. İçinde yer aldığı kültürün bütününe devinimine ayak uydurur. Onun için kültürün bütününe bir andaki durumu dilde de kendini açığa vurur.” (2011: 74) Sonra unutmayalım ki, hiçbir dil bugünkü durum ve olgunluğu ile birden ortaya çıkmış değildir, gökten düşmüş değildir. Her dil, bu dili kullanmış olan sayısız kuşakların emekleri ile gelişmiştir (Gökberk, 2011: 113).

Bizim açıımızdan dil değişimini tarihsel olarak Osmanlı İmparatorluğunun son dönemine kadar götürebiliriz. Bunun sebebi Osmanlı'nın 19. Yüzyıldan beri yönünü Batı'ya dönmüş olması ve literatürünü de batı kavramlarıyla oluşturmasıdır.

“Dilde batı sözcük ve kavramlarının artması; Avrupa merkezli dünya görüşü ve Avrupa kaynaklarına bağımlılık, oradan sözcük ve kavram alınışını hızlandırdı. Avrupa'nın siyasal, sosyal ve ekonomik yapısının, modern teknolojisinin kullandığı terimler genellikle önce Türkçeye, Türkçeden de Arapça ve Farsçaya girdiler. 1828-1867 yıllarındaki yayınlar üzerinde yaptığımız bir araştırmada, 331 yeni sözcük ve kavramın dilimizde kullanılmaya başlandığını saptadık (Koloğlu, 1994: 18).

Yeni sözcük ve kavramlar ithal etmemiz dönemsel dil politikalarıyla ilişkili bir süreç olduğu ifade edilmektedir: “Bir dil politikasının yürütülmesi güç ve uzun dönemli bir iştir” (Karakaya, 2007: 99) ifadesinin bu topraklardaki karşılığı bir asırdan fazla geriye gitmemizi gerektirir. “Dilde sadeleşme ve dile dayalı ulusçuluk Batıda olduğu gibi bizde de belirmiştir. Ancak son elli yıldaki dil tartışmalarının ve uygulamalarının – ister yenileme yanlıları, ister eskiyi savunanlar tarafından yapılsın- okuyucunun okuma arzusunu artırır bir ortam yarattıklarını söylemek mümkün değildir (Koloğlu, 1994: 114) sözü ile bir yandan bu durumdan hissedilen rahatsızlığı ve öte yandan da bunun okuma arzusuna yansmadığı düşünülmektedir.

Bir iddiaya göre dildeki değişim İslam kültür çevresinden Avrupa kültür çevresine kaymanın bir sonucuydu ve tarihte bu daha önce de yaşanmıştı. Türklerin orta Asya steplerinden ayrılırken Uzakdoğu kültür çevresinden kopup İslamlaşmalarında da yine

tarihsel bir yazgının varlığı ve bugün yaşananında bundan farklı bir süreç olmadığı ifade edilmektedir:

Dilimizin değişmekte olması ve bundan sonra da değişebileceği düşüncesi, birçoklarımıza hüznün verebilir. Ancak, düşünmeli ki, onun bu yazgısını belirleyen tarihimizin yazgısı olmuştur. İslam kültür çevresinden ayrılmamız, tarihin bize yüklediği bir alinyazısıdır: Avrupa kültürünün idesi tarih sahnesinde zafer kazanmıştı; bu kültürün hemen yanı başında bulunan varlığımızı koruyabilmek için, bu ideyi biz de kendi idemiz yapacaktık. Bu yüzden uzun bir geçmişle bağlantımız kesiliyor diye üzülebilir. Ancak, alın yazısını sevmek, ona razı olmak insanı özgür yapar, bu özgürlük de kültür enerjimizi çözüp işlek bir hale getirir. Bundan bin yıl önce Türk Boyları, Uzakdoğu kültür çevresinden ayrılarak İslâmlaşırken, yine tarihî bir zorunluluğa ayak uydurmuşlardı. Bu zorunluluğun işaretini anlamaları, onları yeni kültürlerinin çevresinde yaratıcı yapmıştır. Yeni Avrupalı kültürümüzün bugünkü durumu, Türk Boylarının İslam kültürü çevresindeki bu ilk yüzyıllarına benzetilebilir” (Gökberk, 2011:80-81).

Ancak dilde bu değişim yaşansa da İslam kültür çevresinden kalma izler yeni kültürde de kendini bir şekilde devam ettireceği belirtilmektedir. “İslam kültür çevresi içinde geçirdiğimiz yüzyılların izlerini, yeni kültürümüzün yapısında, elbette, şurada burada hep bulacağız. Çünkü tarihte bir şeyin ortadan kalkması demek, saklanması da demektir. Nitekim yeni dilimizde de bu izler şuraya buraya serpiştirilmiş olarak kalacaktır, ama sadece dağınık izler halinde, som bir yığın halinde değil (Gökberk, 2011: 80).

Gökberk’in 1948 yılında kaleme aldığı düşüncelerine göre dildeki değişim, yeni sözcük ve kavramlar Türkçenin kültürel hinterlandındaki bu eksen kaymasından kaynaklanmaktadır ve dahası da doğal olduğu yönündedir:

Türk dili de, tarihinin bütünü boyunca değiştiği gibi, şimdi de değişmektedir. Türkçe kendisine yeni bir form aramaktadır. Tarihimizin gidişi onu bu aramaya zorlamıştır. Bugün Türkçede bulduğumuz sarsıntı, gerçekte, bütün Türk kültürünün yüz yıldan çok bir zamandan beri geçirmekte olduğu sarsıntının bir sonucudur. Bu sarsılma da, hep bildiğimiz gibi, kültür çevremizi değiştirmek yüzünden olmuştur. Bin yıldan çok bir zaman içinde İslam kültür çevresi içinde yer alan, bu kültür çevresinin değerler sistemine yönelmiş olan kültürümüz, tarihinin bir anında İslam kültür çevresini bırakıp başka bir kültür çevresine, Avrupa kültür çevresine katılmaya başlamıştır. Tanzimat, bu kültür çevremizi değiştirmemizin çekinerek verilmiş bir kararı, son devrimlerimiz de bu çekingenlikten silkinmiş kesin bir adımdır. Kültür çevresini değiştirmek, bir "kültürlerin karşılaşması" olayıdır. Bu karşılaşmada biz alıcı durumunda bulunuyoruz (2011: 75).

Osmanlının son zamanlarından başlayan değişim, Türkiye Cumhuriyeti döneminde dil inkılâbıyla devam ederken bu durumdan yakınlar olmuştur:Dil

inkılâbının gereğini, dilde sadeleştirme hareketinin hedefini yanlış değerlendirenler olduğu (Çongur, 2002: 44), 1951 yılında tarihe düşülen dipnotta dilde bir huzursuzluğun olduğu, iletişimde kopukluklar yaşandığı, bunun yüzyıllık değişimin bir ürünü olduğu iddia edilmiştir:

Son Dil Kurultayı dolayısıyla "dilimizde huzursuzluk olduğu" anlayışı yeniden ortaya sürüldü. Dilimizde bir huzursuzluk var; uydurulmuş, zorlanmış bir dil yüzünden ana – baba çocukları ile anlaşamaz olmuştur, deniyor. Aile içindeki bu anlaşmazlığı millet ölçüsünde bir anlaşmazlığa genişletenler de var. Bunlar, "dildeki ikilik millî birliği bozuyor" diyorlar. Bu iddialardan birincisi, hiç olmazsa, belli bir yaştaki ana - baba ile bunların çocukları arasındaki ilgi bakımından doğru, ikincisi ise yanlıştır. Dilimizin bir "huzursuzluk" içinden geçmekte olduğu bir gerçektir. Ancak, bizi çatışmalara sürükleyen bu "huzursuzluk" yalnız dilde midir? Dildeki, bütün kültürümüzü kavramış olan bu huzursuzluğun sadece bir parçasıdır. Bütün kültür yapımızı kucaklayan bu sarsıntı da, 19. yüzyılın başından beri geçirdiğimiz, geçirmek zorunu duyduğumuz devrimlerin doğal bir sonucudur. Bu sarsıntı doğaldır, çünkü devrim, bir yaşama biçiminden bir başka yaşama biçimine geçmek demektir. Bu gibi geçişler, elbette, bunalımlarla yüklüdür. Devrim, diriliğini yitirmiş, iflâs etmiş bir "dünya tasarımı" yerine yeni bir "dünya tasarımı" koymak denemesidir (Gökberk, 2011:115).

Dil de sadeleşmeyi destekleyen bir başka görüş ise şu şekildedir; Osmanlı Devletinin tarihi misyonunu tamamlamasını takiben onun yerini alan yeni devlet, Türkiye Cumhuriyeti, nasıl yepyeni bir başlangıç olmuş ise, dilde sadeleşmenin başarıyla gerçekleşmesi ve dil inkılâbının yapılması da aynı şekilde ileriye atılan önemli, vazgeçilmez adımlardır (Çongur, 2002: 42). Dilde sadeleşme bir yana, günümüz Türkçesinin dünden daha zengin olduğuna yüksek perdeden karşı çıkmayanlar da yok değil. Günümüz Türkçesinin dünden daha zengin olduğu iddialarına şu şekilde karşı çıkmıştır;

Belagatli konuşmanın vazgeçilmez şartı, zengin bir kelime hazinesine sahip olmaktır. Ne var ki, günümüzün "Türkçesi" ile zengin bir kelime hazinesi kurmak da, gökyüzünde kaşaneler kurmak kadar saçma. "Günümüzün Türkçesi" derken, yıllar yılı adeta Türkçeye hainlik edercesine dil üzerinden kendilerini "dil uzmanı" tanıtan ve dillerini devletin en yüksek kademelerinden sokaktaki vatandaşa kadar milyonlarca ve milyonlarca Türk'e kabul ettiren insanların oynadıkları oyunlar neticesinde yürekler acısı bir hale getirilen Türkçeyi kastediyorum. Bu insanların yazdıklarını okuyunuz; hepsinin ana tezinin şu olduğunu göreceksiniz: Türkçe bugün dünden daha zengin bir dil. Hayır! Hayır! Hayır! Günümüz Türkçesi, milyonlarca ve milyonlarca insanın ağızlarında geveledikleri dil, dünün Türkçesinden, bu satırları yazanın Türkçesinden, çok, çok daha fakir! (Muallimoğlu 2011:389).

Dilde yaşanan değişimin Batılılaşma ile birlikte kültürel hinterlandın eksen kayması sonucu ve gayet kabul edilebilir bir olgu olduğunu iddia eden Gökberk'in 1955 yılındaki yazılarında ise Türkçenin kıta Avrupa'sından devşirilmiş kelimelere maruz bırakılışına bir serzeniş göze çarpmaktadır:

Avrupa dilleri ile karşılaşmak Türkçeyi yeniden bir yabancı istilasına uğratacaktır ve nitekim uğratmaya başlamıştır. Her gün Türkçeye bir sürü yabancı sözün ellerini kollarını sallayarak gelip yerleştiklerini hep görüyoruz. Bunların karşılıkları yok demek yetiştirmez, bunları bulmak için davranmak da gerek. Çünkü dilin, bizim kendisini kullanmamızın dışında ayrıca bir varlığı yoktur. Biz onu nasıl kullanırsak o da öyle olur; ona ilgi duyup seversek o da gelişir, serpilir; yok, ilgisiz kalırsak o da kavruk ve cılız kalır. O zaman biz de onun açık bıraktığı yeri yabancı dil unsurları ile doldurmak zorunda kalırız (2011:113).

Kitlesele iletişimin radyo ve gazete ile sağlandığı bir dönemde, yabancı kelimelerin tercih edilmesi sonucu Türkçe kelimelerin ortadan kalkacağı tehlikesine işaret edilmesinin yanı sıra iletişimin internet sayesinde ulaştığı küresel boyut ve Türkçenin yeniden istilasını, günümüz yazarlarının da dikkatini çektiği görülmektedir.

Esasen yabancı kelimeler, biz istesek de, istemesek de dilimize girmektedir. Eczaneleri tıklım tıklım dolduran ambalajlı ilaçların, hatta Türkiye'de yapılanların adlarına bakınız: yüzde doksan Latin kökenlidir. Tıp terimleri, uydurma tıpça tutunamadığı için, umumiyetle Latin menşeli kelimelerdir. Teknik ve mekanik sahasında da bu, aynıyle böyledir. Büyük şehirlerin caddelerini dolduran ve renk renk ışıklandıran reklamatif ilanlara ve mağaza adlarına bakınız. Kendinizi Avrupa ülkelerinde sanırsınız. Türk dili için bu da yeni bir istila ve yeni bir felakettir (Er, 2011: 27).

Bu istila sonucu, cadde ve mağaza isimlerinin yabancılaştığı, bireylerin duygu ve düşüncelerini yeterince ifade edemedikleri, anlama vakıf olamadıkları, yarım yamalar sezdikleri yabancı kelimelerle ezbere konuştukları dile getirilmekte, Türkçe olmayan kelime kullanımı sonucu düşüncenin ifade edilememesi bir yana kökünü bilmediğimiz birçok yabancı kelimenin de ezberlenmeye çalışıldığı belirtilmektedir:

Bugün gençlerimizin bilgilerini ve düşüncelerini gerektiği gibi anlatıp yazamadıklarından yakınıyor. Bunda dilimizin, elbette ki, büyük payı var. Çünkü bugünün genci anlamını açık olarak bilmediği, ancak yarım yamalak sezdiği bir yığın yabancı sözü ezbere kullanıyor (Gökberk 2011: 80). Herkes için en anlaşılır dil, kendi anadilidir. Kökünü, bağlantısını bilmediğimiz yabancı bir sözü ayrıca öğrenmek zorundayız (Gökberk 2011:112). Ulusal kişiliğimizi en karakteristik bir biçimde dile getiren dilimizin üzerine eğilmek, ona

bakmak, onu olgunlaştırmak zorundayız. (Gökberk 2011: 73-74) Her ulusal dil bireyseldir, daha doğrusu tektir (Gökberk 2011: 73).

Sorunun sadece yabancı kelime kullanımıyla kalmadığı, yazım ve söyleniş kuralları, anlatım bozuklukları, noktalama işaretleri gibi başka yönlerden de bir kirliliğin olduğu, dilimize yeni girmeye başlayan yabancı kelimelere mutlaka Türkçe karşılıklarının türetilmesi ve çeviri eserlerinde de Türkçenin ruhuna uygun çevirilerin yapılması gerektiği ifade edilmektedir:

Kuşkusuz Türkçedeki kirlilik sadece yabancı sözcüklerin, olduğu gibi alınıp sorumsuzca kullanılmasından ibaret değil. Türkçenin yazım ve söyleniş kurallarındaki hatalar, anlatım bozuklukları, noktalama işaretlerinin yanlış kullanımı gibi pek çok kirlenme sorunu var (Atalay 2008:8). Dilimize yer etmiş yabancı sözcükler için artık pek bir şey yapılamıyor. Ancak, Türkçede yeni yeni kullanılmakta olan ve yer etmeye yüz tutan yabancı sözcükler için, mutlaka karşılık bulmalıyız. Yabancı sözcükleri bile bile kullanmanın, hiçbir gerekçesi yok. Ayrıca yabancı dilden çeviri yaparken de, Türkçenin mantığını düşünerek çeviri yapmalı, bire bir çeviriyle "Bilirsin, yalnız kalmak kötüdür." "Hey ahbab senin sorunun ne ha?" . "Neden bana her şeyi anlatmıyorsun" gibi ne idüğü belirsiz konuşma biçimlerini Türkçeye sokmamalı (Atalay 2008:9).

Tam da bu yüzden dil için bir ulusun dünyayı anlayışı, gerçeği yorumlayışı, bu dili kullanmış olan kuşakların görgü ve yaşantıları da saklıdır diyebiliriz. Bundan dolayı dil ulusal özelliği en iyi yansıtan ortamdır diye görülür ve anlaşılır (Gökberk 2011:140-141).

Ulusal özelliği, görgü ve yaşantıyı bünyesinde saklayan, sayısız nesillerin ortak çabasıyla ortaya çıkan dilin başıboş bırakılmayacağı, mutlaka ilgi gösterilmesi ve konuşarak kullanılması gerektiği, bunun zıttı durumda ise bu hayatta bir önemin olamayacağı ifade edilmiştir.

“Dile nasıl bakarsak, o da öyle olur: Ya soysuzlaşır, ya serpilip gelişir. Hiçbir dil daha ilk gününden son olgunluğu ile ortada görülmemiştir. Her dil, bu dili kullanan sayısız kuşakların emekleriyle örülmüştür” (Gökberk 2011:120). Bizi birbirimize bağlayan, bilinçlerimizin ada yalnızlığından bizi kurtarıp aramızda bir köprü kuran anadilimiz, ne kendiliğinden ortaya çıkmış ne de kendi kendine gelişip bugünkü durumuna gelmiştir (Gökberk 2011: 73). “Gerçek şu ki dilinizi kullanmıyorsanız, bu hayatta bir öneminiz yoktur (Atalay 2008:184)” denilerek dile niçin önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Türkçenin geleceğine ilişkin kaygılar, gazetelerin köşe yazılarında, dergilerde, televizyonda ve özellikle kitaplarda eleştirel bakış açısıyla kaleme alınmış yazılara sıkça rastlanmaktadır (Duman, 2009: 47). Çift'in yönettiği Gündem Ötesi Programı canlı yayınında haftanın konusu Türkçeyi Koruyabiliyor muyuz? Programı, dildeki yozlaşma yüzünden insanımızın iletişim kuramadığı, dilini kullanamayan hayvanlar gibi hırlayıp, vücutlarını şişirip saldırılarda bulunduğu ve bu yüzden kadına şiddetin perde arkasında dilin güdük kalmasının olduğu belirtilmektedir.(Çift, Öteki Gündem:2017).

Artan şiddet olaylarının arka planında dilin yeterince kullanılamaması, yabancı bir kültüre ait kelimelerin bu toprakların ruhuna aykırı özellikler taşıması dilde bir kirliliğe sebep olduğu belirtilmektedir. Bir yazarın Türkçe ile ilgili kaygıları ve dilin kişinin benliğinin bir parçası olduğuna dair ifadeleri şu şekildedir:

Ancak Türkçemiz kirleniyor, düşüncemiz de kirleniyor. Kimi yazarların dediği gibi, düşüncemiz kirlendiği için de dilimiz kirleniyor (Atalay 2008:183).

Anadilim benim benliğim; kendimi onunla bilirim, onunla ifade ederim.

Anadilim, benim çocukluk arkadaşım ve ölüncüye kadar da benimle olacak, benim ayrılmaz ifade aracım. Yani, benim dünyadaki varlığım, varoluşum, ayrılmaz parçam.

Anadilim, benim düşüncem; yaşamı, dünyayı onunla görür, anlar, anlamlandırır, hisseder, yorumlarım.

Anadilim, benim düşünme gücüm; sorunları onunla kavrar, onunla çözüm bulurum.

Anadilim, benim dünyadaki varoluş gücüm, kendimi onunla var ederim.

Anadilim, benim onurum, şerefim, gururum (Atalay 2008: 10).

Küreselleşmenin günümüze nazaran sınırlı olduğu yıllarda dilde yaşanan bu değişimin televizyon, cep telefonu ve internetin alabildiğine sınırsız olduğu günümüz dünyası ile birlikte çok daha vahim noktalara gidebileceğine dair kuşkular bu tezin asıl konusudur. İleri toplumların bir özelliği de, hayatlarının dayanağı olmuş bilginin yaygınlığı, onun herkese ulaştırılmak istenmesi, ulaştırmak zorunluluğunun duyulmasıdır. Ancak, bilgiyi taşıyan da, yayan da dildir. Bir dil ne kadar anlaşılır olursa, bu görevlerini o kadar iyi yerine getirir (Gökberk 2011:137). Ancak dildeki bu hızlı değişim, yabancı kelimelerin sıklıkla kullanımı Türkçeyi tehdit etmektedir. 60-70 yıl önce kullanılan gazete manşetlerinin dili bu gün kullanılmamaktadır. 60 yıl sonra da bu günkü Türkçe kelimelerin bir kısmı kullanılmayabilir. Esasında kelimelerin kendi

mecrasında bir miktar gelişerek değişmesinde bir sorun yok. Asıl sorun bunun yapay bir şekilde verilmesinde. Noyan, bir TV programında şunları ifade etmiştir:

Kelimeler bir miktar değişir ama birileri kasıtlı olarak oynuyorlar. Nafile ne demek? Boşuna diyecekler. Aslında “nafile ibadet” boşuna ibadet mi demek? Nafile artı değer katmak demek. Ya da “herhalde” aslında her ne olursa olsun demek. Kelimeleri kavramları değiştirdiler. Her toplumsal olaydan sonra bir lisan hareketi geldi. Neden? Çünkü devrim yapıyı değiştirdi. Yani yeni bir lügat geliştirildi. Türkçe güzel bir lisandır. Telaffuz-dillendirme kelimeye farklı bir mana yükler. Kartal bir kuş iken diğer şekliyle İstanbul’da bir semt adı ve diğeri de kart al” (Yüz yüze mülakat, 15.03.2017).

Araştırmamızda Türkçenin diğer yabancı diller tarafından hızlı bir şekilde kirletildiği, araştırmamızın örnekleminde hareketle Hürriyet Gazetesi ve eklerinde kaleme alınmış her türlü yazılı materyal internet ortamında bulunmuş ve güncel linkleri yazılmıştır. Bu çalışma sonucunda birçok yabancı kelimenin Türk okuruna Türkçeymiş gibi sunulduğu, Türkçe kelimelerin ise tercih edilmediği ya da yabancı kelime ile birlikte verildiği görülmüştür. Dil kullanıldıkça hayatini korurken kullanılmayan dilin öldüğü ve yerine uydurukça bir Türkçenin inşa edildiği gerçeğinden hareketle hükümet yetkilileri 2017’yi Türk Dili Yılı ilan etmiş ve Türkçenin kullanımı özendirilmeye çalışılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bir araştırma ne kadar sınırlanırsa o kadar güçlü bir sonuç elde edilebilecektir. Araştırılan konu ne kadar genel ise, araştırmacı araştırmasını tamamlamakta o kadar zorlanacaktır (Atabek, G.Ş., Ü. Atabek 2007:9-10). Ayrıca araştırmacılar için temel sorunlardan biri, çalışması için hangi yöntemin uygun olduğuna karar vermesidir. Araştırma yöntemleri arasında seçim yapmak, neyi bulmaya çalıştığınıza bağlıdır. Ulaşılmak istenen hedefler belirli araştırma yöntemlerinin ve desenlerinin tercih edilmesini gerektirir (Büyüköztürk vd., 2014:234). Bu bölümde araştırmamızın yöntemine dair bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın modeli, evren ve seçilen örnekleme, araştırma kapsamında başvuru resmi / özel kaynaklar, verilerin karşılaştırılması süreci bu bölümde açıklanmaktadır

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırmanın tarihsel kökeni antropoloji, sosyoloji, beşeri bilimler ve değerlendirmeye dayanmaktadır (Creswell, 2014: 13).

Nitel araştırma sosyal ya da beşeri bir probleme bireylerin veya grupların atfettiği anlamları keşfetme ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Araştırma süreci; soruların ve işlem basamaklarının geliştirilmesi, genellikle katılımcıların kendi ortamlarından veri toplanması, özel durumlardan genel temalara ulaşılarak tümevarımsal veri analizi yapılması ve araştırmacının verilerin anlamını yorumlama aşamalarını kapsamaktadır (Creswell, 2014:4).

Doğrudan veri toplama: Nitel araştırmalarda, araştırmacı genellikle gözlemcidir. Nitel araştırmacılar bilgiyi doğrudan kaynaktan almak ister. Çalıştıkları ortam, katılımcılar ya da dokümanla doğrudan ilişki içinde ve uzun zaman harcayarak bunu gerçekleştirirler (Büyüköztürk vd., 2014:236).

İçerik çözümlemesi uygulamalarında özellikle hangi gazetenin örnekleme gireceği konusu tartışmalıdır. Genellikle farklı düşünceleri temsil edecek şekilde bir örneklem seçimi yapılır. Yapılan seçim çoğunlukla sağ, merkez ve sol politik konumlara göre

gerçekleştirilir ve bu kolay politik konumlara uygun olduğu düşünölen gazeteler örnekleme alınır (Atabek, G.Ş., Ü. Atabek 2007:12). Hürriyet Gazetesinin örnekleme alınmasının sebebi 70 yıllık bir geçmişe sahip olması ve logosunda da Türklüğe büyük önem vermesidir.

İçerik analizi özellikle sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan en önemli tekniklerden biridir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. Bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizi metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların varlığını, anlamların ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk vd., 2014:240).

Bu bilgiler ışığında araştırma için en uygun yöntemin Nitel Araştırma yöntemi, uygulanacak tekniğinde İçerik Analizi tekniği olacağına karar verilmiştir.

Hürriyet Gazetesi ve Eklerinin yer aldığı web sitesi 2000 yılı ve sonrasında incelenerek yabancı kelimeler ve Türkçe karşılıklarının kullanımı incelenmiş, TDK Sözlükleri taranarak kelimelerin kökenleri araştırılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de uzun soluklu yayın hayatı olan gazeteler, örneklem ise bu gazetelerden biri olan Hürriyet Gazetesi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin Hürriyet Gazetesi olmasının en önemli nedeni 1948 yılından beri yayında olması ve logosunda Türkiye Türklerindir ifadesinden ötürü Türkçeye gerekli önemi vereceği düşüncesidir.

Cep telefonu ve internetin hayatımıza girdiği ilk dönem sayılabilecek 2000 yılı ve sonrası araştırma dönemimiz olacaktır.

Hürriyet Gazetesi yayınlarında yabancı kökenli kelime kullanım tercihleri, hem Türkçe hem de yabancı kökenli aynı anlama sahip kelime kullanımı 2000’den günümüze kadar olan süreçteki yayınlarından takip edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Literatür taraması, konunun çalışılmaya değer olup olmadığını belirlemeye yardım eder ve incelenmeye gereksinim duyulan alanın kapsamını sınırlandırabilecek yolların, araştırmacı tarafından anlaşılmasını sağlar (Creswell, 2014: 25). Bu amaçla konu ile ilgili literatür taraması yapılmış olup, ileride bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara bir ön hazırlık oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada yer alan kelimelerin önemli bir kısmı sosyal hayatın içinde kullanılan kelimeler olup tespitinde gazete, televizyon, sosyal medya, sinema... Vs.den yararlanılmıştır.

İnternet arama motoruna Hürriyet Gazetesi ve elde edilen kelimeler yan yana yazılmış ve sonuçlar incelenmiştir.

2000 ve öncesi yayınlar araştırmaya dâhil edilmemiş, özellikle güncel yazılara ağırlık verilmiştir.

Veriler beş kategoriye ayrılmış olup buna yönelik bir çalışma yapılmıştır.

2.4. Araştırma Soruları ve Hipotezler

Araştırmamızda şu sorulara cevap aranacaktır:

- 1- Hürriyet Gazetesi yazılarında yabancı kelimeleri Türkçe karşılıkları ile birlikte tek bir yazıda kullanmayı tercih etmiş midir?
- 2- Gazete Türkçe karşılığı olmasına rağmen yine de yabancı kelime kullanımı konusunda gerekli hassasiyeti göstermiş midir?
- 3- Gazete TDK sitesinde mevcut karşılığı bulunmayan ve teknoloji ağırlıklı bir takım yeni kelimeleri kullanmak durumunda mı kalmıştır?

Hürriyet Gazetesi Bulgular kısmında da görüleceği üzere bazen tek bir haber linkinde hem Türkçe ve hem de bunun birebir karşılığı olan Yabancı kelimeleri birlikte kullandığı görülmüştür. Aynı şekilde Türkçe bir karşılığı olmasına rağmen sadece yabancı kelimeleri tercih ettiği de görülmüştür. Bu sayede okurların yabancı kelimelere aşinalığı artacak ve binlerce yıldır kullanımda olan öz Türkçemiz yerine yabancı kelime kullanımının artacağı düşünülmektedir.

TDK Sitesinin henüz tanımlama yapmadığı bazı yeni buluşlar ve teknolojik ürünlerin gazete tarafından kullanımı anlaşılır bir şey olarak kabul edilebilir. Özellikle Drone ile ilgili TDK sitesinin halen kamuoyu yoklaması ile bir isim aradığı sitenin internet adresinde duyurular kısmında bulunmaktadır. TDK sitesinin yeni buluşları isimlendirme, özellikle teknoloji alanında bir takım yabancı kelimeleri tanımlama yapamadığı ve gazetenin de böylelikle yabancı kelimeleri kullandığı göz önüne alındığında bu konuda kurum yöneticilerinin daha dikkatli davranmaları gerektiği düşünülmektedir.

Bulgular 5 kategoride incelendi. Bunun sebebi tespit edilen kelimelerin TDK tarafından tanımlanıp tanımlanmaması ile ilgiliydi. Eğer bütün kelimeler TDK tarafından tanımlanmış olsaydı tek bir kategori yeterli olacaktı. Yabancı kelimelerin kullanıldığı bulgular yeterli olabilecekti. Ancak TDK tarafından tanımlanmayanlarında olması kategoriyi beşe çıkarmamızı zorunlu kıldı.

1. TDK’ce tanımlaması yapılmış olan kelimelerin yabancı kelimelerle birlikte tek bir gazete metninde kullanılmasının incelenmesi
2. TDK’ce tanımlanması yapılmamış olan kelimelerin yabancı kelimelerle birlikte tek bir gazete metninde kullanılmasının incelenmesi
3. TDK’ce tanımlanması yapılmamış olan yabancı kelimelerin gazete metninde kullanılmasının incelenmesi
4. TDK’ce tanımlaması yapılmış olan yabancı kelimelerin gazete metninde kullanılmasının incelenmesi
5. TDK’ce tanımlaması yapılmış olan farklı tarihlerde aynı anlama gelen kelimelerin incelenmesi.

Bu beş kategori ile araştırmamızın “Hürriyet Gazetesi yabancı kelime kullanımı ve tercihi” test edilmiş olup linkleri de çizelgenin sonuna eklenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Türkçenin Değişen Dil Yapısının Gazete Manşetlerine Yansıması konulu araştırmaya ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bulgular beş ana kategoride incelenmiş olup, Hürriyet Gazetesine ait toplamda 125 örnek yazıya (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs.) yer verilmiştir.

1. TDK Sözlüğünde Olan ve Tek bir yazıda (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) aynı anlama gelen kelimelerin (Yabancı-Türkçe) birlikte kullanılmasına yönelik bulgular - 29 örnek
2. TDK Sözlüğünde olmayan ve tek bir yazıda” (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) aynı anlama gelen kelimelerin (Yabancı-Türkçe) birlikte kullanılmasına yönelik bulgular - 23 örnek
3. TDK Sözlüğünde olmayan (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) ve sadece yabancı kelime kullanılmasına yönelik bulgular” - 23 örnek
4. TDK Sözlüğünde olan ve sadece yabancı kelimelerin (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) kullanılmasına yönelik bulgular - 20 örnek
5. TDK Sözlüğünde olan, ancak farklı tarihlerde (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) aynı anlama gelen kelimelerin (Yabancı-Türkçe) kullanılmasına yönelik bulgular - 30 örnek

Hürriyet Gazetesinin bulgular kısmında da görüleceği üzere yabancı kelime kullanımı göze çarpmaktadır. Türkçe kökenli kelime yerine yabancı kökenli kelime kullanılması zamanla kulak aşinalığı sağlayacağından Türkçe kelimelerin yerine yabancı kelime kullanımı ve bunun yaygınlaşması tehlikesini barındırmaktadır. Ayrıca hayatımıza yeni giren teknolojik cihazlar ile bir takım yeni kavramlara Türkçeden kelime türeterek karşılık bulunması milli benliğin korunmasına yönelik en doğal olan yol iken gazete aracılığıyla görsel bir uyarıcı niteliğindeki yazılar sayesinde yeni kelime türetiminin engellenmesi ve yabancı kökenli kelime istilasası riski kendini göstermektedir. Devletin en üst kademesinin gündeminde Türkçenin yabancılaşma eğilimi Türk Dili Yılı Başbakanlık Genelgesinde somut ifadesini bulması araştırmamızın ve bulgularımızın doğruluğuna bir işaret kabul edilebilir.

Dilin, kendi öz mecrasından çıkıp yabancı kelimelerin istilasına uğraması tehlikesine dikkat çekmek için tezimizin bundan sonraki kısmında geçmişten ve günümüzden gazete yazıları karşılaştırılacaktır. Ancak çalışmanın burasında Peyami Safa'nın "Eğitim-Gençlik-Üniversite" adlı eserindeki bir saptamasını da dile getirmekte fayda görüyorum:"Bir milleti yok etmek isterseniz askeri istilaya lüzum yoktur. Ona tarihini unutturmak, dilini bozmak, dininden soğutmak ve dolayısıyla manevi değerlerini, ahlakını soysuzlaştırmak kâfidir" <http://belgelerlegercektarih.com/tag/bir-milleti-yok-etmek-isterseniz/> (20.03.2017)

3.1. TDK Sözlüğünde Olan ve Tek Bir Yazıda (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılmasına Yönelik Bulgular.

Tablo 1. TDK Sözlüğünde Olan, Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılması

Sıra No	Kelime	Anlamı	Tarih	Haber metni	Erişim tarihi ve sitesi
1	Asparagas	Şişirme haber	08.05.2005	Amerikan <i>asparagası</i> yalnızca Star’la başlayıp bitmiyor... Okurların çoğu da <i>haberlerin şişirme</i> , düzmece ve tek kelimeyle yalan olduğunun ...	http://www.hurriyet.com.tr/yalandan-bikmayan-okurlar-38726500 Erişim Tarihi 23.08.2017
2	Metroseksüel	Bakımlı erkek	09.10.2005	<i>Bakımlı erkekleri</i> tanımlamak için birkaç yıl önce ortaya atılan <i>metroseksüel erkek</i> tanımı da yeterli değil.	http://www.hurriyet.com.tr/girirken-ve-bakimli-erkekler-geldi-3351807 Erişim Tarihi 24.09.2017
3	Dilemma	İkilem	03.01.2008	Gül mü? Erdoğan mı? Şeklindeki yaman <i>ikileme</i> dikkat çekmişti. Ergun Babahan’ın kahrolası <i>dilemmasını</i> es geçmiştim.	http://www.hurriyet.com.tr/ertugrul-ozkok-kimi-tercih-eder-8017225 Erişim Tarihi 10.09.201
4	Limit	Sınır	12.06.2009	Kredi kartına ‘ <i>limit</i> havuzu’ <i>sınırı</i> geliyor	http://www.hurriyet.com.tr/kredi-kartina-limit-havuzu-siniri-geliyor-11848939 Erişim Tarihi 21.08.2017
5	İnovasyon	Yenileşim	13.11.2011	TARIM VE İLAÇ SEKTÖRÜNE <i>İNOVASYON</i> LAZIM... Sonra ‘ <i>yenileşim</i> ’ diye bir sözcük çıktı ortaya.	http://www.hurriyet.com.tr/yeni-robin-hood-umuz-bill-gates-19224716 Erişim Tarihi 02.04.2017
6	Happy hour	İndirim saatleri	16.04.2012	Spor ayakkabıda <i>indirim saatleri</i> ... Mavişehir AVM mağazası için düzenlediği “ <i>happy hour</i> ” <i>kampanyasında</i>	http://www.hurriyet.com.tr/spor-ayakkabida-indirim-saatleri-20352976 Erişim Tarihi 24.09.2017

7	Flora	Bitki örtüsü	30.06.2014	Köşkler <i>flora</i> zengini... Yerleşkelerdeki <i>bitki örtüsü</i> ve ağaç çeşitleri yurt içinden ve yurt dışından getirilen fidelerle zenginleştirildi.	http://www.hurriyet.com.tr/koskler-flora-zengini-26709436 Erişim Tarihi 26.08.2017
8	Sembol	Simge	06.08.2014	Kentsel dönüşüm <i>sembol</i> binası için anlaşma sağlandı Kentsel dönüşümün <i>simgesi</i> haline Fikirtepe'deki ev için imza atıldı.	http://www.hurriyet.com.tr/kentsel-donusumun-sembol-binasi-icin-anlasma-saglandi-26949271 Erişim Tarihi 23.08.2017
9	Pasif	Edilgen, çekingen	06.09.2014	Türk'e hayat hakkı tanımayan <i>edilgen, pasif</i> ve onun bunun eline bakan teslim olmuş bir ülkesidir	http://www.hurriyet.com.tr/yeni-turkiye-silinmis-bir-ulkedir-27155229 Erişim Tarihi 23.08.2017
10	Kamufraj	Gizleme	08.02.2015	Bu eğitim kapsamında küçük birlik hareketi, kaçma, kurtulma planı hazırlama, örtü, <i>gizleme</i> ve <i>kamufraj</i> , sızma, düşman bölgesinde ..	http://www.hurriyet.com.tr/geride-asker-birakmak-yok-37052342 Erişim Tarihi 20.08.2017
11	Varoş	Kenar mahalle	09.08.2015	MAHALLENİN <i>VAROŞ</i> DÖNEĞİ... <i>Kenar mahalle</i> den, orta alt gelir grubundan geldiğim için "Vurmayın Garibana"	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ertugrul-ozkok/ahmet-hakan-dan-mi-benden-mi-daha-cok-nefret-ediyorlar-29764496 Erişim Tarihi 30.10.2017
12	Obsesyon	Ruh biliminde Takıntı	05.12.2015	<i>Obsesyon, takıntılı</i> düşünce, fikir ve dürtüleri kapsarken; kompulsiyon yineleyici zihinsel eylemler ve	http://www.hurriyet.com.tr/bir-obsesifin-travmatik-mucadelesi-40023104 Erişim Tarihi 12.10.2017
13	Sömestr	Eğitim biliminde yarıyıl	04.01.2016	<i>Sömestr</i> tatili ne zaman başlıyor? <i>Yarıyıl</i> tatili kaç gün olacak	http://www.hurriyet.com.tr/somestr-tatili-ne-zaman-basliyor-yariyil-tatili-kac-gun-olacak-40035238 Erişim Tarihi 11.08.2017

14	Kozmos	Gök bilimi, Evren	05.09.2016	Ali Alışır'dan "Hissetmeye" Çağırın Sergi: Kozmos Ali Alışır'ın <i>evrenin</i> deviniminin modern insanın hayatıyla ilişkisine odaklandığı Kozmos	http://www.hurriyet.com.tr/ali-alisirdan-hissetmeye-cagiran-sergi-kozmos-40216645 Erişim Tarihi 24.08.2017
15	Online	Çevrimiçi	30.10.2016	Online rezervasyon siteleri kayıt altına alınmalı... turizm acentelerinin yerini giderek internet üzerinden <i>çevrim içi (online)</i> rezervasyon hizmeti sunan siteler alıyor	http://www.hurriyet.com.tr/online-rezervasyon-siteleri-kayit-altina-alinma-40263317 Erişim Tarihi 21.08.2017
16	Sticks	Çubuk	01.11.2016	Sonra ikiye böldüğümüz muzlarımızın her bir parçasını dondurma çubuğu gibi <i>stick çubuklara</i> batırıyor	http://mahmure.hurriyet.com.tr/foto/yasam/sonbaharda-icinizi-sitacak-10-tatli_41070 Erişim Tarihi 30.08.2017
17	Bombardıman	Topa tutma, bombalama	09.12.2016	Halep'te bombalama durmadı Binlerce sivilin tahliye edildiği duyurulmasına karşın, rejim bombardımanları sürüyor.	http://www.hurriyet.com.tr/halepte-bombalama-durmadi-40302031 Erişim Tarihi 03.04.2017
18	Finans	Para, mal, mali işler	21.12.2016	Finans ve Mali İşler Müdürünün, tutuklanmasına sayın mahkemece karar verilmiş olup tutukluluk hali devam etmektedir.	http://www.hurriyet.com.tr/16-milyon-liralik-meyveli-vurgun-40329019 Erişim Tarihi 23.08.2017
19	Trend	Eğilim	02.01. 2017	Sezonun en trend 10 ayakkabı modeli... başlayan eğilim bu dönem leoparın yerini yılan derisine bırakıyor	http://www.hurriyet.com.tr/sezonun-en-trend-10-ayakkabi-modeli-40321460 Erişim Tarihi 07.09.2017
20	Anchorman	Ana haber sunucusu	14.01.2017	Yarıdan itibaren anchorman (haber sunucusu) olarak karşımızda olacaksınız	http://www.hurriyet.com.tr/ahmet-hakan-her-donemin-adami-deglim-her-donemin-en-kotu-adamiyim-40335929 Erişim Tarihi 23.09.2017

21	Negatif	Olumsuz, Eksi	18.03.2017	Ekonomide alınan önlemleri ' <i>negatif</i> ' buldu...borç dengelerinde <i>olumsuz</i> yansımaların görüleceği ifade edildi.	http://www.hurriyet.com.tr/ekonomide-alinan-onlemleri-negatif-buldu-40399719 Erişim Tarihi 23.08.2017
22	Full-time	Tam gün	18.04.2017	<i>Full time</i> 'da bir seviyeye çekmek istiyoruz... <i>1 tam gün</i> o restoranda çalışacaklar.	http://www.hurriyet.com.tr/mcdonalds-anneleri-ise-aliyor-40430796 Erişim Tarihi 10.09.2017
23	Tolerans	Hoşgörü	28.04.2017	Gallerius'un İnanç ve Düşünceye <i>Tolerans</i> ve <i>Hoşgörü</i> kararının İzmit'te açıklamasının 1706.	http://www.hurriyet.com.tr/ozkan-mert-odulleri-sahiplerini-buldu-40441604 Erişim Tarihi 23.08.2017
24	Kongre	Toplantı, Kurultay	03.05.2017	CHP'nin <i>kongre</i> kararı açıklandı. Bugün itibariyle olağan <i>kurultay</i> sürecini başlatmış bulunuyoruz.	http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-chpnin-kongre-karari-aciklandi-40446041 Erişim Tarihi 23.08.2017
25	Deplasman	Dış saha	09.05.2017	Trabzonspor <i>deplasmanda</i> ikinci yarının en iyisi...Lig'in ikinci yarısında <i>dış sahada</i> en çok puan toplayan takım oldu.	http://www.hurriyet.com.tr/sporarena/trabzonspor-deplasmanda-ikinci-yarinin-en-iyisi-40435531 Erişim Tarihi 19.08.2017
26	Prömiyer	Tiyatroda ilk gösteri	30.05.2017	<i>İlk gösterim</i> Şanghay'da ... Ali Buhara Mete'yle birlikte yazdığı "Posta Kutusu", <i>prömiyerini</i> Çin'de yapacak	http://www.hurriyet.com.tr/ilk-gosterim-sanghayda-40474205 Erişim Tarihi 10.08.2017
27	Plaj	Kumsal	02.08.2017	<i>Plaj</i> 'da dehşet...Portekiz'de uçak <i>kumsala</i> indi. Ölüler var.	http://www.hurriyet.com.tr/plajda-dehset-portekizde-ucak-kumsala-indi-oluler-var-40538670 Erişim Tarihi 26.08.2017

28	Semptom	Belirti	20.08.2017	İhmale gelmeyen 5 ölümcül <i>semptom</i> “.... <i>Belirtiler</i> , bazıları önemli bir sonuç doğurmadan gelip geçebilir.	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/mehmet-oz/ihmale-gelmeyen-5-oluncul-semptom-40203505 Erişim Tarihi 19.08.2017
29	Çip	Bilişimde Yonga	23.08.2017	Samsung Galaxy S9 <i>çipi</i> yine sızdı...kendi <i>yongaları</i> da ...	http://www.hurriyet.com.tr/samsung-galaxy-s9-nasil-olacak-iste-ilk-bilgiler-4055860 Erişim Tarihi 24.09.2017

- 1- TDK'ye göre "asparagas" kelimesinin karşılığı "şişirme haber"dir ve İngilizce kökenlidir. İngilizce kökenli "asparagas" kelimesi haberin detaylarında hem orijinal haliyle ve hem de Türkçe anlamına yakın bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- 2- TDK Sözlükte İngilizce kökenli "metroseksüel" için Türkçe "bakımlı erkek" tanımı yapılmış ve gazete yazısında her iki kelime de kullanılmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- 3- TDK sitesi "dilemma" için "ikilem" tanımlamasını yapmıştır. Hürriyet Gazetesi köşe yazarının aynı anlama gelen biri Yunan öteki Türkçe olan iki kelimeyi birbirini takip eden satırlarda kullandığı görülmektedir. Yazı uzunca bir yazı olduğunda anahtar kelimelere ctrl+f tuşlarını kullanarak ulaşmak gerekmektedir.
- 4- Hürriyet Gazetesinin bu haberinde TDK'ce Fransızca kökenli olduğu bildirilen "limit" kelimesi ve Türkçe karşılığı olan "sınır" birlikte kullanılmıştır. Birbirinin aynı anlama gelen iki kelimenin tek bir haber metninde okura sunulduğu görülmektedir.
- 5- TDK'ye göre İngilizce kökenli "İnovasyon" ile Türkçe kökenli "yenileşim" aynı anlamlara sahiptir. Gazete 2011 yılında hem İngilizce ve hem de Türkçe aynı anlama gelen kelimeleri birlikte kullanmıştır.
- 6- TDK sitesine göre İngilizce kökenli "happy hour" kelimesinin Türkçe karşılığı "indirim saatleri" olarak tanımlanmıştır. Gazetenin haber başlığında "indirim saatleri" yazarken alt başlıkta kelimenin İngilizce karşılığı olan "happy hour" kelimesi kullanılmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır.
- 7- TDK Güncel sözlüğü Latince kökenli "flora" kelimesini "bitki örtüsü" olarak tanımlamıştır. Hürriyet Gazetesi "flora" kelimesini haberin başlığında ve Türkçe karşılığı olan "bitki örtüsü" kelimesini de haberin devamında kullanmıştır. Ctrl+f ile yazı metnine ulaşılabilir.
- 8- Bu haber metninde de görüldüğü üzere Fransızca kökenli "sembol" ile bunun Türkçe karşılığı olan "simge" kelimesi birlikte kullanılmıştır. İlgili kısma

ulaşmak için ctrl+f tuşları yardımı kullanıcıya ilgili cümleyi bulmada kolaylık sağlayacaktır.

- 9- Hürriyet Gazetesinde TDK’ce tanımı yapılmış olan Fransızca kökenli “pasif” ile Türkçe karşılığı olan “edilgen” kelimelerinin birlikte kullanıldığı görülmüştür. İlgili satırı bulmak için ctrl+f tuşunu kullanmak kolaylık sağlayacaktır.
- 10- TDK’ye göre Fransızca “kamuflej” kelimesi haberin detaylarında hem orijinali ve hem de Türkçe karşılığı olan “gizleme” ile birlikte kullanılmıştır.
- 11- TDK’nin Güncel Sözlüğüne göre “varoş” Macarcadır ve Türkçe karşılığı da “kenar mahalle”dir. Gazetenin yazarı tarafından aynı anlama gelen biri Türkçe, öteki Macarca olan iki kelime birlikte kullanılmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- 12- Haberin detaylarında biri İngilizce, öteki Türkçe aynı anlama gelen kelimelerin birlikte kullanıldığı görülmüştür.
- 13- Fransızca kökenli “sömestr” ile “yarıyıl” TDK’ye göre aynı anlama sahiptirler. Gazete aynı haberde kelimenin hem Türkçesini ve hem de Fransızcasını birlikte kullanmıştır. Günlük dilde Sömestr diye ifade edilirken TDK Güncel Sözlük kelimeyi Sömeştir diye ifade etmiştir
- 14- TDK Sözlüğü Fransızca kökenli “kozmos” kelimesinin Türkçe karşılığını “evren” kelimesi olarak vermiştir. Hürriyet Gazetesi aynı anlama gelen her iki kelimeyi de tek bir haberde kullanmıştır. “Kozmos” kelimesi haberin başlığında kullanılmışken, bunun karşılığı olan “evren” kelimesi haberin detaylarında kullanılmıştır. Haber metni uzun olduğu için “evren” kelimesine ctrl+f tuşuyla ulaşılabilir.
- 15- Online kelimesi TDK’nin Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğünde Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Klavuzu’nda bulunmuştur. Haberin detaylarında hem Türkçe ve hem de İngilizce aynı anlama gelen iki kelimenin birlikte kullanıldığı görülmüştür
- 16- TDK’nin Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğünde İngilizce kökenli “stick” ve bunun Türkçe karşılığı “çubuk” kelimeleri Hürriyet Gazetesinin ekinde birlikte kullanılmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır

- 17-** TDK'de Fransızca kökenli bir kelime olan “bombardıman” için yapılan tanımlardan biri de “bombalama” kelimesidir. Haberin başlığında Türkçe manası “bombalama” ve devamında da tekrar orijinal hali “bombardıman” kelimesi kullanılmıştır. Bombalama kelimesi TDK'de her ne kadar Türkçe bir kelime olarak belirtilmişse de kelime kökeni olan bomba yine TDK'ye göre İtalyancıdır
- 18-** Fransızca kökenli “Finans” kelimesinin TDK Sözlüğünde karşılığı olarak geçen “mali işler” ile aynı haber metninde kullanıldığı görülmüştür. İlgili kısma ulaşmak için ctrl+f tuşları yardımı kullanıcıya ilgili cümleyi bulmada kolaylık sağlayacaktır.
- 19-** Hürriyet Kelebek'teki haber başlığında İngilizce kökenli “trend” kelimesi kullanılmışken haberin devamında bunun “Türkçe” karşılığı olan “eğilim” kelimesi iki kez, “trend” ise üç kez dönüşümlü olarak kullanılmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- 20-** TDK'ye göre İngilizce kökenli olan “anchorman” Hürriyet Kelebek ekindeki yazının ilerleyen satırlarında kullanılmış ve Türkçe sözlüktekine yakın bir anlamda parantez içinde tanımlanmıştır. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- TDK'nin Fransızca kökenli olarak belirttiği “negatif” kelimesinin Türkçe karşılığı “olumsuz” kelimesidir. Hürriyet Gazetesi “negatif” kelimesinin Türkçe karşılığı olan “olumsuz” kelimesini de yine haberin ilerleyen satırlarında birlikte kullanmıştır
- 21-** Hürriyet İK Yeni Ekonomi'de yer alan röportajda önce İngilizce kökenli “full time” ve ilerleyen kısımlarında da Türkçe karşılığı “tam gün” kelimelerinin dönüşümlü olarak kullanıldığını görüyoruz. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır
- 22-** Hürriyet Gazetesi bu haberde de yine aynı anlama gelen biri Fransızca, öteki Türkçe olan iki kelimeyi, “tolerans” ve “hoşgörü” kelimelerini bir haber metninde arka arkaya kullanmıştır. Yazı uzun olduğundan ilgili yerleri alınmıştır. İlgili bölüme hızlı bir şekilde ulaşmak için ctrl+f tuş dizisini kullanmak gerekmektedir.

- 23- TDK Sözlüğüne göre Fransızca kökenli Kongre'nin bir anlamı da Kurultay. Kurultay kelimesi de yine Türkçe olmayıp Moğolca olduğu TDK tarafından yazılmıştır. Hürriyet Gazetesi'nin haber devamında Kongre'nin karşılığı olan kurultay kelimesini de kullandığı görülmektedir
- 24- Fransızca bir kelime olan “deplasman” TDK Sözlüğüne göre “dış saha” olarak tanımlanmıştır. Hürriyet Gazetesi spor haberinde ana başlıkta yabancı kökenli kelimeyi kullanırken haberin detaylarında Türkçe karşılığını da kullanmıştır.
- 25- TDK, Fransızca kökenli prömiyer kelimesini “ilk gösterim” olarak tanımlamıştır. Haberin ana başlığında “prömiyer” kelimesinin Türkçesi “ilk gösterim” ve devamında yine “prömiyer” kullanılmıştır.
- Haber:** Alıcılar için büyük olasılıkla yeni ve ilginç olan olgularla ilgili bir bilgidir; dolayısıyla da bu olgular tüm çıplaklığıyla gözler önüne serilir. Yorum, öznel izlenimler, imalar ve eğlence unsurları içermemesi gerekir. (Schneider, W., ve Josef Raue, P., 2002:250)
- 26- TDK sözlüğüne göre Fransızca kökenli “plaj” kelimesinin Türkçe karşılığı olan “kumsal”, gazetenin tek haberinde birlikte kullanılmıştır
- 27- Fransızca kökenli “septom” ile Türkçe kökenli “belirti” TDK'ye göre aynı anlama sahiptirler. Gazete ana başlıkta Fransızca kelime kullanırken ara başlıkta Türkçesini kullanmıştır
- Ara Başlık:** Görsel açıdan ya da içerik açısından okura kolaylık sağlamak ve de ilgi çekmek amacıyla uzun bir metnin bölümlenmesinde kullanılan başlık türüdür. (Schneider, W., ve Josef Raue, P., 2002:241)
- 28- TDK Güncel Sözlüğüne göre çip kelimesi İngilizce kökenlidir. Hürriyet Gazetesi “çip” kelimesini haberin ara başlığında kullanılırken yazının sonunda Türkçe karşılığı olan “yonga” kelimesini tercih etmiştir. ctrl+f tuşuyla ilgili yere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır.

3.2. TDK Sözlüğünde Olmayan ve Tek Bir Yazıda (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılmasına Yönelik Bulgular.

Tablo 2. TDK Sözlüğünde Olmayan, Tek Bir Yazıda Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Birlikte Kullanılması

Sıra No	Kelime	Anlamı	Tarih	Haber metni	Erişim tarihi ve sitesi
1	Talk show	Sohbet programı	10.05.2005	En iyi <i>Talk Show</i> ‘Beyaz Show’ ...En İyi Haber Magazin <i>Sohbet Programı</i> ...	http://www.hurriyet.com.tr/liselilere-gore-en-iyi-gazete-hurriyet-38727027 Erişim Tarihi 12.09.2017
2	Homeoffice	Ev ofis	06.09.2008	Reklamın ‘geçimsiz yaratıcısı’ <i>evde çalışma modeli</i> ’ne geçti. “Nereden mi aklımıza geldi bu ATCW <i>HomeOffice</i> işi?”	http://www.hurriyet.com.tr/reklamın-geçimsiz-yaratıcı-si-evde-calisma-modeli-ne-geçti-9833717 Erişim Tarihi 14.09.2017
3	Regl	Tıpta Adet görme	04.12.2009	<i>Adet sancularından</i> kurtulun... Regl sancularını yenmek için ne yapmalı?	http://www.hurriyet.com.tr/adet-sancularından-kurtulun-12639662 Erişim Tarihi 12.10.2017
4	Nick name	Lakap, Rumuz, Takma ad	16.01.2010	<i>Takma isim</i> lerini, asıl isimleriyle değiştirenler... “ <i>nick name</i> ”lerini yeni isimleri...	http://www.hurriyet.com.tr/takma-isimlerini-asil-isimleriyle-değistirenler-13491933 Erişim Tarihi 12.09.2017
5	Sitcom	Durum komedisi	25.11.2014	Cengiz Bozkurt’la bu hafta ekrana gelecek olan <i>sitcom</i> ...ilişkiden çıkan <i>durum komedisi</i> ...	http://www.hurriyet.com.tr/geziyle-bitti-ama-dorduncu-sezonu-cikaramayabilirdik-27646642 Erişim Tarihi 08.08.2017
6	Dislike	Beğenmemek	13.12.2014	Facebook’a, “ <i>beğenmedim</i> ” (<i>dislike</i>) butonu gelebilir	http://www.hurriyet.com.tr/facebooka-begenmedim-dislike-butonu-gelebilir-27763001 Erişim Tarihi 23.09.2017

7	Reyting	TV- izlenme durumu, oranı	18.09.2015	Aynı anda ekrana çıkan Erdoğan-Kılıçdaroğlu'nun <i>reyting</i> sonuçları belli oldu. <i>izlenme oranı</i> 3.43 olur...	http://www.hurriyet.com.tr/ayni-anda-ekrana-cikan-erdogan-ve-kilicdaroglunun-reyting-sonuclari-belli-oldu-30106426 Erişim Tarihi 21.08.2017
8	Liposakşın	Yağ aldırma	08.11.2015	<i>Liposuction</i> yani vakumla yağ alma yöntemiyle vücutta istenmeyen yağlardan kurtulanacağımı belirtti.	http://www.hurriyet.com.tr/liposuction-ile-istenmeyen-yaglardan-kurtulun-37193165 Erişim Tarihi 01.10.2017
9	Hoverboard	Kaykay - Yüzme levhası	11.12.2015	' <i>Hoverboard</i> ' adıyla bilinen <i>elektrikli kaykay</i> şarjdayken patladı.	http://www.hurriyet.com.tr/hoverboard-ayaga-kaldirdi-40025869 Erişim Tarihi 07.10.2017
10	CV	Özgeçmiş	22.05.2016	Yeni başlayanlar için <i>CV</i> oluşturma rehberi... en önemli araç, <i>özgeçmişleri</i>	http://www.hurriyet.com.tr/yeni-baslayanlar-icin-cv-olusturma-rehberi-40107333 Erişim Tarihi 02.09.2017
11	Subliminal	Bilinçaltı, eşikaltı	10.09.2016	Altan kardeşlere <i>subliminal*</i> mesaj gözüaltısı.....(* <i>Bilinçaltı</i> mesajı.)	http://www.hurriyet.com.tr/altan-kardeslere-subliminal-mesaj-gozaltisi-40221465 Erişim Tarihi 09.10.2017
12	Sniper	Keskin nişancı	14.01.2017	Sosyal medyayı sallayan 'Türk <i>Sniper</i> ...ile dikkat çeken <i>keskin nişancı</i> ...	http://www.hurriyet.com.tr/sosyal-medeyi-sallayan-turk-sniper-4033592 Erişim Tarihi 30.08.2017
13	Cool	Havalı, serinkanlı, karizmatik	28.02. 2017	Aşkta kul değil <i>cool</i> olun.. Ama çok şükür biz de <i>karizmatik</i> olabiliriz.	http://www.hurriyet.com.tr/askta-kul-degil-cool-olun-40380446 Erişim Tarihi 31.08.2017
14	Depresif	Çökmüş, çökkün	10.03.2017	Duygusal olarak <i>çöken</i> hasta karamsarlaşmaya ve Bu azalma, <i>depresif</i> bulguların ortaya çıkmasına neden olur.	http://www.hurriyetaile.com/sizin-icin/psikoloji/cagimizin-hastaligi-depresyon_23629.html Erişim Tarihi 20.09.2017

15	Siber	Sanal alem, Siber suç	10.04.2017	Eğitimde <i>sanal gerçeklik</i> , ve ‘ <i>siber</i> suçlar konusunda, bilgilendirme çalışması yapacak	http://www.hurriyet.com.tr/egitimde-sanal-gerceklik-40423147 Erişim Tarihi 19.09.2017
16	Sweatshirt	Uzun kollu tişört, kazak	11.04.2017	Bunun için bol ve dökümlü <i>kazak</i> ve <i>sweatshirt</i> modelleri harika seçenekler olabilir.	http://www.hurriyet.com.tr/vucudunuza-gore-giyinmeniz-icin-etkili-ipuclari-40416688 Erişim Tarihi 16.10.2017
17	Zoom	Yakınlaştırmak, ayarlamak	01.07.2017	Derbecilere <i>Zoom... yakın çekim (zoom)</i> yapıp görüntülerini kaydetti	http://www.hurriyet.com.tr/darbecilere-zoom-40505968 Erişim Tarihi 12.09.2017
18	Trend topic	Eğilim konu	28.07.2017	“Şenol Güneş Milli Takıma” ‘ <i>trend topic</i> ’ (<i>en çok ilgi gören başlık</i>) yaptı...	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/kenan-basaran/besiktas-gunesi-birakma-40533229 Erişim Tarihi 23.09.2017
19	Network	Ağ, iletişim ağı	30.07.2017	Global Footprint <i>Network</i> (Küresel Ayak İzi <i>Ağı</i>)	http://www.hurriyet.com.tr/boyle-surerse-2-dunya-yetmez-40535509 Erişim Tarihi 31.08.2017
20	WC	Tuvalet	01.08.2017	<i>WC</i> 'nin okuma oranına etkisi... <i>Tuvalette</i> bile cep’le haşır neşiriz.	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/yasar-sokmensuer/wcnin-okuma-oranina-etkisi-40536368 Erişim Tarihi 27.08.2017
21	Feedback	Geri bildirim	04.08.2017	Tülay Demir Oktay yazdı: <i>Feedback...Feedback</i> , kısaca ‘ <i>geribildirim</i> ’.	http://www.hurriyet.com.tr/tulay-demir-oktay-yazdi-feedback-40214508 Erişim Tarihi 02.09.2017
22	PR	Halkla ilişkiler	24.08.2017	Türkiye için PR çalışması ve büyük bir <i>halkla ilişkiler (PR)</i> çalışması...	http://www.hurriyet.com.tr/turkiye-icin-pr-calismasi-40207337 Erişim Tarihi 31.08.2017
23	Honeymoon	Balayı	31.08.2017	Önceki gün yeni çıkan albümü ‘ <i>honeymoon</i> ’... şim di ‘ <i>honeymoon</i> ’ (<i>balayı</i>)..	http://www.hurriyet.com.tr/neden-su-an-hepiniz-lana-del-rey-dinlemelisiniz-30117769 Erişim Tarihi 02.09.2017

- 1- Hürriyet Gazetesinin haber detaylarında önce “talk show” ve sonrasında da aynı manaya gelen “sohbet programı” ifadelerinin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca “talk show” un karşılığı olan “sohbet programı” da Türkçe kökenli değildir.

TDK’ye göre “sohbet” köken itibariyle Arapça ve “program”da Fransızcadır. Yani Gazete Arapça, Fransızca ve İngilizce kelimeleri kullanmıştır. TDK sitesinde mevcut olmayan Talk show kelimesi için Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/talk%20show-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 12.09.2017

- 2- Haber başlığında kelimenin Türkçe karşılığına yakın kullanılmışken ilerleyen satırlarında ise İngilizce karşılığı ile birlikte kullanıldıkları görülmüştür.

TDK Sözlüklerinden hiç birinde home office kelimesi olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden kelimenin anlamına ulaşılmıştır <https://www.seslisozluk.net/homeoffice-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 14.09.2017

- 3- TDK Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğünde “regl” kelimesi taratıldığında “menstruasyon” kelimesi çıkıyor. Ancak bu kelime taratıldığında herhangi bir sonuca ulaşılamıyordu. Bu yüzden Sesli Sözlük internet sitesine bakıldı.

TDK Güncel Türkçe Sözlükte “kirli” kelimesi ile ilgili bir tarama yapıldığında üç farklı tanımdan ikincisi şöyledir: Aybaşı durumunda bulunan (kadın). Hürriyet Gazetesi Kelebek Eki haberin başlığında “adet sancıları” ile başlayan bir ifade kullanırken alt başlıkta “regl sancılarını” kullanarak aynı anlama gelen biri Türkçe öteki İngilizce olan iki ifadeyi okurlarına sunmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/menstruation-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 12.10.2017

- 4- Hürriyet Gazetesindeki bu köşe yazısı başlığında “takma isim” (ad) kullanılmışken alt başlıkta bunun İngilizce karşılığı olan “nick name” kelimesi kullanılmıştır. TDK sitesinde konu ile ilgili bir bilgiye ulaşamadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuş ve ilk üç tanımlama alınmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/nick%20name-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 12.09.2017

- 5- Haberin ara başlığında hem İngilizce orijinal hali “sitcom” kullanılmış ve hem de yazının ilerleyen kısımlarında bunun Türkçe anlamı olan “durum komedisi” kullanılmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/sitcom-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 08.08.2017

- 6- Hürriyet Teknoloji haber başlığında yer alan Türkçe kökenli “beğenmedim” sözü ve parantez içinde karşılığı olan İngilizce kökenli “dislike” kelimelerinin birlikte kullanıldıkları bir haber başlığı.

TDK tarafından tanımlaması yapılmayan dislike için Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/Dislike-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 23.09.2017

- 7- Hürriyet Gazetesi bu haberin de İngilizce kökenli reyting kelimesini kullanmıştır. Haberin devamında “izlenme oranı” ibaresi de geçmektedir.

<https://www.seslisozluk.net/reyting-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 21.08.2017

TDK Kurumu “reyting” ile ilgili bir bilgi vermemiştir. Sesli Sözlük internet adresi kelimenin tanımını yapmış olup kökeni hakkında bir bilgi vermemektedir. Kelimenin kökenini arama motorlarından birinde tarattığımızda “Etimoloji Türkçe” sitesi İngilizce olarak vermektedir. Aşağıdaki linkten kelimenin kökeni bulunabilir

<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/reyting> Erişim Tarihi 21.08.2017

- 8- Haberin başlığında İngilizce kökenli bir kelime olan “liposuction” orijinal haliyle verilmişken haberin devamında hem orijinali ve hem de Türkçe açıklamasına yer verilmiştir. Yazım olarak da İngilizcede olduğu şekliyle verildiği görülmüştür.

TDK’nın sözlüklerinde yabancı kökenli “liposakşın” ile ilgili herhangi bir tanımlama yapılmadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

Sesli Sözlük internet adresinde “liposakşın” olarak arama yapıldığında kelimenin İngilizce yazım şekli olan “liposuction” kelimesi çıkmaktadır. Bu kelimeye tıkladığınızda da “yağ aldırma, (Tıp, ilaç) Vücudun yağ kaplamış bölgelerinden yağ aldırma işlemi” diye yazılmaktadır.

<https://www.seslisozluk.net/Liposak%C5%9F%C4%B1n-nedir-ne-demek/>

Erişim Tarihi 01.10.2017

- 9- TDK tarafından henüz tanımlaması yapılmamış olan “hoverboard” için Sesli Sözlük internet adresindeki tanımlama “Bir sörf tahtası veya kaykay biçiminde basabilen yüzme levhası” ve köken olarak İngilizce olarak ifade edilmiştir. Ancak tanımlamada geçmeyen “elektrikli kaykay” ifadesi haberin ara başlığında geçmiştir. Ayrıca haberin ana başlığında kelimenin İngilizce hali kullanılmıştır. <https://www.seslisozluk.net/Hoverboard-nedir-ne-demek/>
Erişim Tarihi 07.10.2017

- 10- Hürriyet Gazetesinin yazı başlığında “CV” kelimesi geçerken yazının ilerleyen kısımlarında bunun Türkçe karşılığı olan “özgeçmiş” kelimesi de kullanılmıştır. TDK Sözlüklerinde “CV” ile ilgili bir bilgi yoktu. Bu yüzden de Sesli Sözlük internet adresinden İngilizce kökenli olan “CV” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak “özgeçmiş” kelimesi yazılmıştır
<https://www.seslisozluk.net/cv-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 02.09.2017

- 11- TDK Sözlüklerinde “subliminal” kelimesinin bir karşılığı olmadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur. İngilizce kökenli bir kelime olan “subliminal” ile ilgili birbirine yakın yedi adet tanımlamanın olduğu görülmüştür. Gazete, haberin başlığında yabancı kökenli bu kelimeyi kullanırken yıldız (*) işareti koymuş ve haberin sonunda da “subliminal” kelimesinin ne anlama geldiğine dair bir not düşmüştür.
<https://www.seslisozluk.net/subliminal-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 09.10.2017

- 12- Hürriyet Gazetesi İngilizce kökenli “sniper” kelimesini haberin başına yerleştirirken ilerleyen satırlarında Türkçe anlamı olan “keskin nişancı” kelimesine yer vermiştir. İlgili satıra ulaşmak için kullanıcıların ctrl+f tuşunu kullanmaları kelimelere ulaşmada kolaylık sağlayacaktır.TDK Sözlüklerinde sniper kelimesinin bir tanımı olmadığından Sesli Sözlük internet sitesinden tanımı alınmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/Sniper-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 30.08.2017

- 13- Hürriyet Gazetesinin Kampüs ekinde bir köşe yazısının ana başlığında “cool” kelimesi kullanılmıştır. Yazının ilerleyen sütunlarında “cool” kelimesinin anlamlarından biri olan “karizmatik” kelimesi de kullanılmıştır. Aynı anlama gelen iki farklı yabancı kelimenin tek yazıda kullanımına bir örnek. Cool

İngilizce, Karizmatik ise Fransızca kökenli kelimelerdir. TDK Kurumunun hiçbir sözlüğünde cool ile ilgili bir bilgi olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden faydalanılmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/cool-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 31.08.2017

Köşe Yazısı: Bir yazarın (Köşe yazarının) gazetede sürekli belirli bir yerde yayımlanan fikir makalesi (Schneider, W., ve Josef Raue, P., 2002:254)

- 14- Haberde Fransızca kökenli depresif ile bunun Türkçedekine yakın karşılığı kullanılmıştır hem orijinali ve hem de Türkçe karşılığı birlikte. Ctrl+f kısa yol tuşları kullanılarak ilgili metinlere ulaşılabilir.

TDK’de depresif kelimesinin tanımı olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden tanımı alınmıştır. . Depresif kelimesini sorguladığımızda 7 adet tanımdan çıkıyor. En baştaki depresif kelimesini tıkladığımızda da çökmüş, çökkün tanımlarına ulaşıyorsunuz.

<https://www.seslisozluk.net/d%C3%A9pressif-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 20.09.2017

- 15- Haberin başlığında bu kelimenin Türkçe karşılığı olan “sanal” kelimesini görmekteyiz. Son satırında ise yine yabancı kökenli “siber” kelimesi kullanılmıştır. Siber kelimesi TDK’de olmadığından Sesli Sözlük adresine bakılmış ve kelimenin karşılığı Türkçe-İngilizce sözlüğünde bulunmuştur. Öncelikle birinci tanım olan cyber kelimesi tıklanacak. Çıkan 3. tanım “sanal alem” ve 8. tanım “siber suç” olarak tanımlandığı görülmüştür.

<https://www.seslisozluk.net/siber-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.09.2017

- 16- Hürriyet Gazetesinin Kelebek ekinde İngilizce kökenli “sweatshirt” kelimesi ile bunun Türkçe karşılıklarından biri olan “kazak” kelimesinin haberin detaylarında birlikte kullanıldığı görülmüştür.

TDK Sözlüklerinde “sweatshirt” ile ilgili bir tanımlamaya rastlanılmadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/sweatshirt-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 16.10.2017

- 17- Haberin başlığında İngilizce kökenli “zoom” kelimesi kullanılırken alt başlıkta bunun Türkçe karşılığı “yakın çekim” ve parantez içinde de “zoom”

kelimesi kullanılmıştır. Yakınlaştırma ile yakın çekim birbiriyle örtüşen kelimeler olduğu için gazetenin bu örneği seçilmiştir.

- 18- TDK internet sitesinde zoom ile ilgili bir tanımlama olmadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur. Burada onlarca tanım arasından haberdeki kullanıma uygun olduğundan 2 ve 33'te bulunan tanımlamalar seçilmiştir.

<https://www.seslisozluk.net/zoom-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 12.09.2017

- 19- İngilizce kökenli bir kelime olan “trend topic” ve Türkçe karşılığı gazetenin ara haber metninde kullanılmıştır. Yabancı kelimenin Türkçe manası parantez içinde verilmiştir.

TDK'ye ait herhangi bir sözlükte tanımlaması yapılmayan bu kelime için Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuş, ancak yapılan tanımlama ile kullanımın aynı manaları vermekten uzak olduğu görülmüştür.

<https://www.seslisozluk.net/trend%20topic-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 23.09.2017

- 20- Hürriyet Gazetesinde alt başlıkta bulunan network kelimesi parantez içinde Türkçe karşılığı olan ağ kelimesiyle birlikte kullanılmıştır.

TDK sözlüklerinde bulunmayan bu terim için İngilizce-Türkçe Sesli Sözlük internet sitesine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/Network-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 31.08.2017

- 21- TDK Sözlüğünde WC ile ilgili bir bilgi yoktur. Bu yüzden Sesli Sözlük adresinden kelimenin anlamı bulunmuştur. Her ikisi de yabancı kökenli kelimeler. WC İngilizce kökenli, tuvalet ise Fransızca. Ayrıca Hürriyet Gazetesinin bu köşe yazısında her iki kelimenin de birlikte kullanıldığı görülmüştür.

<https://www.seslisozluk.net/WC-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 27.08.2017

- 22- Hürriyet Gazetesi Kelebek Eki'nde yer alan bu köşe yazısının başlığında İngilizce kökenli “feedback” kelimesi ve yazının ilerleyen satırlarında da bunun Türkçe karşılığı olan “geri bildirim” kelimelerinin birlikte kullanıldıkları görülmektedir.

TDK Sözlüklerinde bu kelime ile ilgili bir bilgi olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden kelimenin anlamı bulunmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/feed%20back-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 02.09.2017

23- Hürriyet Gazetesinin Ekonomi Ekinde yer alan bu yazının başlığında İngilizce kökenli “PR” ibaresi varken yazının ilerleyen kısımlarında “halkla ilişkiler ve PR” kelimelerinin de birlikte kullanıldığı görülmüştür

TDK Güncel Sözlüğünde “PR” ile ilgili bir tanımlama yoktur, ancak Pr diye bir elementin kısaltılmış hali vardır ki bu konumuzun dışındadır.

Sesli Sözlük internet adresinde “PR” kısaltmasının altında “public relations” bulunmaktadır. O kısma tıkladığınızda açılan sayfada “halkla ilişkiler” yazısı çıkar. Ancak TDK Bilim ve Sanat Terimleri ANA Sözlüğünde “PR” ile ilgili bir tanımlama bulunmamasına rağmen “halkla ilişkiler” diye sorgulama yaptığınızda “public relations PR” ibaresine ulaşılabilir

<https://www.seslisozluk.net/PR-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 31.08.2017

24- Hürriyet Gazetesi Kelebek ekinde yer alan bu yazı da “honeymoon” kelimesini kullanarak hem yabancı hem de Türkçe karşılığı olan “balayı” kelimelerini birlikte kullanmıştır.

TDK Sözlüğünde “honeymoon” ile ilgili bir kelime bulunmamaktadır. Bu yüzden İngilizce-Türkçe Sesli Sözlük internet adresinde tarama yapılmış ve tanımlama olarak da “balayı” görülmüştür. TDK Sözlüğüne göre ise balayı “evlilik hayatının ilk ayı veya ilk günleri” anlamına gelmektedir.

<https://www.seslisozluk.net/honey%20moon-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 02.09.2017

3.3. TDK Sözlüğünde Olmayan ve Sadece Yabancı Kelimelerin (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Kullanılmasına Yönelik Bulgular

Tablo 3. TDK Sözlüğünde Olmayan, Sadece Yabancı Kelimelerin Kullanılması

Sıra No	Kelime	Anlamı	Tarih	Haber metni	Erişim tarihi ve sitesi
1	Tabloid	Küçük gazete	02.06.2004	Diş macunu tüpünden <i>tabloid</i> gazete doğdu	http://www.hurriyet.com.tr/dis-macunu-tupunden-tabloid-gazete-dogdu-230293 Erişim Tarihi 19.08.2017
2	Bellboy	Oda hizmetçisi	22.05.2009	11 yaşında <i>bellboy</i> olarak başladı şimdi Alanya vergi rekortmeni	http://www.hurriyet.com.tr/11-yasinda-bellboy-olarak-basladi-simdi-alanya-vergi-rekortmeni-11709087 Erişim Tarihi 04.04.2017
3	Tower	Kule, çok yüksek/uzun olma	27.01.2012	Hürriyet Medya <i>Towers</i> satıldı	http://www.hurriyet.com.tr/hurriyet-medya-towers-satildi-19787547 Erişim Tarihi 16.08.2017
4	Smart TV	Akıllı televizyon	16.04.2013	Yeni <i>Smart TV</i> teknolojileri ve tasarımlarını tanıtmak amacıyla..	http://www.hurriyet.com.tr/kenani-korkutan-kaza-23057241 Erişim Tarihi 30 Ağustos 2017

5	Distopik	Tıpta yerinde bulunmayan	16.08.2015	80'ler Türkiye'sinden distopik kartpostallar!	http://www.hurriyet.com.tr/80-ler-turkiyesinden-distopik-kartpostallar-29825309 Erişim Tarihi 14.09.2017
6	Level	Düzey, seviye	16.09.2015	Eski kötü alışkanlıklar " level " atladı	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/gulse-birsel/eski-kotu-aliskanliklar-level-atladi-30084802 Erişim Tarihi 02.05.2017
7	Brunch	Kahvaltı-öğle yemek öğünü	20.11.2015	Türkiye'nin en iyi 10 brunch mekanı	http://www.hurriyet.com.tr/turkiyenin-en-iyi-10-brunch-mek-ni-40016595 Erişim Tarihi 11.08.2017
8	Paranormal	Alışılmamış, normal ötesi	28.04.2016	Paranormal ekto plazma nedir?	http://www.hurriyet.com.tr/paranormal-ektoplazma-nedir-40095970 Erişim Tarihi 23.09.2017
9	Selfie	Özçekim	13.06.2016	Seri katille selfie çılgınlığı	http://www.hurriyet.com.tr/seri-katille-selfie-cilginligi-40116808 Erişim Tarihi 23.09.2017
10	Faktoring	Devir işlemi, alacaklandırma	09.11.2016	Faktoring ciler de çok oldu	http://www.hurriyet.com.tr/faktoringciler-de-cok-oldu-40273430 Erişim Tarihi 03.04.2017
11	Moderatör	Toplantı başkanı, ara bulucu	19.11.2016	Moderatör lere kıymayın efendiler	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ahmet-hakan/moderatorlere-kiymayin-efendiler-40282875 Erişim Tarihi 03.09.2017
12	Rent a car	Araba kiralamak	03.02.2017	Rent a car işletmecisi aracında intihar etti	http://www.hurriyet.com.tr/rent-a-car-isletmecisi-aracinda-intihar-etti-40355022 Erişim Tarihi 16.08.2017
13	Hashtag	İliştiri	09.03.2017	En iyi Instagram Hashtag leri	http://www.hurriyet.com.tr/en-iyi-instagram-hashtagleri-takipcilerinizi-arttirin-40389942 Erişim Tarihi 23.09.2017

14	Off road	Arazide yapılan araç yarışı	03.04.2017	Off-Road Tutkunları Osmaniye’de buluştu	http://www.hurriyet.com.tr/off-road-tutkunlari-osmaniyyede-bulustu-40415728 Erişim Tarihi 23.09.2017
15	Detoks=D etoxify	Zehirin etkisini gidermek	04.04.2017	En güzel detoks hangisi?	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sevin-turan/en-guzel-detoks-hangisi-40415930 Erişim Tarihi 24.08.2017
16	Trollemek	İnternette cezbedici girişim	10.04.2017	Trollemek ya da trollemek	http://www.hurriyet.com.tr/trollemek-ya-da-trollemek-40422489 Erişim Tarihi 06.09.2017
17	No frost	Buzlanmayı önleyen teknoloji	18.04.2017	No frost buzdolabı ocak ayında 2 bin 51 liraydı	http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/mobilyaya-yansidi-beyaz-esya-sikintili-40431088 Erişim Tarihi 19.09.2017
18	Drone	Kumanda-lı hava aracı	15.06.2017	O şehirde drone yasaklandı	http://www.hurriyet.com.tr/o-sehirde-drone-yasaklandi-40491492 Erişim Tarihi 19.08.2017
19	Botoks	Tıpta kullanılan yılan zehri	04.08.2017	Botoks gerçeği	http://www.hurriyet.com.tr/botoks-gercegi-40106144 Erişim Tarihi 23.08.2017
20	Web	Ağ, Bilgisayarda sanaldoku	17.08.2017	Denizli hayvan pazarı için web sitesi kuruldu	http://www.hurriyet.com.tr/denizli-hayvan-pazari-icin-web-sitesi-kuruldu-40552981 Erişim Tarihi 19.08.2017
21	İN	İçeri, içinde, içeride, moda	15.09.2017	Gençler için ABD out Kanada ve Avrupa in	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nuran-cakmakci/gencler-icin-abd-out-kanada-ve-avrupa-in-40579312 Erişim Tarihi 07.10.2017
22	Fashion	Moda	19.09.2017	Fashion Haberleri	http://www.hurriyet.com.tr/haberleri/fashion Erişim Tarihi 19.09.2017
23	Self servis	Seçal	19.09.2017	Protokole garsonlu, gazilere self servis	http://www.hurriyet.com.tr/protokole-garsonlu-gazilere-self-servis-40583772 Erişim Tarihi 02.10.2017

- 1- Haberin başlığında İngilizce kökenli bir kelime kullanılmıştır. TDK sözlüğünde bu kelimenin karşılığı bulunmadığı için Sesli Sözlük internetten adresine bakılmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/Tabloid-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.08.2017

- 2- Haberin başlığında İngilizce kökenli “bellboy” kelimesi kullanılmış, Türkçe karşılığı olan “oda hizmetçisi” tercih edilmemiştir. TDK resmi sitesinde “bellboy” ile ilgili bilgi olmadığı için Sesli Sözlük internet adresi sitesinden bu kelimeyi buldum.

<https://www.seslisozluk.net/bell-boy-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 04.04.2017

- 3- Hürriyet Gazetesi bu haberin başlığında İngilizce kökenli “tower” kelimesini orijinal haliyle kullanmış ve Türkçede olmayan “W” harfini kullanmıştır.

TDK Güncel Sözlük’te “tower” kelimenin anlamı verilmiyordu. O yüzden Sesli Sözlük internet adresinden kelime anlamı ve kökeni tespit edildi

<https://www.seslisozluk.net/tower-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 16.08.2017

- 4- Hürriyet Gazetesi İngilizce bir kelime olan “smart Tv” ifadesini kullanmıştır. TDK Sözlüğünde karşılığı bulunmayan bu kelime için Sesli Sözlük internet adresinden yararlanılmıştır

<https://www.seslisozluk.net/smart%20tv-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 30.08.2017

- 5- TDK Sözlüklerinin hiç birinde “distopik” ile ilgili herhangi bir tanımlama bulunmadığı için Sesli Sözlük internet adresinden faydalanılmıştır. Tıpta normal yerinde bulunmayan, normal yeri dışında yerleşmiş anlamlarına gelen İngilizce kökenli “distopik” kelimesini yazıp tıkladığınızda ilk baştaki “dystopic” kelimesine de ayrıca tıklamanız gerekiyor. Sonrasında da Türkçe karşılığına ulaşıyorsunuz.

<https://www.seslisozluk.net/distopik-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 14.09.2017

“Distopik” ile ilgili daha iyi bir tanımlama yine kelimenin hemen altında yer alan ilgili terimler kısmında bulunmaktadır:

Dystopian: Korkunç, berbat, çok kötü, olabileceğinin en kötüsü, korku ve endişe dolu bir yaşamı anlatmak için kullanılan sözcük.

- 6- Haberin başlığında İngilizce kökenli “level” kelimesi kullanılmıştır.TDK resmi sitesinde “Level” ile ilgili bilgi olmadığı için Sesli Sözlük internet adresi sitesinden faydalanılmıştır

<https://www.seslisozluk.net/level-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 02.05.2017

- 7- Köken itibariyle İngilizce olan bir kelimenin haberin başlığında kullanımına bir örnek. Brunch kelimesi TDK’da olmadığından Sesli Sözlük adresine bakılmıştır

Kahvaltı ile öğle yemeğini birleştiren öğün (İngilizce)

<https://www.seslisozluk.net/brunch-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 11.08.2017

- 8- “Paranormal” kelimesi TDK Sözlüğünde olmadığı için Sesli Sözlük adresine bakılmıştır. Kelime İngilizce kökenlidir ve ayrıca “ektoplazma” kelimesi de TDK tarafından tanımlanmamıştır.

<https://www.seslisozluk.net/paranormal-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 23.09.2017

- 9- İngilizce kökenli “selfie” ana başlıkta kullanılırken bu kelimenin Türkçedeki karşılığının tercih edilmediği görülmüştür.

Ana Başlık: Her yazınsal metnin mutlaka bir başlığının olması gerekir. Haberde başlığı ana başlıktır. Ana başlık, haber metninin üstünde yer alan en önemli ve mutlaka bulunması gereken temsilcisidir.

<http://cihanshn.blogspot.com.tr/2015/11/ana-baslk-nedir-alt-baslk-nedir.html>

Erişim Tarihi 12.10.2017

TDK internet adresinde kelime bulunamadığından Sesli Sözlük internet adresinde tarama yapılmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/selfie-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 23.09.2017

- 10- Faktoring=Vadeli satış yapan firmaların her türlü mal ve hizmet satışından doğan haklarının alacaklandırıcı adı verilen finansal kuruluşlara devredilmesi işlemi, alacaklandırma (İngilizce)

Haber başlığında İngilizce kökenli bir kelime kullanılmıştır. TDK Sözlükte “faktoring” ile ilgili bir tanımlama olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden faydalanılmıştır.

Sesli Sözlük faktoring ile ilgili şu açıklamayı yapmıştır: Vadeli satış yapan firmaların her türlü mal ve hizmet satışından doğan haklarının alacaklandırıcı adı verilen finansal kuruluşlara devredilmesi işlemi, alacaklandırma.

<https://www.seslisozluk.net/factoring-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 03.04.2017

- 11-** TDK Sözlüğünde “moderatör” ile ilgili bir bilgi olmadığından Sesli Sözlük internet adresinde arama yapılmıştır. Yazının başlığında İngilizce kökenli bir kelimenin kullanıldığı görülmüştür.

<https://www.seslisozluk.net/moderat%C3%B6r-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 03.09.2017

- 12-** Hürriyet Gazetesi bu haberinde İngilizce kökenli bir kelimeyi tercih etmiş, bunun karşılığı olan Türkçe ifadeyi kullanmamıştır. TDK Güncel Sözlük’te “rent a car” kelimesinin karşılığı olmadığından Sesli Sözlük internet adresinden Türkçe karşılığı bulunmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/rentcar-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 16.08.2017

- 13-** Gazete hashtag kelimesini haberin başlığında kullanmış ve instagram kelimesinin yazımında da İngilizce yazım kurallarına uyarak büyük (İ) harfinde nokta kullanmamıştır.

TDK’da İngilizce kökenli “hashtag ile ilgili bir tanımlama yapılmadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/Hashtag-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 23.09.2017

- 14-** TDK Sözlüğünde İngilizce kökenli “off road” kelimesi için bir tanımlama mevcut değildi. Sesli Sözlük internet sitesinde “Her türlü arazi koşulunda özel motorlu araçlarla yapılan yarış, arazi yarışı” tanımlaması yapılmıştır. Hürriyet Gazetesi kelimeyi İngilizce orijinal haliyle okuyucuya sunmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/off%20road-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 23.09.2017

- 15-** TDK Güncel Sözlüğü ve kurumun diğer sözlüklerinde “Detoks” ile ilgili herhangi bir ibareye rastlanmadı. Türkçe-İngilizce Sesli Sözlük internet adresinde de “Detoks” kelimesinin altında “Detoxify” yazılıydı ve buna tıklandığında da “zehirin etkisini gidermek” yazıyordu. Hürriyet Gazetesinin “En güzel detoks hangisi?” köşe yazısında “detoks” için “...sebze/meyve suyu arınması/temizliği” tanımlaması yapılmaktadır.

<https://www.seslisozluk.net/detoks-nedir-ne-demek/>Erişim Tarihi 24.08.2017

- 16-** TDK Sözlüklerinde İngilizce kökenli “trolleme” ile ilgili bir tanımlama yapılmadığından Sesli Sözlük internet sitesinden faydalanıldı. “Trollemek” diye tıklanıldığında “trolling” ve “İnternet ortamında diğer kullanıcıları

konuşma ortamına çekmek için herhangi bir cezbedici girişim” tanımı çıkıyor.

<https://www.seslisozluk.net/trolling-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 06.09.2017

- 17-** No frost = Buzdolabı ve soğutucularda buzlanmayı önleyen teknolojinin adı (İngilizce)

Gazetenin ekonomi haberlerinde alt satırlarında İngilizce kökenli “no frost” kelimesi kullanılmıştır. TDK resmi sitesinde “no frost” ile ilgili bilgi olmadığı için Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur. Sesli Sözlük no frost için şu tanımlamayı yapmıştır: Buzdolabı ve soğutucularda buzlanmayı önleyen teknolojinin adı

Ctrl+f kısa yol tuşlarının kullanımı araştırmacı için kolaylık sağlayacaktır.

<https://www.seslisozluk.net/no%20frost-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.09.2017

- 18-** TDK sözlüğünde Drone kelimesinin karşılığı bulunmadığı için İngilizce-Türkçe Sesli Sözlük internetten adresine bakılmıştır. Gazete haberin manşetinde İngilizce kökenli bir kelimeyi kullanmıştır. Henüz tanımlaması yapılmayan ama hayatın içinde kullanılan bu kelime ile ilgili TDK Kurumu şu açıklamayı yapmıştır: “Drone” sözü için yaptığımız çalışmaların ilk ayağı olan sormaca sona ermiştir. Bu yabancı kökenli sözün Türkçe karşılığını arama çalışmalarımız sürmektedir. Kamuoyuna duyurulur.

(Açıklamanın linki aşağıda verilmiştir.)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=815&Itemid=74 Erişim Tarihi 19.08.2017

<https://www.seslisozluk.net/drone-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.08.2017

- 19-** TDK Sözlüğünde “botoks” kelimesi henüz tanımlanmamıştır. Sesli sözlük internet portalında bu kelime için İngilizce kökenli ve anlamı da “tıpta, özellikle yüz estetiğinde kullanılan yılan zehri” olarak yazılmaktadır. Ayrıca Google Çevirici programında da kelime “Botox” olarak yazılı olup Türkçe karşılığında da “botoks” olarak yazılmaktaydı.

Gazetenin haber başlığında İngilizce kökenli bir kelimenin kullanıldığı görülmüştür.

<https://www.seslisozluk.net/Botoks-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 23.08.2017

20- Web=Ağ, örümcek ağı, Bilgisayarda sanaldoku (İngilizce)

TDK sözlüğünde bu kelimenin karşılığı bulunmadığı için Sesli Sözlük internetten adresine bakılmıştır ve 33 tanımdan üçü alınmıştır. İngilizce kökenli “web” için yapılan tam tanımlama “ağ, örümcek ağı, Bilgisayarda sanaldoku”

Hürriyet Gazetesi İngilizce kökenli “web” kelimesini başlıkta kullanmıştır.

<https://www.seslisozluk.net/web-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.08.2017

21- TDK Sözlüklerinde İngilizce kökenli “in” kelimesi ile ilgili bir tanımlama yapılmadığından Sesli Sözlük internet adresinden tarama yapıldı. Sözlükte bulunan 56 tanımdan üç tanesi alındı. Köşe yazısına en yakın anlamı itibariyle “moda” kelimesi uygun düşmektedir ve “moda” kelimesi de yine İtalyanca kökenli bir kelimedir.

<https://www.seslisozluk.net/in-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 07.10.2017

22- Hürriyet Gazetesi internet üzerinden Fashion Haberleri adında bir hizmeti okurlarına sunmuştur.

İngilizce kökenli Fashion kelimesinin anlamı Moda demek ve moda kalemisinin de kökeni İtalyancadır. Moda için TDK tanımlama yapmışken çok sonradan dilimize girmiş olan fashion için bir tanımlama henüz yapmamıştır. O yüzden de fashion için Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

<https://www.seslisozluk.net/fashion-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 19.09.2017

23- TDK Sözlüklerinde “self servis” ile ilgili bir tanımlamaya ulaşılamadığından Sesli Sözlük internet adresine başvurulmuştur.

Sesli Sözlük internet sitesinde “selfservis” diye tarama yapıldığında birinci kısımda bulunan “self service” ulaşıyor. İngilizce kökene sahip “self service” kelimesine tıkladığınızda şöyle bir tanımlamaya görülüyor: Kafeterya, lokanta, mağaza gibi yerlerde alıcının, görevli bir satıcının aracılığı olmaksızın kendine hizmet ettiği satış yöntemi, seçal.

<https://www.seslisozluk.net/self-service-nedir-ne-demek/> Erişim Tarihi 02.10.2017

3.4. TDK Sözlüğünde Olan ve Sadece Yabancı Kelimelerin (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Kullanılmasına Yönelik Bulgular.

Tablo 4. TDK Sözlüğünde Olan, Sadece Yabancı Kelimelerin Kullanılması

Sıra No	Kelime	Anlamı	Tarih	Haber metni	Erişim tarihi ve sitesi
1	Fuar	Belli zamanlarda açılan sergi	03.04.2007	Arçelik Ankastre Ürünleri <i>fuarda</i>	http://www.hurriyet.com.tr/arcelik-ankastre-urunleri-fuarda-6263468 Erişim Tarihi 10.08.2017
2	Seleksiyon	Seçme, ayıklanma	04.09.2013	Doğal <i>seleksiyon</i> yöntemiyle trafiği çözmek	http://www.hurriyet.com.tr/dogal-seleksiyon-yontemiyle-trafigi-cozmek-24641892 Erişim Tarihi 10.08.2017
3	Spam	Değersiz	21.02.2014	Gereksiz e-posta mı, <i>spam</i> mı?	http://www.hurriyet.com.tr/gereksiz-e-posta-mi-spam-mi-25860727 Erişim Tarihi 24.08.2017
4	Küratör	Etkinlik düzenleyen yetkili	26.02.2015	Şimdi de <i>küratör</i> oldu	http://www.hurriyet.com.tr/simdi-de-kurator-oldu-28292754 Erişim Tarihi 30.10.2017
5	İnorganik	Organik olmayan, anorganik	21.11.2015	“Nötral, yüksek <i>inorganik</i> ve kısmi organik içeriğe sahip olduğu”, örneğin sulu çözeltilisinin	http://www.hurriyet.com.tr/kurbagaliderenin-balcigi-tubitak-tarafindan-tehlikesiz-bulundu-40016830 Erişim Tarihi 12.08.2017
6	Kruvazör	Hızlı savaş gemisi	25.11.2015	S-300 füze savunma sistemine sahip Moskova <i>kruvazörü</i> , Suriye'nin kıyı kenti...	http://www.hurriyet.com.tr/s-400-misillemesi-40018908 Erişim Tarihi 02.10.2017
7	Kuvöz	Yaşanak	21.05.2016	İthal <i>kuvöze</i> yerli rakip	http://www.hurriyet.com.tr/ithal-kuvoze-yerli-rakip-40107129 Erişim Tarihi 09.09.2017

8	Koreografi	Programın genel hatları	22.05.2016	AK Partililerden üç lidere koreografi	http://www.hurriyet.com.tr/ak-partililerden-uc-lidere-koreografi-40107385 Erişim Tarihi 19.08.2017
9	Prime time	Altın saatler	05.06.2016	Prime time dizilerine kafa tutan 5 program!	http://www.hurriyet.com.tr/prime-time-dizilerine-kafa-tutan-5-program-40113423 Erişim Tarihi 23.08.2017
10	Süit	Otellerde çok odalı bölüm	11.01.2017	Öğrenci ve bekara 1000 TL'ye lüks süit oda	http://www.hurriyet.com.tr/ogrenci-ve-bekara-1000-tlye-luks-suit-oda-40332621 Erişim Tarihi 07.09.2017
11	Fauna	Hayvan bilimi, Direy	24.01.2017	Aldığımız bu görüntüler milli parkın fauna çeşitliliğini görmemize ve...	http://www.hurriyet.com.tr/kure-daglari-milli-parkinda-ilk-kez-siyah-yaba-40344977 Erişim Tarihi 26.08.2017
12	Kampanya	Bir süredeki etkinlik dönemi	30.03.2017	Bakan Akdağ: Çarpıtma ve yalan üzerine bir kampanya başlatmışlar	http://www.hurriyet.com.tr/bakan-akdag-carpitma-ve-yalan-uzerine-bir-kamp-40411807 Erişim Tarihi 16.08.2017
13	Sofistike	Yapmacık, yanıltıcı, karmaşık	16.04.2017	Sofistike şıklığın sahibi	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ferhan-istanbullu/sofistike-sikligin-sahibi-40428602 Erişim Tarihi 29.08.2017
14	Otoriter	Otoriteli	21.04.2017	Otoriter rejime gerilemiyoruz	http://www.hurriyet.com.tr/otoriter-rejime-gerilemiyoruz-40434485 Erişim Tarihi 30.08.2017
15	Teras	Üstü açık yer, ayazlık, taraça	03.07.2017	Organik teras	http://www.hurriyet.com.tr/organik-teras-40507549 Erişim Tarihi 12.08.2017
16	Butik	Giyim-süs eşyası satılan yer	13.08.2017	Üniversiteli iki genç kadın, Mardin'de organik butik cafe açtı	http://www.hurriyet.com.tr/universiteli-2-genc-kadin-mardinde-organik-bu-40548649 Erişim Tarihi 30.10.2017
17	Gurme	Tatbilir	21.08.2017	Gurme Zehra eleştirileri ti'ye aldı	http://www.hurriyet.com.tr/gurme-zehra-elestirileri-tiye-aldi-40556411 Erişim Tarihi 23.09.2017
18	Fair play	Dürüst oyun	26.08.2017	UEFA'dan flaş Finansal Fair Play uyarısı: Çok ağır cezalar vereceğiz	http://www.hurriyet.com.tr/sporarena/uefadan-flas-finansal-fair-play-uyarisi-cok-agir-cezalar-verecegiz-40562088 Erişim Tarihi 30.08.2017

19	Branda	Denizcilikte su geçirmez bez	06.09.2017	Balkon korkuluğuna çıkan kedi için <i>branda</i> açtılar	http://www.hurriyet.com.tr/balkon-korkuluguna-cikan-kedi-icin-branda-actil-40570738 Erişim Tarihi 23.09.2017
20	Aplikasyon	Uygulama	09.09.2017	EN İYİ 10 <i>APLIKASYON</i>	http://kelebekgaleri.hurriyet.com.tr/galeridetay/93750/2368/1/en-iyi-10-aplikasyon Erişim Tarihi 09.09.2017

- 1- Fuar=Belli zamanlarda, belli yerlerde ticari mal sergilemek amacıyla açılan büyük sergi (Fransızca).
Fransızca kökenli Fuar “belli zamanlarda, belli yerlerde ticari mal sergilemek amacıyla açılan büyük sergi olarak tanımlanmıştır. Haberde ayrıca “ankastre ve fuar” Fransızca kelimelerinin tek bir haber başlığında kullanıldığı görülmektedir.
- 2- TDK’de Fransızca kökenli “seleksiyon” için yapılan tanımda “seçme ve ayıklanma” kelimeleri yine TDK’ye göre Türkçe kelimeler olarak tanımlanmakta ve “seçme –ayıklanma” tanımlarında ise ayrıca “seleksiyon” kelimesi de geçmektedir.
- 3- İngilizce kökenli bir kelime yazının başlığında kullanılmıştır. Spam kelimesi TDK’nin bir başka sözlük grubu olan Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü’nde bulunmuştur.
- 4- Hürriyet Gazetesi yabancı kökenli “küratör” kelimesini haberin ana başlığında kullanmıştır. TDK’nin Fransızca olduğunu bildirdiği “küratör” kelimesinin tam tanımı şöyledir: Müze, kütüphane, sergi, hayvanat bahçesi vb.ni yöneten ve etkinliklerini düzenleyen yetkili kimse.
- 5- Hürriyetin tek haberinde hem organik ve hem de inorganik kelimeleri birlikte kullanılmış olup haber metni çok uzun olduğundan ilgili kısım alınmıştır. Ayrıca inorganik kelimesinin açıklamasında anorganik kelimesi kullanılmış olup bu kelime de köken itibarıyla Fransızcadır.
- 6- Gazete yazısında yabancı kelimenin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca TDK’nin tür olarak isimlendirmedeği ve uzunca bir tanımlama yaptığı Fransızca kökenli Kruvazör kelimesinin tam tanımı şöyledir: Askerlikte Deniz yollarını gözetmek, deniz ve hava filolarına kılavuzluk etmek amacıyla topla silahlandırılmış hızlı savaş gemisi.
- 7- Bu haber başlığında Fransızca kökenli bir kelime olan “kuvöz” kelimesinin kullanımı görülmektedir.
Hürriyet Gazetesi internet adresinde yapılan taramada “kuvöz” ile ilgili 16 habere ulaşılırken bu kelimesinin Türkçe karşılığı olan “yaşanak” ile ilgili herhangi bir habere ulaşılammıştır.
- 8- Koreografi=Defile, müzikli gösteri vb. gösterilerdeki programın genel hatları (Fransızca) Fransızca bir kelime olan “koreografi” için TDK “defile, müzikli

gösteri vb. gösterilerdeki programın genel hatları” tanımlamasını yapmış olup haberde bu kelimenin kullanıldığı görülmüştür.

TDK internet sözlüğünde “koreogarfi” kelimesini tanımlarken “defile” yabancı kelimesini de kullanmıştır. Yani tanımlama yapılırken bir başka yabancı kelimenin de yine TDK’nin resmi sitesinde kullanıldığı görülmüştür.

9- Prime time=Altın saatler-Televizyonun en çok izlendiği saatler (İngilizce)Hürriyet Gazetesinin bu haberinde İngilizce kökenli birleşik bir kelimenin kullanımı görülmektedir. TDK Sözlüğünde “prime time” yabancı kökenli kelimenin anlamı “altın saatler” olarak belirtilmiştir. Ancak kelimenin sağ tarafında “bakınız” vardır ve buraya tıkladığınızda da karşılık olarak “Televizyonun en çok izlendiği saatler” ibaresi çıkmaktadır.

10- Süit=Otellerde değişik amaçlar için kullanılmak üzere donatılmış ve birden çok odaya sahip olan özel bölüm (Fransızca)

Fransızca bir kelime olan süit için TDK tam olarak şu tanımlamayı yapmıştır: Otellerde değişik amaçlar için kullanılmak üzere donatılmış ve birden çok odaya sahip olan özel bölüm

Hürriyet Gazetesinin bu haberinde “süit oda” kelimesi geçmektedir. Ancak TDK’ye göre zaten süit’in tanımında “birden çok odaya sahiplik” ifadesi vardır. Yani bu durumda haberdeki “süit” oda ifadesi yerine “süit” kelimesi yeterli olacaktı.

11-Hürriyet Gazetesi haber detaylarında Latince kökenli “fauna” kelimesinin kullanımı görülmektedir. TDK Sözlüğüne göre Latince kökenli “fauna” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak ayrıca “direy” belirtilmiş. “Direy” kelimesini de tekrar TDK Sözlüğünde tarattığımız zaman “belli bir bölgede yaşayan hayvanların tümü, fauna” tanımı yapılmaktadır. İlgili kelimeyi metin içerisinde bulmak için ctrl+f kısa yol tuşlarını kullanmak gerekmektedir.

12- Kampanya=Politika, ekonomi, kültür vb. alanlarda belirli bir süredeki etkinlik dönemi (İtalyanca) . Gazetenin haber başlığında yabancı kökenli bir kelimenin kullanıldığı haber görülmektedir. İtalyanca kökenli Kampanya kelimesi “Politika, ekonomi, kültür vb. alanlarda belirli bir süredeki etkinlik dönemi” aynı zaman da “tüketiciyi özendirmek için belli.

13- Hürriyet Gazetesindeki köşe yazısında kullanılan Fransızca bir kelime olan “sofistike” sözlük anlamının dışında kullanılmıştır. Bu konu ile ilgili olarak yine Hürriyet Gazetesinde 10.11.2016 tarihli bir köşe yazısında yazar tarafından “sofistike” kelimesinin yanlış kullanımı ile ilgili şu bilgilere yer verilmiştir: Sofistike, karmaşık, görmüş geçirmiş; mecazi anlamıyla da “kültürlü” demektir. Nesnelere için kullanılması doğru değildir. Örneğin ‘sofistike bir tat’ dememelisiniz. Sadece insanları tanımlarken kullanılmalı. Yazının metnine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://www.hurriyet.com.tr/bu-kelimelerin-ne-anlama-geldigini-gercekten-biliyor-musunuz-40273599> Erişim Tarihi 29.08.2017

14- Yazı, yabancı kökenli bir kelime ile başlamıştır. TDK Sözlüğü Fransızca kökenli “otoriter” kelimesini tanımlarken Türkçe kökenli bir kelime kullanmamış “otoriteli” demiştir sadece. Ancak “otorite” kelimesini tanımlarken “siyasi veya idari güç” tanımlaması yapmıştır. Güç kelimesinin dışındaki siyasi ve idari kelimeleri de yine Arapçadan dilimize giren kelimelerdir.

15- Teras=Bir yapının damında çevresi, üstü açık yer, ayazlık, taraça (Fransızca) Fransızca kökenli Teras kelimesinin açıklamasında taraça da bulunmaktadır. Taraça kelimesi İtalyancadır ve TDK’da sorguladığınızda teras kelimesi olarak tanımlanmıştır. Aynı şekilde veranda kelimesinin açıklamasında da camlı taraça diye yazmaktadır ve bu kelime de dilimize Fransızcadan geçmiştir.

16- Fransızca kökenli “butik” kelimesinin gazete tarafından haber başlığında kullanıldığını görüyoruz. Ayrıca “organik butik cafe” kelimelerinin tamamı Fransızcadır.

17- TDK’nin Fransızca kökenli olduğunu bildirdiği “gurme kelimesi” gazetenin manşetinde yer almıştır.

Manşet: Gazetelerde, büyük puntolu harflerle yazılmış haber başlığı (Cereci, 2012:5)

18- TDK tarafından dürüst oyun olarak tanımlanan İngilizce kökenli “fair play” gazete tarafından haberin başlığında kullanılmıştır.

19- Hürriyet Gazetesi bu haberinde yabancı kökenli Branda kelimesini tercih etmiştir TDK Sitesi İtalyanca kökenli branda için iki tanım yapmış ve tanımlamaların her ikisi de denizcilik ile ilgilidir: Denizcilikte ambar

kapaklarının veya filikaların üzerine örtülen, muşamba benzeri, su geçirmez, kalın bez, branda bezi.

20- Fransızca kökenli “aplikasyon” kelimesinin bundan başka üç anlamı daha var. Ancak diğer ikisi konu ile ilgili olmadığından yazılmadı.

Ayrıca tarama yaparken arama motorunda Hürriyet Gazetesi “aplikasyon” diye yazdığımızda dördüncü satırda “En iyi 10 seyahat aplikasyonu” diye bir haber çıkıyordu. Ancak satırı tıkladığımızda “En iyi 10 seyahat aplikasyonu” yerine “En iyi 10 seyahat uygulaması” çıkıyor. “Aplikasyon” kelimesi yerine “uygulama kelimesi” ile başlayan bir yazı.

3.5. TDK Sözlüğünde Olan, Ancak Farklı Tarihlerde (haber, röportaj, köşe yazısı, reklam... vs) Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Kullanılmasına Yönelik Bulgular

Tablo 5. TDK Sözlüğünde Olan, Farklı Tarihlerde Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Kullanılması

Sıra No	Kelime	Anlamı	Tarih	Haber metni	Erişim tarihi ve sitesi
1	Agresif	Saldırgan	19.05.2003	FT: Koç agresif uluslararası büyüme planı uygulayacak	http://www.hurriyet.com.tr/ft-koc-agresif-uluslararasi-buyume-plani-uygulayacak-38464655 Erişim Tarihi 27.03.2017
			20.05.2003	Koç, dünyada ' saldırgan büyüme' modeline geçti	http://www.hurriyet.com.tr/koc-dunyada-saldirgan-buyume-modeline-gecti-147786 Erişim Tarihi 27.03.2017
2	Dominant	Sıfat Baskın	02.03.2011	GÜNÜMÜZÜN DOMİNANT KADINLARI	http://www.hurriyetaile.com/sizin-icin/psikoloji/gunumuzun-dominant-kadinklari_2101.htm Erişim Tarihi 30.08.2017
			19.10.2015	Belli ki baskın karakterli kadınların aşık oldukları erkekler var	http://www.hurriyet.com.tr/onlara-asik-olanin-hayati-kayiyor-40003141 Erişim Tarihi 30.08.2017
3	Hümanist	İnsancıl	12.08.2011	Tarihteki ilk hümanist kral	http://www.hurriyet.com.tr/tarihteki-ilk-humanist-kral-18469409 Erişim Tarihi 21.08.2017
			12.10.2016	İnsancıl bir sergi	http://www.hurriyet.com.tr/insancil-bir-sergi-40247153 Erişim Tarihi 21.08.2017
4	Marşandiz	Yük treni	13.08.2012	53 günde Marşandiz	http://www.hurriyet.com.tr/53-gunde-marsandiz-21214297 Erişim Tarihi 23.08.2017
			20.07.2017	Yük treni alev aldı	http://www.hurriyet.com.tr/yuk-treni-alev-aldi-40526314 Erişim Tarihi 23.08.2017

5	Paradoks	Aykırı düşünce, çelişki	08.10.2012	Obezite <i>paradoksu</i>	http://www.hurriyet.com.tr/obezite-paradoksu-21647041 Erişim Tarihi 20.08.2017
			29.06.2017	0 derste <i>‘Çelişki’</i>	http://www.hurriyet.com.tr/10-derste-celiski-40504482 Erişim Tarihi 20.08.2017
6	Testis	Er bezi	26.09.2013	<i>Testis</i> yiyen balık ABD’de	http://www.hurriyet.com.tr/testis-yiyen-balik-abd-de-24789370 Erişim Tarihi 19.08.2017
			06.07.2005	Havanın <i>erbezi</i> torbasına itilmesi.	http://www.hurriyet.com.tr/cinsel-sorunlara-tao-ve-tantraci-cozumler-332469 Erişim Tarihi 09.08.2017
7	Printer	Yazıcı	24.11.2015	Mimar adayları 3d <i>Printer</i> Eğitimi aldı	http://www.hurriyet.com.tr/mimar-adaylari-3d-printer-egitimi-aldi-37201543 Erişim Tarihi 16.09.2017
			22.06.2017	3D <i>yazıcı</i> ile ister kış ister yaz lastiği	http://www.hurriyet.com.tr/3d-yazici-ile-ister-kis-ister-yaz-lastigi-40498244 Erişim Tarihi 16.09.2017 Erişim Tarihi 01.10.2017
8	Handikap	Engel	10.06.2016	Uyku eğilimi, dikkat kaybına da sebep olabilir ki, bu da kazaları sıklaştıran önemli bir <i>handikap</i> tır...	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/osman-muftuoglu/oruc-kazalarina-dikkat-40115905 Erişim Tarihi 25.03.2017
			24.03.2017	Sınırdaki <i>engel</i> ...	http://www.hurriyet.com.tr/sinirda-engel-40406322 Erişim Tarihi 24.03.2017
9	Personel	Çalışan	25.07.2016	.THY’de 211 <i>personelin</i> işine son verildi	http://www.hurriyet.com.tr/thyde-211-personelin-isine-son-verildi-40168474 Erişim Tarihi 02.04.2017
			21.07.2015	THY’de şok: O <i>çalışan</i> kovuldu ama...	http://www.hurriyet.com.tr/thyde-sok-o-calisan-kovuldu-ama-29597361 Erişim Tarihi 02.04.2017
10	İmaj	İmge	06.11.2016	Göreviniz <i>imaj!</i>	http://www.hurriyet.com.tr/goreviniz-imaj-40270336 Erişim Tarihi 21.08.2017
			29.06.2017	Nuh Yılmaz, “Müslümanların <i>imge</i> yle ilişkisini	http://www.hurriyet.com.tr/benim-ikonum-senin-ikonun-40504566 Erişim Tarihi 21.08.2017

11	Kontak	Bağlantı, ilgi	18.11.2016	Fuarda bizimle kontak kurmak isteyen çok büyük firmalarla iletişime geçtik.	http://www.hurriyetemlak.com/ofton-fuara-satisla-basladi/emlak-yasam-sektorden-haberler/qhKDduVfHig= Erişim Tarihi 26.08.2017
			08.04.2017	Uzaylılar bizimle bağlantı mı kurmaya çalışıyor?	http://www.hurriyet.com.tr/uzaylilar-bizimle-baglanti-mi-kurmaya-calisiyor-40421087 Erişim Tarihi 26.08.2017
12	Garanti	Güvence	21.01.2017	İkinci el otoyol “ garanti ” zorunluluğu	http://www.hurriyet.com.tr/ikinci-el-otoyol-garanti-zorunlulugu-40342793 Erişim Tarihi 02.04.2017
			11.05.2008	Sigortada devlet güvencesi var mı?	http://www.hurriyet.com.tr/sigortada-devlet-guvencesi-var-mi-8916643 Erişim Tarihi 02.04.2017
13	Fast food	Hazır yemek	15.02.2017	Almanların en çok sevdiği fast food : Döner	http://www.hurriyet.com.tr/almanlarin-en-cok-sevdigi-fast-food-doner-40366932 Erişim Tarihi 11.08.2017
			25.06.2011	Hazır yemek sektörü büyüyor	http://www.hurriyet.com.tr/hazir-yemek-sektoru-buyuyor-18107556 Erişim Tarihi 11.08.2017
14	Brifing	Bilgilendirme	21.02.2017	DÖGEM adaylarına brifing	http://www.hurriyet.com.tr/dogem-adaylarina-brifing-40372438 Erişim Tarihi 23.08.2017
			18.08.2017	Polisten kurban satıcılarına bilgilendirme	http://www.hurriyet.com.tr/polisten-kurban-saticilarina-bilgilendirme-40554244 Erişim Tarihi 23.08.2017
15	Ajitasyon	Duygu sömürüsü	02.03.2017	‘Album satım diye ajitasyon yaptım’	http://www.hurriyet.com.tr/gulenin-siirlerini-bestelemisti-album-satsin-diye-40382001 Erişim Tarihi 21.08.2017
			09.01.2008	Ermeni soykırım iddialarında duygu sömürüsü faktörü	http://www.hurriyet.com.tr/ermeni-soykirim-iddialarinda-duygu-somurusu-faktoru-7994254 Erişim Tarihi 21.08.2017

16	Avantaj	Üstünlük	11.03. 2017	Evet' ve 'hayırın' <i>avantaj</i> ve dezavantajları	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ahmet-hakan/evet-ve-hayirin-avantaj-ve-dezavantajlari-40391471 Erişim Tarihi 02.04.2017
			15.10.2012	Gandi tarzı' inovasyon kalıcı <i>üstünlük</i> sağlıyor	http://www.hurriyet.com.tr/gandi-tarzi-inovasyon-kalici-ustunluk-sagliyor-21696495 Erişim Tarihi 02.04.2017
17	Servis	Sofra hizmeti	20.03. 2017	A'dan Z'ye kişiye özel yemek <i>servisleri</i>	http://www.hurriyet.com.tr/adan-zye-kisiye-ozel-yemek-servisleri-40395518 Erişim Tarihi 02.04.2017
			15.12.2015	Öğretmenevi Günlük 4 Bin Kişiyeye Yemek <i>Hizmeti</i> Veriyor	http://www.hurriyet.com.tr/ogretmenevi-gunluk-4-bin-kisiye-yemek-hizmeti-veriyor-37212201 Erişim Tarihi 02.04.2017
18	Rotasyon	Yer değiştirme	23.03.2017	Öğretmen <i>rotasyonu</i> üzerinde çalışıyoruz	http://www.hurriyet.com.tr/ogretmen-rotasyonu-uzerinde-calisiyoruz-40404802 Erişim Tarihi 19.08.2017
			08.08.2017	Öğretmen çiftlere <i>yer değiştirme</i> hakkı	http://www.hurriyet.com.tr/ogretmen-ciftlere-yer-degistirme-hakki-40544271 Erişim Tarihi 19.08.2017
19	İllüzyon	Göz bağı, yanılısama	06.04.2017	Bu <i>illüzyon</i> gösterisinin sırrı ortaya çıktı	http://www.hurriyet.com.tr/bu-illuzyon-gosterisinin-sirri-ortaya-cikti-40418790 Erişim Tarihi 14.09.2017
			08.02.2012	Aşk denen <i>gözbağı</i>	http://www.hurriyet.com.tr/ask-denen-gozbagi-19867036 Erişim Tarihi 14.09.2017
20	Star	Yıldız	07.04.2017	Artık <i>star</i> 'lık diye bir şey kalmadı	http://www.hurriyet.com.tr/artik-starlik-diye-bir-sey-kalmadi-40420351 Erişim Tarihi 23.08.2017
			04.08.2017	Bodrum'da bir <i>yıldız</i> doğuyor... Ezgi Şenler	http://www.hurriyet.com.tr/bodrumda-bir-yildiz-doguyor-ezgi-senler-40428365 Erişim Tarihi 23.08.2017
21	Hacker	Bilgisayar korsanı	24.04.2017	Batı Afrikalı <i>Hacker</i> 'lere göz açtırmadı	http://www.hurriyet.com.tr/bati-afrikali-hackerlara-goz-actirmadi-40436873 Erişim Tarihi 08.08.2017
			15.04.2015	Türk <i>bilgisayar korsanı</i> Vatikan'ın sitesini hack'ledi	http://www.hurriyet.com.tr/turk-bilgisayar-korsani-vatikan-in-sitesini-hackledi-28740017 Erişim Tarihi 08.08.2017

22	Hinterlant	İçbölge, Arkabahçe	05.05.2017	...Ortadoğu'da <i>hinterland</i> 'ını genişletmeye devam etmeye çalışır.	http://www.hurriyet.com.tr/binlerce-kisiyi-gozunu-kirpmadan-oldurebilir-40447919 Erişim Tarihi 23.08.2017
			09.07.2005	Erdoğan'a ' <i>arka bahçe</i> ' suçlaması	http://www.hurriyet.com.tr/erdogan-a-arka-bahce-suclamasi-333383 Erişim Tarihi 23.08.2017
23	Gala	Ön gösterim	13.07.2017	Fransa'dan önce Türkiye'de özel <i>gala</i>	http://www.hurriyet.com.tr/fransadan-once-turkiyede-ozel-gala-40519357 Erişim Tarihi 16.08.2017
			10.09.2013	Kanal D'den "Kayıp"a 14 dakika 41 saniyelik <i>ön gösterim</i>	http://www.hurriyet.com.tr/kanal-d-den-kayip-a-14-dakika-41-saniyelik-on-gosterim-24679517 Erişim Tarihi 16.08.2017
24	Manivela	Kaldıraç	26.07.2017	Bakan Kurtulmuş: Turizm ve kültürü <i>manivela</i> olarak kullanacağız	http://www.hurriyet.com.tr/bakan-kurtulmus-turizm-ve-kulturu-manivela-ola-40531662 Erişim Tarihi 17.11.2017
			10.02.2017	Forekşçilere <i>kaldıraç</i> şoku	http://www.hurriyet.com.tr/forekscilere-kaldirac-soku-40362129 Erişim Tarihi 17.11.2017
25	Aranjman	Müzikte Düzenleme	04.08.2017	Yabancı müzikler üzerine <i>aranjman</i> lar yapılarak...	http://www.hurriyet.com.tr/isil-yucesoy-sahneye-atilan-peceteleri-gordum-meslegi-biraktim-40032276 16.09.2017Erişim Tarihi 16.09.2017
			26.04.2017	Bu program ile <i>müziklerinizi düzenlemek</i> ,oyunlatmak ve bulmak son derece.	http://www.hurriyet.com.tr/musicbee-3-basarili-bir-muzik-yoneticisi-40437973 Erişim Tarihi 16.09.2017
26	Aktör	Sinema-da erkek oyuncu	08.08.2017	Godzilla'yı oynayan <i>aktör</i> Haruo Nakajima yaşamını yitirdi	http://www.hurriyet.com.tr/godzillayi-oynayan-aktor-haruo-nakajima-yasamini-yitirdi-40544061 Erişim Tarihi 09.09.2017
			12.06.2017	Ünlü <i>oyuncu</i> hayatını kaybetti.	http://www.hurriyet.com.tr/unlu-oyuncu-hayatini-kaybetti-40486166 Erişim Tarihi 09.09.2017

27	Master	Yüksek lisans	14.08.2017	Beş haneli köyün <i>master</i> 'lı çiftçisi	http://www.hurriyet.com.tr/bes-haneli-koyun-masterli-ciftcisi-40192170 Erişim Tarihi 19.08.2017
			12.08.2017	Üniversiteye <i>yüksek lisans</i> programları açıldı	http://www.hurriyet.com.tr/universiteye-yuksekk-lisans-programlari-acildi-40548124 Erişim Tarihi 19.08.2017
28	Narkotik	Uyuşturucu	19.08.2017	Dün sabah saat 10.00'da başlayan <i>narkotik operasyonu</i> akşam geç saatlere...	http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-sosyetenin-torbaci-modelleri-40554909 Erişim Tarihi 09.09.2017
			23.08.2017	<i>Uyuşturucu operasyonunda</i> 80 gözaltı	http://www.hurriyet.com.tr/uyusturucu-operasyonunda-80-gozalti-40559333 Erişim Tarihi 09.09.2017
29	Komedi	Güldürü	21.08.2017	Bu <i>komedi</i> de espri yok	http://www.hurriyet.com.tr/bu-komedide-espri-yok-40556916 Erişim Tarihi 23.08.2017
			31.12.2005	Yargıtay, <i>güldürü</i> niteliğinde buldu	http://www.hurriyet.com.tr/yargitay-gulduru-niteliginde-buldu-3722560 Erişim Tarihi 23.08.2017
30	Popülizm	Halk yardakçılığı	05.09.2017	' <i>Popülizmin</i> gözü kör olsun'	http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/taha-akyol/populizmin-gozu-kor-olsun-40569255 Erişim Tarihi 06.09.2017
			16.04.2005	Turgut Özal'ın devrimciliğini 1991'de tekrar <i>halk yardakçılığına</i> çevirmedi mi?	http://www.hurriyet.com.tr/hic-degismez-mi-benim-memleketim-312127 Erişim Tarihi 06.09.2017

- 1- Gazete bir gün arayla aynı anlama gelen biri Fransızca (agresif), öteki Türkçe olan (saldırgan) iki kelimeyi kullanmıştır.
- 2- Hürriyet Gazetesi farklı tarihlerde Fransızca kökenli “dominant” ile bunun Türkçe karşılığı olan “baskın” kelimesini hemen hemen aynı anlama gelecek şekilde kullanmıştır. Birinci haberde “dominant kadınlar”, ikinci haberde “baskın karakterli kadınlar”.
- 3- Fransızca kökenli “hümanist” ile Türkçe kökenli “insancıl” kelimesi TDK’ye göre aynı anlamlardadır. Gazetenin farklı tarihlerinde ana başlıklarda iki kelimenin de kullanıldığı görülmüştür.
TDK Güncel Sözlük Fransızca kökenli “marşandiz” için “yük treni” tanımlaması yapmış olup Hürriyet Gazetesi farklı tarihlerde haber başlıklarında aynı anlama gelen iki haberi okuyucuya sunmuştur.
- 4- TDK’ye göre Fransızca kökenli “paradoks” kelimesinin Türkçe karşılığı “çelişki” kelimesidir. Gazete farklı tarihlerde hem Fransızcasını ve hem de Türkçe karşılığını kullandığı görülmüştür.
- 5- TDK Sözlüğüne göre Latince bir kelime olan testis’in karşılığı “er bezi” olarak geçmektedir. Haber metninde “er bezi” bitişik yazılmıştır. Farklı yıllarda aynı anlama gelen kelimelerin hem yabancı ve hem de Türkçesi kullanılmıştır.
- 6- TDK Güncel Sözlükte “printer” kelimesinin karşılığı “yazıcı” olarak geçmektedir. Gazetenin iki yıl önceki haber başlığında İngilizce kökenli “printer” kelimesi tercih edilirken daha yeni tarihli bir başka haber başlığında ise bu kelimenin Türkçesi, “yazıcı” kelimesinin tercih edildiği görülmüştür
- 7- TDK’ye göre İngilizce kökenli “handikap” kelimesinin Türkçe karşılığı “engel” olarak verilmiştir. Yine TDK’ye göre engel, “bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep, mani, mahzur, müşkül, pürüz, mania, handikap” olarak tanımlanmıştır. Haber metnine göre “handikap” yerine “engel” konulması anlam düşmesine sebep vermektedir. “Handikap” kelimesini haber metninden çıkarıp yerine “kazaları sıklaştıran önemli bir engel olarak düzenlediğimizde kaza haberinin vermek istediği mesaj çok farklı bir anlama dönüşmektedir.

Ayrıca gazetenin Sınırdaki engel mesajının yerine sınırdaki handikap kelimesi de düzgün düşmemektedir. Handikap kelimesinin sözlük anlamı ile kullanımdaki anlamının örtüşmediği görülmektedir.

- 8- TDK Sözlükte Fransızca bir kelime olan “personel” ile Türkçe bir kelime olan “çalışan” aynı anlamlara sahiptir. 2015 yılında “çalışan” kelimesi kullanılırken bir yıl sonra aynı anlama gelen Fransızca kökenli “personel” kelimesi kullanılmıştır.
- 9- Gazete bir yıl arayla hem Fransızca kökenli “imaj” kelimesini ve hem de bunun Türkçe karşılığı “imge” kelimesini kullanmıştır.
- 10- Birinci haberde Fransızca kökenli “kontakt” kelimesi kullanılırken ikinci haberde kelimenin Türkçe karşılığı olan “bağlantı” kelimesi kullanılmıştır.
- 11- Eski tarihli haberde Türkçe kökenli “güvence” kelimesi kullanılırken yeni tarihli haberde aynı anlama sahip Fransızca kökenli “garanti” kelimesinin kullanıldığı görülmüştür.
- 12- İngilizce kökenli “fast food” ile “hazır yemek” TDK’ye göre aynı anlama sahiptirler. Gazete 2011 yılında ana başlıkta “hazır yemek” ibaresini kullanırken 2017 yılında “fast food” ibaresini kullanmıştır.
- 13- Farklı tarihlerde kullanılmış olan haber başlıklarında biri İngilizce (brifing) öteki Türkçe (bilgilendirme) aynı anlama gelen kelimeler okuyucuya sunulmuştur.
- 14- Yeni tarihli haberde Fransızca kökenli “ajitasyon” kullanılırken eski tarihli yazıda bunun Türkçe karşılığı olan “duygu sömürüsü” tercih edilmiştir.
- 15- Biri Fransızca (avantaj) ve öteki Türkçe (üstünlük) aynı anlama sahip iki kelimenin farklı tarihlerde kullanıldığı görülmüştür.
- 16- 2015 tarihli haberde “yemek hizmeti” tercih edilirken 2017’de “yemek servis’leri” olarak kayda geçmiştir. TDK’ye göre “hizmet” Türkçe bir kelimedir, “servis” ise Fransızca.
- 17- Gazete aynı yıl içinde yapmış olduğu iki haberin başlığında hem Fransızca kökenli “rotasyon” ve hem de Türkçe karşılığı “yer değiştirme” kelimelerini kullanmıştır
- 18- Fransızca kökenli “illüzyon” kelimesi ve bunun Türkçe karşılığı olan “gözbağı” kelimeleri beş yıl arayla kullanılmıştır.
- 19- Hürriyet Gazetesinin İnternette ulaşılabilen Kelebek Eki İngilizce kökenli “star” ile Türkçe karşılığı olan “yıldız” kelimelerini aynı seninin farklı aylarında kullanmıştır.
- 20- TDK’ye göre İngilizce kökenli “hacker” kelimesinin Türkçe karşılığı “bilgisayar korsanı” dır. Gazete 2015 yılında “bilgisayar korsanı” nı kullanırken 2017 yılında aynı anlama sahip “hacker” kelimesini tercih etmiştir.

- 21- 2005 yılında “arka bahçe” kelimesi kullanılmışken 2017 yılında bu kelimenin Almanca karşılığının kullanıldığı görülmüştür. Hürriyet Gazetesinin bu haberinde hinterlant kelimesini bulmak için ctrl+f tuşlarıyla tarama yapmak kullanıcılar için kolaylık sağlayacaktır. Coğrafi bir terim olan “hinterlant” kelimesinin ilgili haberde anlam kaymasına uğradığı ve “etki alanı” özelliği kazandığı görülür. Benzer şekilde diğer haberde de “arkabahçe” kelimesi de bu anlamda bir anlam kaymasına uğramış “etkililik” özelliği kazandığı görülmüştür.
- 22- Hürriyet gazetesi hem İtalyanca ve hem de Türkçe karşılığını farklı zamanlarda kullanmıştır. Ancak anlam kayması vardır. Ön gösterim ile Gala bu iki örnekte aynı amaca yönelik kullanılmadıkları görülüyor.
- 23- TDK’ye göre İtalyanca bir kelime olan “manivela” ile Türkçe bir kelime olan “kaldıraç” aynı anlama gelmektedir ve aynı yılın farklı aylarında haber başlıklarında birlikte kullanılmışlardır.
- 24- Hürriyet Kelebek ekindeki röportajda Fransızca kökenli bir kelime olan aranjmanın kullanımını görmekteyiz. Bir sonraki haber yazısında ise bu kelimenin hemen hemen Türkçe kullanımına uygun bir şeklinin tercih edildiğini görüyoruz.
- 25- TDK Güncel Sözlüğüne göre Fransızca kökenli “oyuncu” kelimesinin anlamlarından biri de “aktör, aktris” olarak tanımlanmıştır. Ancak haber metninde “oyuncu” değil de “aktör” kelimesi tercih edilmiştir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere “aktör” erkek oyuncular için kullanılan bir isimdir. Hürriyet Gazetesinin bir önceki haberinde ölen erkek oyuncu için “aktör” kelimesi kullanmışken bir sonraki ölen oyuncu haberinde Türkçe bir kelime olan “oyuncu” kelimesini kullanmıştır
- 26- TDK’ye göre İngilizce kökenli “master” kelimesinin Türkçe karşılığı “yüksek lisans”tır. Gazete haberin ana başlıklarında iki gün arayla hem yabancı kökenli ve hem de Türkçe karşılığını kullandığı görülmüştür.
- 27- TDK’ye göre Fransızca kökenli “narkotik” kelimesinin Türkçe karşılığı “uyuşturucu” kelimesidir. Hürriyet Gazetesinde 4 gün arayla çıkan haberlerde kelimenin hem Fransızcasının ve hem de Türkçesinin kullanıldığını görmekteyiz. Aldıkları eklerle birlikte kullanımlarındaki benzerlikte dikkat çekmektedir: “Narkotik operasyonu-Uyuşturucu operasyonu”
- 28- TDK Sözlüğüne göre aynı anlama sahip biri Fransızca (komedi), öteki Türkçe (güldürü) olan iki kelimenin haber başlıklarında kullanıldığı görülmüştür.

29- Hürriyet Gazetesindeki iki köşe yazısında Fransızca kökenli “popülizm” ve bunun Türkçede ki karşılığı olan “halk yardakçılığı” kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. Popülizm yeni tarihli köşe yazısında kullanılmışken 12 sene öncesinin köşe yazısında halk yardakçılığı kullanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dil de tıpkı diğer canlılar gibi doğar, büyür ve gelişir. Bir kısım diller ise zamanla yok olup gider. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşu ile birlikte dil ve tarih çalışmalarına büyük önem vermiş, dili sadeleştirerek öz mecrasına dönmesi konusunda çalışmalar yapmıştır. Osmanlıcadan Türkçeye geçen birçok kelime günümüzde de hayatîyetlerine devam etmektedir. Osmanlıca ve Arapça kökenli kelimelerin dilimizde var olması doğal bir durum olarak kabul edilebilir. Zira 1000 yıl öncesinde Türklerin İslamiyet'e geçişi ile birlikte Arapça kelimeler hem dini ve hem de kültürel bağlamda Türkçeye karışmıştır. Ayrıca yazı dili olarak da bu coğrafyada Türkler uzun bir zaman Arap harflerini kullanmıştır. Abbasiler döneminde Türkler İslam'ın keskin kılıcı ve Osmanlı İmparatorluğu ile de en büyük İslam devleti olmuştur. Yeni devlet ile Batılılaşma ivme kazanmış, Arap harfleri terk edilmiş, yüzyıl önce Fransızca ve günümüzde de tüm dünya'da olduğu gibi İngilizce özendirilmiş ve bunun sonucunda da birçok yabancı kelime dilimize girmiştir. 1990'larda devlet tekelinden bağımsız yayın yapan dijital uydu kanalları ve 2000'li yıllardan sonra da internet ile yabancı kelime istilasını medya ve sokak dilinde başlamıştır.

Bu çalışmamda 14 yıllık (2003-2017) bir süreç içerisinde dildeki değişimin boyutu göz önüne serilmeye çalışılmıştır.

Uydu kanalları ve internetin olmadığı bir dönem de dahi dil de değişim var iken, binlerce uydu kanalı ve 4,5 G hızındaki internet ile Türkçemizdeki bu değişimin kat be kat fazla olacağı düşünülmektedir. Bu hızlı değişim hızı bize bir sonraki 10 yıllardaki değişim hakkında ipucu verebilir. Ve eğer biz dilimizi yabancı kelime istilasından koruyamazsak iki kuşak sonrası ile bizim de aramızda bir dil problemi yaşanabilecektir. Kendi İstiklal Marşını dahi yardımcı kaynak ve Osmanlıca sözlük anlamadan okuyan bir millet olmamızın yanında, önümüzdeki on yıllar içinde yabancı kelime kullanma özentisi ve dildeki yozlaşma yüzünden bugünkü kültürel hazinemiz olan edebî eserleri de belki anlayamadan okuyan yeni bir nesil meydana gelecektir

Araştırmanın örneklemini, 2000 yılı ve sonrası Hürriyet Gazetesi yayınları oluşturmaktadır. Gazetenin kurumsal web sitesi incelenmiş olup TDK tarafından yabancı kökenli olduğu görülen ilgili kelimeler taratılmıştır.

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından henüz tanımlanmamış yabancı kökenli kelimeler başka internet sözlük adresinden tespit edilmiştir.

Türkçe kelimelerin yerine yabancı kelimelerin kullanılması, zamanla dilde bir yozlaşmaya sebep olacağı düşünülmektedir. Bulgular kısmında bununla ilgili verilere ulaşılmıştır: Bulguların birinci kısmında TDK sözlüğünde tanımlaması yapılan ve tek bir yazı metninde aynı anlama sahip kelimelerin kullanımı tespit edilmiştir. İkinci kısımda TDK tarafından tanımlaması yapılmamış olan ve aynı anlama sahip kelimeler birlikte kullanılmıştır. Üçüncü kısımda TDK tarafından yine tanımlanması yapılmamış sadece yabancı kelimelerden oluşan yazılar yer alırken dördüncü bölümde TDK’ce tanımlanması yapılmış olan ama sadece bu kelimelerin yabancı karşılıklarının kullanıldığı görülmüştür ve beşinci bölümde ise TDK’nin tanımladığı ama farklı tarihlerde gazete tarafından aynı anlama sahip bu kelimelerin tercih edildiği yazılara yer verilmiştir.

Bazı yazılarda İngilizce yazım kurallarının uygulandığı görülmüştür. Örneğin İngilizcede olmayan büyük İ yazılmaması kuralı Türkçe yayınlanan gazetede uygulanmıştır.

Hürriyet Gazetesinin bu şekilde bir yayın politikası uyguluyor olması, dile yeterince önem vermemesinden mi kaynaklanmıştır?

Bu soruya objektif bir cevap vermek olası değil. Ancak tek bir metinde bile Türkçe kelimenin yanında aynı anlama sahip yabancı bir kelimenin kullanımı zamanla yabancı kelimelere aşına olmaya, kendi öz Türkçemizi yitirmeye sebep olabileceği ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Ayrıca bazı yazılarda Türkçe kelime yerine yabancı kelimelerin tercih edilmesi de bu süreci hızlandıracağı düşünülebilir.

TDK’nin yeni kavram ve teknolojik buluşlara isim üretememesi, kurumun bazı tanımlamaları yaparken yine yabancı sözcüklerden faydalanması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Medya Patronlarına Yönelik Öneriler: Gazete yazılarında mutlaka Türkçe kökenli kelimelere yer verilmesi, Türkçe kökenli kelimenin olmaması durumunda bu kelimeyi kullanırken parantez içerisinde anlamının yazılması ve bu durumun haber niteliğinde kamuoyu ile paylaşılması ve böylelikle yetkili kurumların harekete geçirilmesi gerekmektedir.

Türk Dil Kurumu Yetkililerine Yönelik Öneriler: İletişim ortam ve araçlarının baş döndürücü bir hızla ilerlediği çağda kurumun alt yapısının güçlendirilmesi, yabancı kelimelere karşı erken tespit ve kelime türetimi konusunda hassas davranılması önerilmektedir.

Eğitimcilere Yönelik Öneriler: Özellikle okul kitaplarında ve araştırma ödevlerinde öğrencilere yabancı kelime kullanmamaları konusunda uyarı yapılması ve Türkçe kullanımının özendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Albert, M, (2002), Değişimin Yolu, Toplumsal Dönüşüm İçin Aktivist Stratejiler, (çev. Orhan Akalın) (1. baskı), Aram Yayıncılık, İstanbul
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1989), (15.baskı),14.cilt, Ana Yayıncılık, İstanbul.
- Anık, M., (2012), Kimlik ve Çokkültürcülük Sosyolojisi, Açılım Kitap Yayınları, (1.Baskı), İstanbul
- Aslanoğlu, R.A., (2000), Kent, Kimlik ve Küreselleşme (2.Baskı), Asa Kitabevi, Bursa
- Asutay, H., (2007), Dil, Kültür ve Eğitim, Eğitim Kitapevi Yayınları,(1.Baskı), Konya
- Arsan, E., vd., (2014), Medya ve İktidar-hegemonya, statüko, direniş-, (1.baskı), Evrensel Kültür Kitaplığı, İstanbul.
- Atalay, Kemal, (2008), Alo Türkçe Neredesin?, (Birinci Baskı), Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul
- Aydın, O.Şakı, (2011), “Teknoloji, Haber, Nesnellik-Yeni Medya Üzerine Tartışma Notları”, İletişim ve Teknoloji olarak Uygulamalar, Sınırlar, (1.Baskı), ed. Zeliha Hepkon, Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul
- Baştürk, R., (2006). Dünya'da Ve Türkiye'de Kültür Emperyalizmi Ve Soykırımlar, (1.Baskı), Arı Sanat Yayınevi, İstanbul
- Binatlı, C., (2011), “Yeni Teknolojiler ve Kitabın Geleceği Üzerine Birkaç Söz”, İletişim ve Teknoloji olarak Uygulamalar, Sınırlar, (1.Baskı), ed. Zeliha Hepkon, Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul
- Bowie. M.,(2007), Lacan, 1.Baskı, Dost kitapevi, Ankara 2007
- Büyüköztürk vd., (2014), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (18. baskı), Pegem Akademi, Ankara

- Cereci, S, (2012), Medya Yapımları ve Yapım Teknikleri, (1.baskı), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- Chomsky, N, (2011), Entelektüellerin Sorumluluğu, (2. baskı), Bgst Yayınları, İstanbul
- Coşar, M., ve B. Güneş., (2009), “Yazılı Basında Köşe Başları”, I. Uluslararası Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanımı Bilgi Şöleni, (1.Baskı), Yayına Hazırlayan Bilgehan A. Gökdağ, Kırıkkale Üniversitesi Yayınları, Kırıkkale
- Creswell, J.W, (2014), Araştırma Deseni, (çev.Editörü Selçuk Beşir Demir), (1. baskı), Eğiten Kitap, Ankara
- Çift, Pelin, Öteki Gündem, TRT1 08.11.2017
- Çongur, H.R., (2002), Söz Sanatı Güzel Söz Söyleme, (2.Basım), Türkiye Radyo Televizyon Kurumu TRT, Ankara
- Doğa Yayınları, Yönetim ve Organizasyon, İstanbul
- Duman, D., (2009), “Medyada Doğru Türkçe Tartışmaları:”Betimleyici-Kuralcı Yaklaşımlar Çerçevesinde Bir Eleştiri”, I. Uluslararası Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanımı Bilgi Şöleni, (1.Baskı), Yayına Hazırlayan Bilgehan A. Gökdağ, Kırıkkale Üniversitesi Yayınları, Kırıkkale
- Elik, R., (2009), Diksiyon, Etkili Konuşma Teknikleri, Akis kitap Yayınları, İstanbul; s. 48’den aktaran Akbayır, S., (2011), Sözlü Anlatım Nasıl Konuşabilirim? (1. Baskı), Pegem Akademi, Ankara
- Eldeniz, L., ve N.S., Sırma, (2010), Basın ve Sayısal Yayıncılık Teknolojileri, (1.Basım), Anahtar Kitapları Yayınevi, İstanbul
- Er, S, (2011), Etkili ve Güzel Konuşma Sanatı, (1. baskı), Hayat Yayınları, İstanbul
- Ergun, C., (2008), Türkler’in Kültür Kökenleri, (7. Basım), Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul.

- Gökalp, E., (2015), “Kültür: Antropolojik Yaklaşımlar ”, Kültür Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (4.Baskı), Eskişehir.
- Gökberk, Macit., (2011), Değişen Dünya Değişen Dil, (7.baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Günel, Erdoğan, (2009), Türkiye’de Demokrasinin Yüzyıllık Serüveni 1908-2008, (1.baskı), Karakutu Yayınları, İstanbul
- Gürlesel, C.F., (2011), Türk Basın Sanayisi Temel Göstergeler ve Eğilimler Raporu:2009. İstanbul Ticaret Odası Yayın No:2010-56, İstanbul
- Güven, U.Z., (2015), “Toplumbilimsel Bir Olgu Olarak Kültür”, Kültür Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (4.Baskı), Eskişehir.
- Güven, U.Z., (2015), “Kültür Olgusunun İdeolojik Kullanımları”, Kültür Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (4.Baskı), Eskişehir.
- Hadot, P, (2011), Wittgenstein ve Dilin Sınırları, (2. baskı), Doğubatı Yayınevi, Kızılay/Ankara
- Handley, A. ve Hapman, C., (2013), Digital Çağda İçerik Yönteminin Kuralları. (2. baskı), MediaCat/digitalage, İstanbul
- Hayta, N., ve U., Ünal, Osmanlı Devleti’nde Yenileşme Hareketleri, (4.baskı), Gazi Kitapevi, Ankara, 2010, ss.211
- İçel, K. ve Y. Ünver, (2012), Kitle İletişim Hukuku, (9.baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul
- İlal, E, (1997), İletişim, Yıgımsal İletişim Araçları ve Toplum, (3.baskı), DER Yayınları, İstanbul
- İnel, A., (2009), Türkiye Toplumunun Bunalımı, Birikim Yayınları, (8.Baskı), İstanbul

- Jolls, T., ve E., Thomas, (2008), 21. Yüzyıl Okur Yazarlığı- Medya Okuryazarlığına Genel Bir Bakış ve Sınıf İçi Etkinlikler, (çev.Cevat Elma-Alper Kesten) (1.baskı), Ekinoks Yayınevi, Ankara
- Kabaklı, A., (2009) Kültür Emperyalizmi (5.Baskı), Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul
- Karaduman, F., (2001), Çağdaş Uygarlık Öncüsü “Atatürk”, Add Mersin Şubesi Kitap Yayımları, (1. Baskı), Çağlar Ofset, Mersin
- Karakaya, Ş, (2007), Dil Gelişimi ve Dil Politikası, (1. baskı), Akçağ Yayınları, Ankara
- Karpat, K.H., (2006), Osmanlı’da Değişim, Modernleşme ve Uluslaşma, Çev.Dilek Özdemir, (1. Baskı), İmge Kitapevi, Ankara
- Kartallıoğlu, Yavuz, (2009), “Sanal Sohbetin Türkçesi”, I. Uluslararası Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanımı Bilgi Şöleni, (1.Baskı), Yayına Hazırlayan Bilgehan A. Gökdağ, Kırıkkale Üniversitesi Yayınları, Kırıkkale
- Kartarı, A., (2014), Kültür, Farklılık ve İletişim- Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları, (1.Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Koloğlu, O, (1994), Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Basın, (2.basım), İletişim Yayınları, İstanbul
- Mardin, Ş.,(2012), Türk Modernleşmesi, (Der:Mümtaz’er Türköne, Tuncay Önder), İletişim Yayınları, (21. Baskı), İstanbul
- Mill, J.S., (2008). Özgürlük Üzerine, 1.Basım. Oda Yayınları, İstanbul 2008
- Mills, S.A., (2014), Anadili İngilizce Olan Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Anadili Türkçe Olan Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğrenme Stratejilerinin Karşılaştırılması, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Morva, O., (2013), Chicago Okulu, Pragmatik Sosyal Teoride İletişimin Keşfi, (1. Baskı), Doruk Yayınları, İstanbul

- Muallimoğlu, N, (2011), Bütün Yönleriyle Hitabet, (8. baskı), Avcıol Basım Yayın, İstanbul
- Mutlu, E, (2012), İletişim Sözlüğü, (6. Basım), Sofos Yayıncılık, Ankara
- Newman, D.M.,(2016), Sosyoloji, (çev.Doç.Dr.D.Ali Arslan), (3.baskı), Nobel Yayıncılık, Ankara
- Noyan, M.E., Yüksek Uçuş, Derin Dalış, TRT Avaz, 15.03.2017
- Nuri, C., (2002), Türk Devrimi – İnsanlık Tarihinde Türk Devriminin Yeri – T.C. Kültür Bakanlığı, (1. baskı), Has-Soy Matbaacılık, Ankara
- Okur, İ.,(2010). Tarih ve Felsefe Üzerinden Kültür Savaşı Türklük Düşmanlarının Cephanesi, (1. Baskı), Okursoy Kitapları, Baskı:R Ajans- İstanbul
- Ortaylı, İ, (2012), Üç Kıtada Osmanlılar, (5. Baskı), Timaş Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, S, (2014), Havadis-1913 Yüzyıl önce, (1. Baskı), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul.
- Parekh, B., (2002), Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek- Kültürel Çeşitlilik ve Siyasi Teori, Çev: Bilge Tanrıseven, Phoenix Yayınevi, (1. Baskı), Ankara
- Resmi Gazete (2017), Türk Dili Yılı ile İlgili 2017/9 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, 30069 Sayılı resmi Gazete.
- Satan, A, (2014), “Demokratik-Siyasal Mücadele Denemesi”, Modern Türkiye Tarihi, (1. Basım), ed. Süleyman Beyoğlu-Ali Satan, Marmara Üniversitesi Yayınevi, İstanbul
- Schneider, W., ve Josef Raue, P., (2002), Gazetecinin El Kitabı, (Çev.İşık Aygün), (2.baskı), İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul
- Searle, J.R., (2006), Zihin Dil Toplum, (1.baskı) Litera Yayıncılık, Topkapı/İstanbul
- Skirbekk, G., ve Gilje, N., (2011), Antik Yunan’dan Modern Döneme Felsefe Tarihi, (4.baskı), Kesit Yayınları, İstanbul

- Sözeri, C. (2015), Türkiye’de Medya-İktidar İlişkileri Sorunlar ve Öneriler, (Birinci Basım), İstanbul Enstitüsü Yayınları, İstanbul
- Tarcan, A. (2005), İnternet ve Toplum, (1.baskı), Anı Yayıncılık, Ankara
- Tekin, F. (2009), “Yap Yardımcı Fiilinin Medya Dilinde Kullanımı Üzerine”, I. Uluslararası Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanımı Bilgi Şöleni, (1.Baskı), Yayına Hazırlayan Bilgehan A. Gökdağ, Kırıkkale Üniversitesi Yayınları, Kırıkkale
- Topbaş, H. (2014), Kurgu ile Gerçeklik Arasında Gezi Parkı Eylemleri ve Sosyal Medya, Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:4, Sayı:7, Malatya
- Tunç, S., (2015), “Kültür, Bilgi ve Toplum”, Kültür Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (4.Baskı), Eskişehir.
- Türkdoğan, O., (2008), Osmanlıdan Günümüze Türk Toplum Yapısı, (1. Baskı) Timaş Yayınları, İstanbul
- Türkdoğan, O., (2004), Osmanlıdan Günümüze Türk Toplum Yapısı, Çamlıca Yayınları, (2.Baskı), İstanbul
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti,(2014), Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi, İstanbul
- Vardar, B. (2001), Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri, (2.baskı), Multilingual Yayınları, Ankara
- Yasa, İ., (1970), Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları (1.Baskı), Ankara
- Yavuz, E.D., (2015), “Türkiye’de Kültür Olgusu”, Kültür Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (4.Baskı), Eskişehir.
- Yavuz, H., (1996), Osmanlılık, Kültür, Kimlik, (1.Basım), Boyut Matbaacılık, İstanbul

Yılmaz, M. ve Y. Doğaner,(2007), Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973), (1. baskı), Siyasal Kitapevi, Ankara

Zizek, Slavoj, “İdeoloji Hayaleti”, İdeolojiyi Haritalamak, Slavoj Zizek, (1. Baskı), (Çev. Sibel Kibar), Dipnot Yayınları, Ankara, (2013)

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

-İnan, A., (1966), Türk Dili Dergisi, (Sayı :182)

<https://turkctarih.com/turk-milletinin-dili-turkcedir/>Erişim Tarihi 09.10.2017

-Mora, Necla (2008), Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim

-<http://www.altkitap.com> Erişim Tarihi 04.01.2017

-Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İnternet Adresi

-<http://www.tdk.gov.tr/> Erişim Tarihi 15.07.2018

-Hürriyet Gazetesi İnternet Adresi

-<http://www.hurriyet.com.tr>Erişim Tarihi 15.07.2018